

Zomernota 2017

INHOUDSOPGAVE ZOMERNOTA 2017

Hoofdstuk 1: Aanbiedingsbrief	3
Hoofdstuk 2 Leeswijzer	7
Hoofdstuk 3 Actueel financieel beleid	9
Hoofdstuk 4 Voortgang speerpunten Hoofdlijnenakkoord de Kracht van de kern	11
Hoofdstuk 5 Bezuinigingen	17
Hoofdstuk 6 Tussentijdse verantwoording per programma	21
Inleiding	
Thema 1: Raalte is:	
Programma 1.1 Bestuur en Dienstverlening	22
Programma 1.2 Veiligheid en Handhaving	24
Thema 2: Raalte leeft:	
Programma 2.1 Onderwijs	26
Programma 2.2 Welzijn	30
Programma 2.3 Sport	30
Thema 3: Raalte werkt:	
Programma 3.1 Arbeidsparticipatie en Inkomen	33
Thema 4: Raalte woont:	
Programma 4.1 Wonen en Woon- en werkomgeving	35
Programma 4.2 Integraal beheer Openbare ruimte	38
Programma 4.3 Milieu en Duurzaamheid	41
Thema 5: Raalte zorgt:	
Programma 5.1 Maatschappelijke ondersteun. Begeleiding en Jeugdhulp	43
Thema 6: Raalte biedt ruimte:	
Programma 6.1 Ruimtelijke Ordening	47
Programma 6.2 Economie	49
Programma 6.3 Bereikbaarheid en Mobiliteit	51
Overzicht algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien	57
Stand van zaken met betrekking tot investeringskredieten	65
Bedrijfsvoering	67

Hoofdstuk 7 Sociaal domein	73
Hoofdstuk 8 Stand van zaken bouwgrondexploitatie	79
Hoofdstuk 9 Financiële overzichten	87
Bijlagen:	93
• overzicht algemene bestemmingsreserve	94
• overzicht mutaties in reserves 2017 bevoegdheid van de raad	95
• overzicht beschikbaar stellen krediet bevoegdheid van de raad	95
• overzicht onvoorzien structureel en eenmalig	96
• overzicht bezuinigingen	97
• De raad op pad	101

De projectenrapportage gebiedsontwikkeling 2017 is een afzonderlijk boekwerk.

Hoofdstuk 1: Aanbiedingsbrief

Raalte, 29 augustus 2017

Onderwerp: vaststelling zomernota 2017

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u de zomernota 2017 aan. In de zomernota wordt de tussentijdse balans opgemaakt over het eerste halfjaar 2017.

Raalte op koers en in verbinding met de samenleving

Uit de zomernota 2017 blijkt dat Raalte op koers ligt. Zowel de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord 2014-2018 “Kiezen in de kern” als de uitvoering van de lopende begroting 2017 liggen goed op schema:

- Binnen het sociaal domein ligt het accent steeds meer op de transformatie. Het doel is de zorg steeds meer “naar voren te organiseren”. De kernteams en de KR8-samenwerking krijgen steeds meer vorm en inhoud. Zo is samen met diverse (maatschappelijke) partners een actieplan zelfstandig thuis wonen in voorbereiding.
- Er is invulling gegeven aan het door de raad vastgestelde minimabeleid. Hierbij is voor mensen met een laag inkomen de bijdrageregeling voor de zorgkosten verruimd en er zijn maatregelen getroffen op het gebied van armoedebestrijding onder jongeren.
- Binnen het fysiek domein is de voorbereiding van de Omgevingswet (ook wel de 4e decentralisatie genoemd) een belangrijk thema. Daarnaast is gewerkt aan een aantal concrete projecten. Zo is de herinrichting van de Nieuwstraat afgerond, is gestart met de uitvoering 1e fase Molenhof en is de planvoorbereiding Weseperweg nagenoeg afgerond.
- De aantrekkende woningmarkt leidt er toe dat in nagenoeg alle kernen woningbouwplannen in uitvoering zijn.
- Vanuit de Taskforce Ondernemersdienstverlening werken wij intensief samen met ondernemers aan het verbeteren van het ondernemersklimaat. Concrete acties hierin zijn: de aanstelling van de ruimtecoach, intervisiegesprekken tussen ondernemers en ambtenaren en aanpassen van werkwijzen naar voorbeeld van andere gemeenten.
- Het behalen van onze duurzaamheidsambities vraagt om een versnellingsagenda en integrale aanpak. In een werkbijeenkomst hebben we, samen met onze belangrijkste partners, de mogelijkheden verkend om tot gewenste versnelling te komen. Komend najaar resulteert dit in nadere voorstellen aan uw raad. Daarnaast is met lokale ondernemers een doorstart gemaakt van het energieloket.
- De bouw van Nieuw Tijenraan vordert gestaag. De oplevering is eind 2017 gepland. De herinrichting van de Zwolsestraat is inmiddels gerealiseerd.
- Uw raad heeft het besluit genomen tot verzelfstandiging van sporthal Hoogerheyne.

Gewaardeerd partnerschap

Ook wordt steeds meer en beter zichtbaar hoe we onder de noemer van gewaardeerd partnerschap samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen in verbinding staan met de samenleving.

Denk hierbij aan:

- Het kernenbezoek “de Raad op pad”, waarbij de raad via pitches heeft opgehaald wat er in de verschillende kernen leeft en speelt.
- Het ondersteunen van initiatieven die voortkomen uit het economisch werkatelier met als doel verder bouwen aan een economisch krachtig Raalte.
- Het groen- en kapbeleid, “Groen samen doen”. Voor de aanpak van dit beleid is Raalte door Landschap Overijssel genomineerd voor de Landschapsprijs 2017.
- De herijking van de visie op dienstverlening.
- De inspiratiesessies omtrent het cultuurbeleid.
- Het ophalen van de agenda verkeersveiligheid.

Actueel financieel beleid

De zomernota 2017 sluit voor het lopende begrotingsjaar met een positief saldo van € 888.949. Voor de jaren 2018-2020 is een positief effect voorzien van respectievelijk € 0,6 mln. (2018), € 0,99 mln. (2019) en € 0,88 mln. (2020).

Op basis van deze geactualiseerde gegevens laat het financieel perspectief voor de jaren 2017-2020 een positiever beeld zien dan bij de programmabegroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020 was voorzien.

Doordat de jaarrekening 2016 financieel gunstiger kon worden afgesloten en rekening houdend met de mutaties voortvloeiend uit deze zomernota, is de verwachte stand van de algemene reserve eind 2020 toegenomen van € 3,04 mln. bij de begroting 2017 tot € 7,67 mln. bij de zomernota 2017.

Bovenstaande ontwikkelingen betrekken we bij de begrotingsvoorbereiding 2018 en het meerjarenperspectief 2019-2021 en de daarbij behorende afwegingen voor bestaand en nieuw beleid. Hierbij willen we een financieel gezonde gemeente zijn én blijven met een sluitende begroting en meerjarenperspectief én een evenwichtige balanspositie.

Monitoring voortgang gedurende het jaar

In de nu voorliggende rapportage geven we via het “verkeerslichtmodel” aan:

- De voortgang van de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord 2014-2018, “Kiezen in de kern”;
- De voortgang van de realisatie bezuinigingen 2015-2018;
- Tussentijdse verantwoording per programma;
- Stand van zaken uitvoering sociaal domein;
- Stand van zaken bouwgrondexploitatie (inclusief Projectenrapportage gebiedsontwikkeling 2017 - zie afzonderlijk boekwerk-).

De stand van zaken met betrekking tot “de raad op pad” is in een bijlage weergegeven (zie blz. 101 en volgende).

De voortgang van de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord 2014-2018 “Kiezen in de kern”.

We monitoren de voortgang van de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord 2014-2018 door een 11-tal speerpunten te volgen. Gesteld kan worden dat de speerpunten waar we invloed op hebben, op schema liggen.

Voortgang realisatie bezuinigingstaakstelling 2015-2018

Bij deze zomernota hebben we de balans opgemaakt van de totale bezuinigings-taakstellingen 2015-2018. Wanneer we naar het totaal aan bezuinigingen kijken zien we dat van de oorspronkelijke taakstellingen ad € 4,11 mln. 73% is gerealiseerd, dat uw raad 8% heeft teruggedraaid en dat 19% nog open staat als te realiseren waarvan 10% als knellend wordt aangemerkt (eindbeeld).

In deze zomernota doen wij u voorstellen om een deel van de niet (tijdig) te realiseren taakstellingen ten laste van de algemene middelen te brengen. Met betrekking tot de knellende bezuinigingen vanaf 2018 wordt voorgesteld deze te heroverwegen bij de integrale afweging programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021.

Tussentijdse verantwoording per programma

Monitoring van de programma's vindt plaats op basis van de in de begroting 2017 opgenomen doelstellingen. De uitvoering van de programma's loopt voor het merendeel op schema. Het budgetverloop laat zowel mee- als tegenvallers zien.

In hoofdstuk 3, actueel financieel beleid, treft u een overzicht aan van de belangrijkste mee- en tegenvallers.

Stand van zaken sociaal domein

Om u inzicht te geven in met name de financiële ontwikkelingen sociaal domein hebben we een afzonderlijk hoofdstuk sociaal domein in deze zomernota opgenomen.

Stand van zaken bouwgrondexploitatie / projectenrapportage 2017

Bij deze zomernota is de jaarlijkse projectenrapportage 2017 gebiedsontwikkeling gevoegd. Hierin wordt de voortgang van de grondexploitaties weergegeven. Risico's worden met name gelopen binnen de complexen Franciscushof, Sallandse Poort kantoren, de Kleine Hagen Laag-Zuthem, Lierderholthuis en de Zegge VII. Op basis van de projectenrapportage 2017 schommelt de algemene reserve grondexploitatie naar verwachting in de komende jaren rond de € 4 mln. In de Nota Grondbeleid is bepaald dat de ondergrens voor de algemene reserve grondexploitatie minimaal € 1 mln. en maximaal € 5 mln. moet zijn.

Tot slot

Wij hopen dat deze zomernota voldoet aan uw informatiebehoefte en zien uit naar de behandeling in uw raad.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente Raalte,

de secretaris	de burgemeester
Karin Cornelissen	Martijn Dadema

Hoofdstuk 2: Leeswijzer

Als onderdeel van de budgetcyclus wordt u met de in **hoofdstuk 1** opgenomen aanbiedingsbrief de zomernota 2017 aangeboden.

In **hoofdstuk 3** wordt een schets gegeven van het actuele financiële beeld zoals dat bekend is bij deze zomernota waarin ook het resultaat van de meicirculaire 2017 is verwerkt.

In **hoofdstuk 4** wordt de voortgang weergegeven van de speerpunten uit het hoofdlijnenakkoord de Kracht van de kern.

In **hoofdstuk 5** wordt de voortgang weergegeven van de bezuinigingen.

In **hoofdstuk 6** wordt informatie verstrekt over de ontwikkelingen binnen de diverse programma's. Door middel van een "verkeerslichtenmodel" is gerapporteerd over de vorderingen in het realiseren van de doelstellingen van de in het betreffende programma opgenomen beleidsvelden. Ook is in dit hoofdstuk de stand van zaken met betrekking tot de kredieten en relevante bedrijfsvoeringsinformatie opgenomen.

In **hoofdstuk 7** is een actueel beeld gegeven van de ontwikkelingen met betrekking tot de rijksuitkeringen en de budgetten van de WMO, Jeugdzorg en Participatie binnen het sociaal domein.

In **hoofdstuk 8** is informatie over de bouwgrondexploitatie opgenomen. De toelichting op het verwachte resultaat en de voortgang per complex is in een apart boekwerk "Projectenrapportage gebiedsontwikkeling 2017" opgenomen.

In **hoofdstuk 9** treft u een totaaloverzicht aan van de financiële gevolgen van deze zomernota.

Tot slot vindt u in de bijlagen informatie over de stand van zaken van de reserves, kredieten, onvoorziene posten en de Raad op pad.

Hoofdstuk 3: Actueel financieel beleid

3.1. De financiële positie geactualiseerd

Na vaststelling van de programmabegroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020 en het resultaat van deze zomernota laat het financieel perspectief onderstaand geactualiseerd beeld zien:

Financieel resultaat begroting 2017-2020									
		2017		2018		2019		2020	
Begrotingsresultaat 2017-2020 bij aanbidding programmabegroting 2017	S	€	-2.456	V	€	-164.611	V	€	-130.630
	E	€	2.836.562	N	€	653.441	N	€	365.824
amendement nieuw beleid muzieklessen	E	€	5.000	N	€	5.000	N	€	5.000
		€	2.839.106	N	€	493.830	N	€	240.194
Financieel resultaat zomernota 2017	S	€	-399.445	V	€	-669.350	V	€	-1.026.620
	E	€	-489.504	V	€	70.000	N	€	35.000
Financieel resultaat 2017-2020 na zomernota 2017	S	€	-401.901	V	€	-833.961	V	€	-1.157.250
	E	€	2.352.058	N	€	728.441	N	€	405.824
		€	1.950.157	N	€	-105.520	V	€	-751.426

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, is het financieel beeld voor alle jaren (2017-2020) positiever dan bij de begroting 2017-2020 is gepresenteerd.

In het perspectief zijn de (positieve) resultaten van de meicirculaire 2017 meerjarig verwerkt. Omtrent de ontwikkelingen algemene uitkering is uw raad via een separate informatienotitie nader geïnformeerd.

3.2. Budgetafwijkingen 2017

De belangrijkste meevallers zijn:

- Aanzienlijk hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds
- Hogere opbrengst dividend ROVA
- Renteresultaat afrekening belastingdienst
- Hogere vordering op Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
- Vrijval eenmalige dekkingsmiddelen op bestaande investeringen in de openbare ruimte; door wijziging van de boekhoudregels dienen deze investeringen nu op afschrijvingsbasis geraamd te worden.
- Voordeel op kapitaallasten als gevolg van uitstel investeringen

De belangrijkste tegenvallers zijn:

- Eenmalige (frictie)kosten als gevolg van verzelfstandiging sporthal Hoogerheyne
- Vervallen bijdrage openbare ruimte vanuit bouwgrondexploitatie als gevolg van wijziging boekhoudregels (Besluit begroting en verantwoording)
- Lagere opbrengst OZB
- Niet realiseren van een aantal knellende bezuinigingen

3.3. Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve

Het verloop van de algemene bestemmingsreserve is in onderstaande tabel toegelicht.

Uit deze tabel blijkt dat de algemene reserve uitkomt op een bedrag van € 7,67 mln. per ultimo 2020. Bij de programmabegroting 2017, respectievelijk de jaarrekening 2016 was per ultimo 2020 een saldo voorzien van € 3,04 mln. en 4,32 mln.

Stand algemene bestemmingsreserve bij zomernota 2017					
<i>genoemde bedragen x € 1 mln.</i>					
	2016	2017	2018	2019	2020
verwachte stand per 1 januari		7,72	5,73	5,84	6,59
mutaties 2017 (inclusief bestaande claims)		-0,01			
4e wijziging 2017: "groen, samen doen"		-0,02			
BW 152-2017 "skatebaan Marienheem"		-0,01			
Dekking begrotingsresultaat 2017-2020		-2,84	-0,49	-0,24	0,2
Dekking resultaat zomernota 2017		0,89	0,6	0,99	0,88
verwachte stand per ultimo jaar	7,72	5,73	5,84	6,59	7,67

Hoofdstuk 4: Voortgang speerpunten Hoofdlijnenakkoord De kracht van de kern

In dit hoofdstuk geven we de voortgang van de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord 2014-2018, Kiezen in de kern, weer. We doen dit aan de hand van een 11-tal speerpunten.

Bij deze monitoring, in het laatste “volledige” jaar van deze coalitieperiode, mag geconcludeerd worden dat de uitvoering van de speerpunten op schema liggen.

Meerjare uitvoeringsprogramma speerpunten Hoofdpijnenakkoord "De kracht van de Kern"

Proces wordt later gestart Resultaat niet behaald. Resultaat dreigt niet (geheel) gehaald te worden Ligt op schema/resultaat behaald. 					
Nr	Speerpunt	Kernboodschap (citaat) uit het Hoofdpijnenakkoord	Portefeuille houder	Stand van zaken voortgang	Zomernota 2017
1	Overheidsparticipatie	Wij willen de kracht benutten van mensen, bedrijven scholen en andere organisaties in alle kernen. De wereld om ons heen verandert snel en de rol van de overheid verandert daarin mee. Steeds meer komen initiatieven voor beleid en uitvoering daarvan te liggen bij inwoners en organisaties binnen onze gemeente.	M. Dadema	De raad heeft met de Raad op Pad alle kernen aangedaan en een aantal themabijeenkomsten gehouden. Op verschillende gebieden (economie, groen- en kapbeleid, ruimtelijke ordening) hebben we goede ervaringen opgedaan met overheidsparticipatie. Deze lijn zetten we in de tweede helft van 2017 voort.	
2	Digitale dienstverlening	We willen de digitale dienstverlening sterk verbeteren met een focus op internet als primair dienstverleningskanaal.	M. Dadema	We werken op dit moment aan een nieuwe visie op dienstverlening. We zetten verder in op digitalisering, omdat dit tijdswinst oplevert en we daardoor ook ruimte krijgen om maatwerk te leveren. Natuurlijk blijft contact met de gemeente mogelijk via de telefoon of fysiek bezoek. Daarnaast willen we het versnellen van digitalisering een plek geven in de ambitie die in de tweede helft van 2017 wordt geformuleerd.	
3	Doorontwikkelen MFA's	De MFA ontwikkelt zich in de verschillende kernen tot het kloppend hart waar tal van activiteiten worden georganiseerd voor jong en oud.	F. Niens	In het kader van de doorontwikkeling van de MFA's wordt ook de relatie gelegd met de decentralisaties in het sociaal domein. Zo wordt onder andere gezien of taken vanuit de WMO kunnen worden uitgevoerd vanuit de MFA's. Een gezonde exploitatie van de MFA's op langere termijn blijft een belangrijk aandachtspunt.	

Nr	Speerpunt	Kernboodschap (citaat) uit het Hoofdlijnenakkoord	Portefeuille houder	Stand van zaken voortgang	Zomernota 2017
4	Realisatie nieuw Tijenraan	De stappen om te komen tot nieuwbouw van sportcomplex Tijenraan worden verder voorbereid. Realisatie van nieuwbouw moet plaats vinden binnen de begrote jaarlijkse bijdrage en kosten die we nu voor "oud Tijenraan" kwijt zijn.	G. Hiemstra	Nieuw-Tijenraan is in 2017 in aanbouw. De oplevering is gepland op 22 december. De ingebruikname na de Kerstvakantie. De gebruikers zijn nog steeds betrokken bij de uitvoering (via rondleidingen, klankbordgroep en mijlpalen). Belangrijk onderdeel in 2017 is de inrichting van de openbare ruimte (parkeerplaatsen, Zwolsestraat). In het najaar wordt samen met Rohda en De Klanken gekeken naar een actualisatie van de inrichting van het sportpark Tijenraan aan de oostzijde van de Zwolsestraat. Deze actualisatie is nodig omdat het bestuur van Rohda ervoor heeft gekozen om geen nieuwbouw te plegen op de plek van het oude Tijenraan. Daarnaast zal de sloop van het huidige Tijenraan worden voorbereid. Parallel daaraan vindt onderzoek plaats door Rohda en gemeente om te verkennen hoe stroom die wordt opgewekt door PV-panelen kan worden opgeslagen in het gebied. De restcapaciteit aan stroom in de zomer kan dan hergebruikt worden in de maanden dat de PV-panelen voor onvoldoende capaciteit zorgen. Tot slot de financiën: het project wordt nog steeds binnen de kaders van het investeringsbudget uitgevoerd.	
5	Creëren van zoveel mogelijk arbeidsplaatsen	Wij willen vraag en aanbod op de lokale en regionale arbeidsmarkt zoveel mogelijk bij elkaar brengen waardoor zoveel mogelijk mensen naar vermogen aan de arbeidsmarkt kunnen deelnemen. Het werkgeverspunt vervult een belangrijke schakel om met ondernemers te zoeken naar (nieuwe) mogelijkheden om arbeidsplaatsen te creëren; we willen het werkgeverspunt onderdeel laten zijn van het product "ondernemersdienstverlening".	J. van Loevezijn	Er zijn veel contacten met bedrijven om de vraag en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt scherp te houden. Het aanbod wordt begeleid en ondersteund door specialisten van de gemeente. Inmiddels is de uitvoering van de Wsw ondergebracht bij de Stichting Werk Raalte en loopt het naar wens.	
6	Wonen	Raalte is en blijft een aantrekkelijke woongemeente. We stellen, samen met onze partners een nieuwe woonvisie op. Als uitvloeisel van de woonvisie wordt er een toekomstbestendige nieuwbouwprogrammering gemaakt die aansluit op de woonbehoefte van de verschillende doelgroepen.	W. Wagenmans	De woonvisie en woningbouwprogrammering zijn in 2016 vastgesteld. Per 1 januari 2017 zijn er nieuwe prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporatie en huurdersbelangenorganisaties en zijn de woningbouwafspraken met de provincie Overijssel geactualiseerd voor de periode 2017-2027.	
7	Integraal beheer van de openbare ruimte	Het ontwerp, de inrichting en het beheer en onderhoud wordt op de integrale visie openbare ruimte afgestemd. Dat vraagt om maatwerk, waarbij uiteindelijk de juiste kwaliteit op de juiste plek wordt gerealiseerd met een juiste inzet van middelen. Hierbij staan de kwaliteitsbegrippen solide, sober en veilig centraal.	W. Wagenmans	Op dit moment wordt er gewerkt aan diverse beheerplannen (openbare verlichting, wegmeubilair, bomen, wegbeheer). Als deze gereed zijn kunnen we gericht invulling geven aan de doelstellingen van de beleidsnota Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR). Begin 2017 is het nieuwe groenkapbeleid vastgesteld onder de titel Groen, samen doen!	

Nr	Speerpunt	Kernboodschap (citaat) uit het Hoofdlijnenakkoord	Portefeuille houder	Stand van zaken voortgang	Zomernota 2017
8	Duurzaamheid	Raalte duurzaam door verbinden, bewustzijn, eigen kracht en samenwerking. De gemeente neemt een faciliterende, stimulerende en verbindende rol in op initiatieven vanuit de samenleving.	F. Niens	De uitvoering loopt zoals verwacht. Echter de maatschappelijke wens in versnelling en benodigde integrale aanpak in duurzaamheid, vereisen extra inspanning van onze organisatie.	
9	Maatschappelijke ondersteuning, begeleiding en jeugdhulp	Iedereen kan naar vermogen blijven participeren in de samenleving. Voor mensen die daarbij - naast de eigen mogelijkheden en ondersteuning door het eigen sociale netwerk- extra ondersteuning nodig hebben, zorgen wij voor een goed pakket aan laagdrempelige voorzieningen. Wij kiezen daarbij voor een integrale aanpak en op het gezin/ huishouden gerichte aanpak waarbij ondersteuning op het gebied van zorg, jeugd en werk gecombineerd kan worden.	G. Hiemstra	Op dit moment wordt, samen met vele partners, verder gewerkt aan de noodzakelijke transformatie in het sociaal domein.	
10	Recreatie en toerisme	We willen de kansen voor recreatie en toerisme verder uitnutten. Raalte biedt daarvoor een uitstekende natuurlijke omgeving. Recreatie en toerisme zijn belangrijke dragers voor de (lokale) economie, niet alleen voor de werkgelegenheid, maar ook voor een positieve uitstraling naar de lokale detailhandel.	J. van Loevezijn	Naast de gebruikelijke bijdrage aan de promotie van Salland via Salland Marketing stond het eerste deel van 2017 met name in het teken van het nieuwe beleidsplan Recreatie en toerisme dat op 1 juni door de raad is vastgesteld. Verder is Raalte per 1 januari 2017 de trekker van het cluster vrijetijdseconomie van de Regio Zwolle.	
11	Bereikbaarheid en mobiliteit	Voor een vitale en leefbare gemeente is een goede ontsluiting van onze kernen essentieel. Niet alleen het lokaal wegennet, maar ook het hoofdwegennet moet daarvoor op orde zijn (N35).	W. Wagenmans	Voor het traject Wijthmen – Nijverdal zijn voor de zeven deeltrajecten maatregelen op hoofdlijnen uitgewerkt in goede afstemming met de direct belanghebbenden. In de tweede helft van dit jaar worden maatregelen vertaald in een voorlopig ontwerp, eveneens in afstemming met de direct belanghebbenden. Het doorlopen van de benodigde procedures (in het kader van bestemmingsplan en omgevingsvergunning) wordt voorzien in 2018. De realisatie van de maatregelen wordt in de tweede helft van 2018 en in 2019 verwacht. Knooppunt Raalte (kruispunt Bos) maakt ook onderdeel uit van dit project, maar kent een eigen planning. Er is een budget van € 50 miljoen beschikbaar voor de voorbereiding en realisatie van een ongelijkvloers kruispunt. De voorbereiding loopt van 2017 tot en met 2021. De uitvoering wordt verwacht in 2022.	

Hoofdstuk 5: Bezuinigingen

Inleiding

In deze zomernota 2017 rapporteren wij u over de voortgang van de bezuinigingstaakstellingen 2015-2018 (jaarschijf 2017 en volgende), welke door uw raad zijn vastgesteld op 3 juli en 6 november 2014. Wij hebben het dan over de zg. “Berenschot-bezuinigingen”.

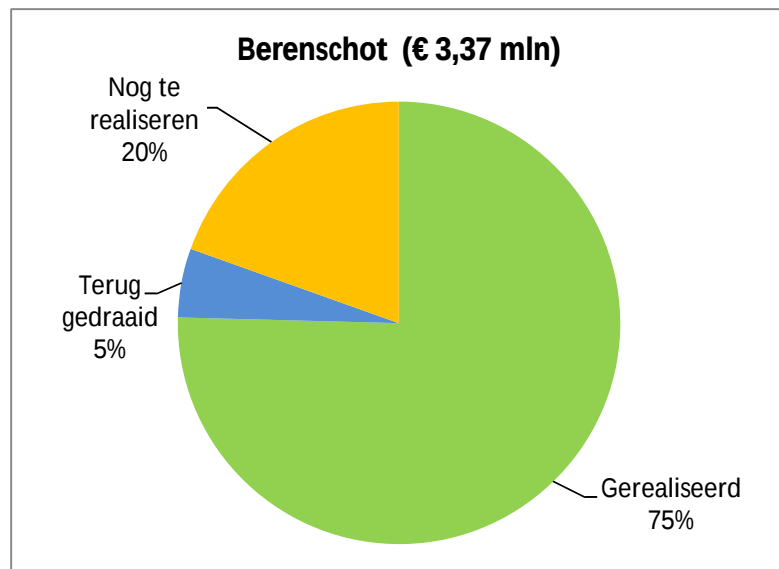
Daarnaast rapporteren wij in deze zomernota over de afwikkeling van de “overige (bezuinigings)-taakstellingen” te weten:

- arbeidsvoorwaarden personeel (restante bezuinigingstaakstelling 2010-2014)
- ontvlechtingskosten brandweer (opgenomen in de perspectiefnota 2014-2017)
- achterblijvende overheadkosten verzelfstandiging sportbedrijf (zie raadsvoorstel verzelfstandiging sportbedrijf raad januari 2014).

De totale Berenschot bezuinigingsopgave 2015-2018 had een omvang oplopend tot € 3,37 mln.. Daar bovenop zijn de aanvullende “overige (bezuinigings)taakstellingen” gekomen oplopend tot € 0,74 miljoen.

In dit hoofdstuk geven we u een totaal beeld over de tussenstand van de realisatie van deze totale bezuinigingsopgave van € 4,11 mln. (3,37 mln. + € 0,74 mln.).

Realisatie

Van het Berenschotpakket is in 2017 het overgrote deel, namelijk 75%, gerealiseerd. 5% is teruggedraaid (besluitvorming heeft plaatsgevonden door de raad). Van de nog te realiseren bezuinigingen van 20% wordt uiteindelijk 8 % als realiseerbaar gekenmerkt. De overige 12% wordt als ‘knellende bezuinigingen’ gezien.

Deze bezuinigingen zijn knellend, omdat zij 1) of door de raad al zijn aangewezen als onwenselijk om te

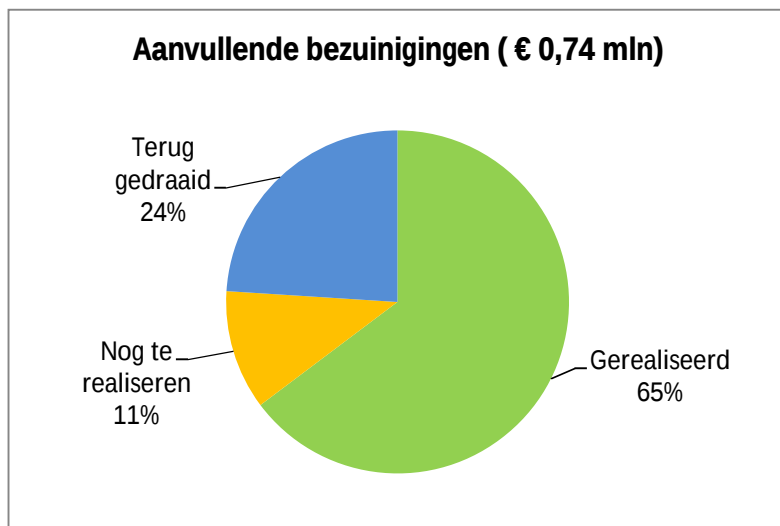
realiseren, 2) of omdat er inmiddels een andere inhoudelijke koers is/wordt gevaren/voorgesorteerd of 3) dat de aannames bij de bezuiniging niet bleken te kloppen.

Wanneer we inzoomen op de knellende bezuinigingen zien we het volgende eindbeeld (2020):

Maatregel	€	Waarom knellend?	Toelichting
OZB	210.000	Gewijzigd financieel perspectief in relatie tot lastendruk	
Recreatie en toerisme	50.000	Door raad niet als wenselijk gekenmerkt	
Groen & Ruimtelijke ontwikkeling*	25.132	Andere koers	
Onderhoud wegen*	12.100	Andere koers	
Verkeerseducatie*	18.000	Andere koers	
Hoogerheyne (aflopend van € 70.000 in 2017 naar € 11.000 in 2020; hierna jaarlijks aflopend met € 1.000)	11.000	Onjuiste aannames	Onterecht geen frictiekosten geraamd.
Documentaire informatie voorziening (DIV)	60.000	Onjuiste aannames	Aannames aangaande benodigde formatie niet reëel.
Management (voor 2017 en 2018 € 130.350 vanaf 2019 realiseerbaar).	-		Bedrag per fte te hoog, dus in feite hogere bezuiniging. Realiseerbaar vanaf 2019.
Totaal	386.232		

*Voor de maatregelen die heroverwogen dienen te worden vanwege een andere koers zal dit integraal bij de bijbehorende beleidsdocumenten gebeuren.

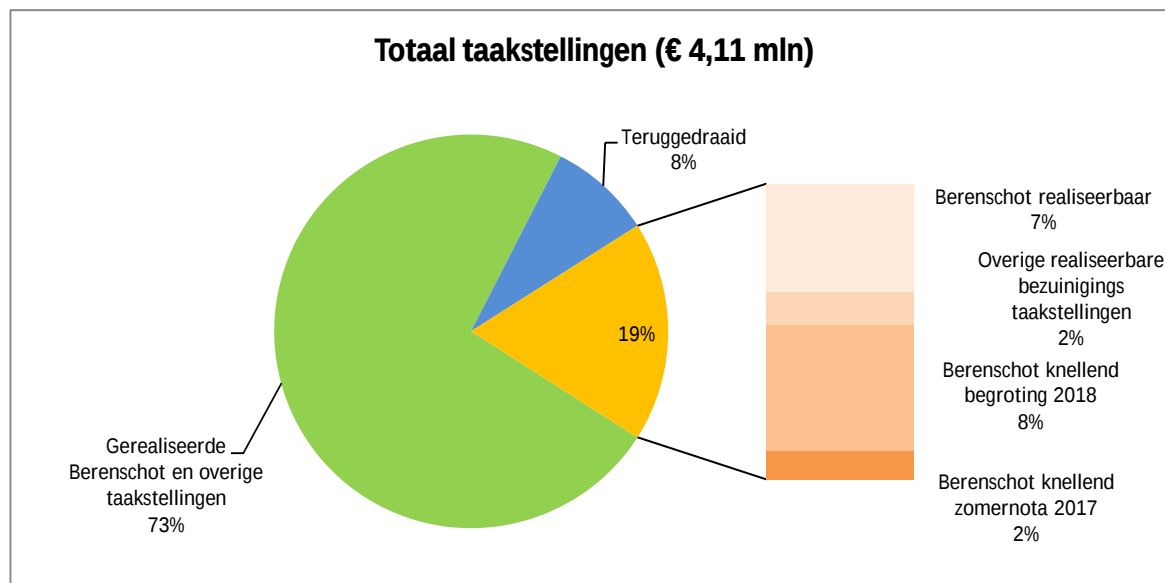
Naast de Berenschot-bezuinigingen zijn er nog aanvullende bezuinigingen van € 0,74 mln.

geformuleerd als gevolg van achterblijvende overheadkosten verzelfstandiging van het sportbedrijf, de ontvlechtingskosten regionalisering brandweer en de bezuiniging op de arbeidsvoorwaarden. Deze taakstellingen zijn allemaal technisch berekende des-integratiekosten die binnen de ambtelijke organisatie neerslaan. Deze aanvullende bezuinigingen zijn voor 65% gerealiseerd. 24% is teruggedraaid doordat onderliggende aannames niet

bleken te kloppen (besluitvorming heeft plaatsgevonden door de raad). De nog te realiseren bezuinigingen van 11% worden voor 100% als realiseerbaar aangemerkt.

Wanneer we naar het totaal aan bezuinigingen kijken zien we dat 73% is gerealiseerd, dat uw raad 8% heeft teruggedraaid en dat 19% nog open staat als te realiseren waarvan 10% als knellend wordt aangemerkt (eindbeeld).

Zie ook onderstaande tabel voor een totaaloverzicht. Het overzicht van de nog te realiseren bezuinigingsmaatregelen is in de bijlage weergegeven, zie pagina 97.

Te realiseren (bezuinigings)-taakstellingen 2017-2018				
Herkomst bezuiniging	Verwachte realisatie			
	2017	2018	2019	2020
"Berenschot bezuinigingen"	€ 3.001.847	€ 3.374.597	€ 3.374.597	€ 3.374.597
Teruggedraaid door uw raad	-€ 130.512	-€ 170.762	-€ 170.762	-€ 170.762
Reeds gerealiseerd 2015-2017	-€ 2.531.403	-€ 2.544.403	-€ 2.544.403	-€ 2.544.403
Verwachte realisatie "Berenschot taakstellingen 2017-2018" bij zomernota 2017	-€ 42.350	-€ 140.850	-€ 272.200	-€ 273.200
Saldo taakstellingen Berenschot bezuinigingen niet te realiseren bij zomernota 2017	-€ 297.582	-€ 203.350	-€ 72.000	-€ 71.000
Aan te merken als "knellende bezuinigingen"; her overwegen bij de integrale afweging begroting 2018 en volgende jaren		-€ 315.232	-€ 315.232	-€ 315.232
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

"Overige (bezuinigings)-taakstellingen"	€ 637.000	€ 736.000	€ 736.000	€ 736.000
Teruggedraaid door uw raad	-€ 119.500	-€ 176.500	-€ 176.500	-€ 176.500
Reeds gerealiseerd 2015-2017	-€ 476.300	-€ 476.500	-€ 476.500	-€ 476.500
Verwachte realisatie overige (bezuinigings)-taakstellingen 2017-2018 bij zomernota 2017	-€ 41.200	-€ 83.000	-€ 83.000	-€ 83.000
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Voorgesteld wordt om het saldo taakstellingen Berenschot bezuinigingen niet te realiseren bij deze zomernota tot de volgende bedragen ten laste te brengen van de algemene middelen:

2017	€ 297.582
2018	€ 203.350
2019	€ 72.000
2020	€ 71.000

De knellende bezuinigingsmaatregelen vanaf 2018 tot een totaalbedrag van € 315.232 heroverwogen bij de integrale afweging van de programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 naar het dan actuele financieel perspectief.

Hoofdstuk 6: Tussentijdse verantwoording per programma

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt informatie verstrekt over de ontwikkelingen binnen de diverse programma's.

Door middel van een "verkeerslichtenmodel" wordt gerapporteerd over de vorderingen in het realiseren van de doelstellingen van de in het betreffende programma opgenomen beleidsvelden. Bij de programma's is de betekenis van de kleur van het verkeerslicht toegelicht.

Ook is in dit hoofdstuk nog de volgende informatie opgenomen:

- Overzicht van algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien;
- Stand van zaken met betrekking tot investeringskredieten
- Relevante bedrijfsvoeringinformatie.

Programma 1.1. Bestuur en dienstverlening				Portefeuillehouder: Burgemeester Dadema	
				Programmacoördinator: C. Knipping	
Maatschappelijk doel : Raalte is een gemeente met negen levendige kernen en een vitaal platteland. Daar zijn we trots op, dat willen we behouden en door ontwikkelen. Wij willen de kracht benutten van mensen, bedrijven, scholen en andere organisaties in alle kernen. We willen de vitaliteit en veerkracht van de Raalter samenleving aanspreken en stimuleren dat de samenleving zelf vorm geeft aan de invulling en uitvoering van de eigen en gedeelde belangen. Als gewaardeerd partner samenwerken met onze inwoners, verschillende buurgemeenten en met zorg- en maatschappelijke partners. Inwoners en organisaties mogen van de gemeente verwachten dat zowel de collectieve- als de individuele dienstverlening goed is. We sluiten waar mogelijk aan bij de vragen van inwoners en organisaties.					
Doelstellingen	Voortgang	zomer nota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financiën		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
1. Wij willen voor onze inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, collega's en mede-overheden een gewaardeerd partner zijn door te luisteren naar de vraag achter de vraag, mee te denken hoe het wél kan en bij ideeën en initiatieven naast inwoners en initiatiefnemers te staan.	1.1 Implementatie Strategische communicatievisie 2015-2018 1.2 Vertalen organisatiestrategie in een HR routekaart 2016-2018 1.3 Creëren heldere aanspreekpunten voor inwoners en ondernemers bij initiatieven				
2. Het college en de raad hanteren een open bestuursstijl, zijn transparant in de besluitvorming en staan open voor initiatieven vanuit de bevolking. We hebben daarbij de ambitie ook inwoners te betrekken die minder actief zijn of achterblijven. Dit moet leiden tot meer vertrouwen van onze inwoners in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd.	2.1 Bezoeken alle kernen en organiseren themabijeenkomsten 2.2 Implementeren adviezen raads werkgroep Overheidsparticipatie 2.3 Blijven experimenteren met bestuurlijke vernieuwing 2.4 Geven nadere impuls aan integriteit			De stand van zaken van de Raad op Pad wordt in de bijlage nader toegelicht.	

Doelstellingen	Voortgang	zomer nota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financiën		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
3. De inwoners van Raalte zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente, zowel over het aanbod van diensten als de afhandeling door medewerkers.	3.1 Ontwikkelen vaardigheden o.g.v. digitalisering, informatiemanagement en werken in processen 3.2 Inzetten op Hostmanship 3.3 Ontwikkelen nieuwe visie op dienstverlening			De website dient aangepast te worden om te voldoen aan de wettelijke verplichting voor webarchivering. Daarnaast heeft de raad verzocht te kijken naar de kwaliteit en leesbaarheid van de website ook voor laaggeletterden. Deze aanpassingen worden begroot op € 7.000.	
Overige aspecten					
Rekenkamer en advieskosten raad				De post "externe advieskosten raad" wordt door het externe onderzoek voor de Zegge VII naar verwachting met € 10.000 overschreden. Voorgesteld wordt dit bedrag bij deze zomernota eenmalig bij te ramen. De post "externe advieskosten Rekenkamer" is in de primitieve begroting 2017 abusievelijk € 5.000 te laag geraamd. Voorgesteld wordt dit bij deze zomernota te corrigeren en het budget structureel bij te ramen.	

Programma 1.2. Veiligheid en handhaving				Portefeuillehouder: Burgemeester Dadema
				Programmacoördinator: M. Vreugdenhil
Maatschappelijk doel: Raalte is een veilige gemeente en dat willen we graag zo houden. Van belang is dat inwoners zich veilig voelen in en op straat en in hun eigen buurt en leefomgeving. Enerzijds dragen de inwoners zelf verantwoordelijkheid voor de veiligheid door zich bijvoorbeeld aan de verkeerssnelheid te houden of door (inbraak) preventieve maatregelen te treffen. Ook goed noaberschap draagt bij aan het gevoel van veiligheid. Anderzijds ligt hier ook een regiefunctie voor de gemeente in de richting van alle andere partners in de zorg- en veiligheidsketen. Tot en met 2018 werkt de gemeente Raalte volgens vier in het integraal veiligheidsbeleid vastgelegde veiligheidsprioriteiten: 1. Zorg en veiligheid: een veilige thuissituatie voor iedereen; 2. Aanpak jeugdgroepen en zorg voor jeugd: van repressie naar preventie; 3. Terugdringen van criminaliteit met grote impact: extra inzet, regie op de uitvoering; 4. Georganiseerde criminaliteit: bestuurlijke aanpak en integriteit. Alle in het programma genoemde doelstellingen vallen onder één (of meer) van bovenstaande prioriteiten.				
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
1. Een stabilisatie of mogelijk een daling van het aantal (gewelds)misdrijven (waaronder huiselijk geweld).	1.1 In stand houden veilige thuissituatie en terugdringen criminaliteit met grote impact 1.2 Werken volgens Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE) en protocol Dreiging van Maatschappelijke Onrust 1.3 Ontwikkelen criminaliteitsbeeld 1.4 Consequent gebruik maken van Wet op tijdelijk huisverbod 1.5 Werken volgens Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling			
2. Een stabilisatie of mogelijk een verhoging van het veiligheidsgevoel van inwoners.	2.1 Prioriteit geven bestrijding High Impact Crimes			
3. Een daling van het aantal woninginbraken.	3.1 Geven voorlichting en organiseren activiteiten in het kader van preventie			
4. Een daling van het aantal gevallen van woonoverlast/burengerucht.	4.1 Consequent inzetten buurtbemiddeling			

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
5. Vermindering van overlast in de openbare ruimte, met als prioriteit vermindering overlast door (jeugd)groepen.	5.1 Tijdig signaleren van jeugdgroepen met zowel individuele en groepsgerichte aanpakken			
6. De inwoners van de gemeente Raalte beoordelen de controle en handhaven van regels met tenminste een 3.2.	6.1 Inzetten handhavingsbeleid 6.2 Controleren en handhaven conform integraal handhavings-uitvoeringsplan (HUP) 6.3 Evalueren effecten ingezette bezuiniging op toezicht openbare ruimte (BOA).			
Overige aspecten				
Bijdrage aan de Veiligheidsregio IJsselland				De jaarrekening 2016 van de Veiligheidsregio IJsselland sluit met een positief exploitatieresultaat van ruim € 2 mln. Bij de bestemming van dit resultaat heeft het algemeen bestuur besloten (21 juni 2017) om € 662.500 terug te geven aan de gemeenten. Voor Raalte betekent dat een teruggave van een deel van de jaarlijkse bijdrage over 2016 van € 43.051. Voorgesteld wordt dit eenmalige voordeel van € 43.051 te ramen.

Programma 2.1. Onderwijs				Portefeuillehouder: Wethouder F. Niens
				Programmacoördinator: M. Vreugdenhil
Maatschappelijk doel: Goed onderwijs is een belangrijk speerpunt van de gemeente Raalte. In de afgelopen bestuursperiode hebben we fors geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Basisonderwijs vervult een belangrijke functie in onze dorpen. Daarom zetten we in op behoud van onderwijs in alle kernen. Daarbij streven we er naar dat alle leerlingen het recht van onderwijs volledig benutten. Kinderopvang en peuterspeelzaal moeten bereikbaar blijven. Ook voor mensen met een smalle beurs.				
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
1. In elke kern blijft tenminste één voorziening voor basisonderwijs aanwezig en daarnaast is er passende huisvesting voor het middelbaar onderwijs in Raalte-dorp.	1.1 Effectief en efficiënt inzetten bestaande huisvestingscapaciteit scholen 1.2 Nemen maatregelen om van Korenbloem toekomstbestendige basisschool te maken			Mijnplein is aan zet om een bouwplan te definiëren voor het integraal kindcentrum (IKC) Korenbloem. De verwachting is dat in het najaar van 2017 duidelijk is hoe het project er precies uit komt te zien: alleen een basisschool of een integraal kindcentrum met kinderdagverblijf (KDV), buitenschoolse opvang (BSO) en voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE) zoals de ambitie van Mijnplein is. De haalbaarheid daarvan is afhankelijk van de bereidheid van de andere kindorganisaties. Wat dit voor de planning van Mijnplein betekent, is nu nog niet te overzien. Financieel: bij het krediet van de Korenbloem is geld voor vervangende nieuwbouw gereserveerd; niet voor het aanpassen van de openbare ruimte. Er wordt in het kader van de stedenbouwkundige uitgangspunten bekeken of de verkeerskundige situatie rondom de school toereikend is. Dat hangt mede af van het exacte plan van Mijnplein. Mochten er aanpassingen nodig zijn omwille van de verkeersveiligheid, dan betekent dit een uitbreiding van het project en zal hiervoor een apart financieel voorstel worden gemaakt.

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
2. Kinderen in de gemeente Raalte worden optimaal voorbereid voor de basisschool doordat meer dan 75% van de 2,5 - 4 jarigen aan de voorschoolse voorzieningen deelneemt.	2.1 Borgen kwaliteit voorschoolse educatie door maken heldere resultaatafspraken			
3. Alle kinderen in de gemeente Raalte van 4 t/m 8 jaar, zijn logopedisch gescreend en gecontroleerd en zo nodig doorverwezen.	3.1 Screenen alle kinderen 4 tot 6 en indienen nodig follow up t/m 8 jaar en advies geven bij doorverwijzing			
4. Het percentage ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten blijft tenminste gelijk of daalt.	4.1 Deelnemen aan multidisciplinaire casuïstiekoverleg op basisonderwijs, voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs 4.2 Elke school heeft vaste contactpersoon bij CJG			
5. Het op een zo efficiënt mogelijke wijze aanbieden van leerlingenvervoer conform de wettelijke voorschriften en daarbij de zelfredzaamheid van de doelgroep bevorderen.	5.1 Inzetten projectmatige trajecten ter bevordering zelfstandige deelname leerlingen met beperking aan het verkeer			

Doelstellingen	Voortgang	zomernota			Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën		 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					 Groen: conform begroting (3)
Overige aspecten					
Onderwijshuisvesting				Vanaf 2011 heeft de Horizon een jaarlijkse vergoeding van € 11.000 voor gymonderwijs ten onrechte niet ontvangen. Voorgesteld wordt om in 2017 eenmalig € 66.000 bij te ramen (periode 2011 t/m 2016) en ook vanaf 2017 het budget "basisonderwijs huisvesting" structureel met € 11.000 te verhogen.	
Reserve onderhoud onderwijsgebouwen				De reserve onderhoud onderwijsgebouwen is uitgeput. In verband met verwachte eenmalige kosten van € 10.000 voor het repareren van de schoorsteen bij het Carmel College Salland en € 44.881 voor asbestsanering Bernadetteschool in 2017 wordt voorgesteld om € 54.881 toe te voegen aan de reserve onderhoud onderwijsgebouwen. Daarnaast is in de begroting een structureel budget van €43.686 ter dekking van kapitaallasten vervanging beveiligingsvoorzieningen basisscholen opgenomen. Deze valt structureel vrij, omdat de gemeente niet meer verantwoordelijk is voor het onderhoud van schoolgebouwen. Voorgesteld wordt de structurele middelen van € 43.686 aan de reserve onderhoud onderwijsgebouwen toe te voegen om de komende jaren beperkte aanvragen op het gebied van herstel constructiefouten (bijvoorbeeld asbestsanering) en eventuele gevolgen van krimponderzoek op te kunnen vangen.	

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
Onderwijsachterstandenbeleid: Extra 3F (taalniveau) middelen				Via een specifieke uitkering zijn structureel extra middelen voor onderwijsachterstandenbeleid beschikbaar gesteld. Het betreft € 24.626 aan 3F middelen voor verbeteren taalniveau (scholing en toetsing), en € 3.399 aanvullende middelen. Zowel de begrote inkomsten als uitgaven worden met € 28.025 verhoogd.

Programma 2.2. Welzijn				Portefeuillehouder: Wethouder F. Niens en Wethouder G. Hiemstra	
				Programmacoördinator: M. Vreugdenhil	
Maatschappelijk doel: De dorpen en buurten in de gemeente Raalte zijn de plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten en waar sociale en maatschappelijke binding ontstaat en vorm krijgt. Daar ontstaat noaberschap en zorgen de inwoners ervoor dat er een rijk sport- en verenigingsleven is. Vrijwilligers zijn hierbij het cement van onze samenleving en zetten zich steeds weer belangeloos in. We willen mensen in de gelegenheid stellen om elkaar te ontmoeten en op alle vlakken te participeren in de samenleving. De multifunctionele accommodaties ontwikkelen zich in de verschillende kernen tot het kloppend hart waar tal van activiteiten worden georganiseerd voor jong en oud. Wij koesteren het vele werk dat de vrijwilligers voor de samenleving doen. We willen inwoners en maatschappelijke partners ruimte geven om vorm en inhoud te geven aan eigen initiatieven. De gemeente zit nadrukkelijk minder op kop, maar faciliteert. Samen staan we sterk, daar ontwikkelt zich de kracht van de kern. Door handhaving van en met behulp van vele vrijwilligers vormgegeven, goed bekend en samenhangend aanbod van Cultuur en cultuuruitingen voor alle inwoners van de gemeente, dragen we bij aan de ontplooiing en het welbevinden van de individuele inwoner van de gemeente Raalte en aan de ontwikkeling van de leefbaarheid in de gemeente. Hierbij richten we ons op de kracht en kwaliteiten van het lokale aanbod.					
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financiën		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
1. De inwoners van de gemeente Raalte beoordelen de welzijnsvoorzieningen (buurthuis, jongerencentrum) met een 3,6 of hoger.	1.1 Afronden realisatie multifunctionele accomodaties				
2. De gemeente wil de leefbaarheid op peil houden waarbij nadrukkelijk uitgegaan wordt van de creativiteit, innovatie en eigen kracht van onze inwoners en maatschappelijke partners.	2.1 Faciliteren en ondersteunen vrijwilligers 2.2 Ondersteunen bibliotheek door inzet mensen en subsidies 2.3 Ruimte geven aan kunst en cultuur door faciliteren lokale initiatieven 2.4 Subsidiëren IJsselacademie binnen reguliere cultuurbudget			De Laarman heeft medio 2017 de dekking voor haar bouwplannen nog niet rond. In het najaar wordt wel gestart met de verbouwing. Eventueel worden de plannen naar beneden bijgesteld.	

Programma 2.3. Sport				Portefeuillehouder: Wethouder G. Hiemstra	
				Programmacoördinator: M. Vreugdenhil	
Maatschappelijk doel: In Raalte is een sport- en bewegingsaanbod aanwezig, dat bijdraagt aan een gezonde en vitale samenleving. Wij vinden dat sport voor iedereen toegankelijk moet zijn. Met sport en beweging investeren we in de gezondheid van mensen, in het bevorderen van participatie en sociale samenhang voor zowel jongeren als ouderen. Inkomen of een lichamelijke of verstandelijke beperking mag daar geen belemmering voor zijn.					
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financiën		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
1. Zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Raalte de kans geven en te stimuleren om te sporten en te bewegen. 2. Het verbeteren van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs in het basisonderwijs door de inzet van combinatiefunctionarissen. 3. Versterken maatschappelijke positie van sportverenigingen. 4. Verbetering samenwerking school en sport. 5. Stimuleren van blijvende sportdeelname. 6. De sport- en beweegdeelname van de bevolking in de gemeente Raalte blijft, mede gelet op de economische ontwikkelingen en de gevolgen van de bezuinigingen, minimaal stabiel. 7. Alle sportaccommodaties in de gemeente Raalte zijn functioneel en veilig ingericht voor wat betreft het onderhoud, de inrichting en het gebruik.	Monitoren gemaakte afspraken met verzelfstandigd Sportbedrijf ten aanzien van sportdeelname en realisatie bezuinigingstaakstelling. Inzet combinatiefunctionarissen - Ondersteunen en adviseren sportverenigingen en stimuleren sporten - Realiseren sprintbaan en werken aan plannen voor kleed- en douchegelegenheid samen met atletiekvereniging - Moderniseren clubgebouw met hockeyvereniging - Werken aan plannen voor multifunctionele bovenruimte met accommodatie 't Asspel - Verder werken aan bouw Nieuw-Tijenraan			In het raadsvoorstel van 13 juli 2017 heeft de raad een besluit genomen over de privatisering van de sporthal en spelzaal Hoogerheyne. Hiermee wordt de bezuinigingsambitie van € 70.000 structureel grotendeels gehaald. In 2017 zal de bezuiniging in zijn geheel niet worden gehaald en vanaf 2018 bedraagt de gerealiseerde bezuiniging € 57.400 oplopend met € 1.000 per jaar tot € 66.400 in 2027. Daarnaast zijn eenmalige bijdragen tot een bedrag van € 162.000 ten laste van de Algemene bestemmingsreserve nodig voor frictiekosten bij het sportbedrijf (€ 122.000) en compensatie horeca-inkomsten (€ 40.000) voor St. Sportbelangen Heino. Daarnaast is een bedrag van € 201.500 (ten laste van de reserve sportgebouwen) noodzakelijk voor renovatie-onderhoud voor de Stichting Sportbelangen Heino. Het extra hockeyveld wordt nu binnen de grenzen van het sportpark aangelegd. Realisatie in 2018 in plaats van 2017.	

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
Vervolg				Het investeringplaatje verandert naar verwachting door dit scenario. Dit heeft geen invloed op de hoogte van het beschikbare budget maar vraagt t.z.t. wel om een verschuiving binnen de beschikbare kredieten. Het Sportbedrijf heeft voor de nieuwbouw het signaal afgegeven dat de eerste jaren de exploitatie van de nieuwbouw mogelijk negatiever verloopt dan waarin binnen de TCO vanuit is gegaan. In 2019 voeren we een verdere analyse van de exploitatie uit samen met het Sportbedrijf.
8. B.V. Sportbedrijf draagt zorg voor de uitvoering van de taken rond onderhoud, beheer, verhuur en exploitatie van de maatschappelijke voorzieningen en levert een bijdrage aan de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid.				

Programma 3.1. Arbeidsparticipatie en inkomen				Portefeuillehouder: Wethouder J. van Loevezijn	
				Programmacoördinator: E. Hoekstra	
Maatschappelijk doel : Op het terrein van arbeidsparticipatie en inkomen willen we bereiken dat: • meer mensen meedoen aan de reguliere arbeidsmarkt • meer inwoners meedoen aan de samenleving • voorkomen dat inwoners langdurig in een schuldensituatie zitten • inwoners die het echt nodig hebben, gebruik kunnen maken van de voorzieningen • door budgetten gericht en effectief in te zetten worden kostenbesparingen gerealiseerd.					
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financiën		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
1. In de gemeente Raalte wordt de instroom van uitkeringsgerechtigden/bijstand onder de Participatiewet beperkt en de uitstroom bevorderd.	1.1 Bij elkaar brengen vraag en aanbod lokale en regionale arbeidsmarkt 1.2 Handhaven recht- en doelmatigheid aan de poort 1.3 Uitvoering geven aan landelijk sociale akkoord en afspraken maken over aanpak jeugdwerkloosheid en inzet regionale werkbedrijf 1.4 Werken aan sluitend vangnet voor kwetbare jongeren die uitstromen vanuit onderwijs 1.5 Opstellen regionaal meerjarenplan VSV 2017-2020				
2. Inwoners van de gemeente Raalte die gebruik maken van (uitkerings-)ondersteuning, participeren meer in de maatschappij en leveren hiervoor een tegenprestatie naar vermogen.	2.1 Actief laten participeren inwoners met een bijstandsuitkering door leveren tegenprestatie				

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		
		Inhoudelijk	Financiën	
				 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
3. Inwoners van de gemeente Raalte met een minimuminkomen kunnen maatschappelijk participeren. Inwoners die hier aanspraak op kunnen maken, weten de inkomens-ondersteunende voorzieningen te vinden.	3.1 Invulling geven aan minimabeleid 2015-2017			Vanaf 2017 ontvangen we structureel € 111.899 en vanaf 2018 € 114.900 voor bijstand aan kinderen in armoedesituaties. Inmiddels heeft uw raad over de aanwending van deze middelen een besluit genomen (13 juli 2017). In 2016 is besloten om inwoners met extra zorgkosten eenmalig te compenseren. Inwoners met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm die over 2015 90% van het verplicht eigen risico hebben betaald, ontvingen een bijdrage in deze kosten van € 200. Eind 2016 is besloten deze regeling ook over het jaar 2016 nog van toepassing te verklaren en in 2017 beschikbaar te stellen. De kosten worden geraamd op € 100.000. De beschikbare middelen over 2016 zijn bij de jaarrekening in de reserve zorg gestort. Voorgesteld wordt het budget beschikbaar te stellen t.l.v. de reserve zorg.

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
4. Cliënten van de gemeente Raalte hoeven niet langer dan 3 weken te wachten op dienstverlening bij problematische schulden.	4.1 Invulling geven aan Beleidsplan Schuldhelpdienstverlening			De toegang tot de schulddienstverlening loopt vanaf 1 januari via het team Participatie. Inwoners kunnen zich voor een schuldregelingstraject niet meer rechtstreeks wenden tot de GKB. Het aantal aanvragen voor schulddienstverlening in het eerste kwartaal is fors hoger dan begroot. Enerzijds een goed bericht, omdat inwoners de weg naar de dienstverlening goed weten te vinden. Anderzijds vallen de kosten echter ruim € 60.000 hoger uit dan is begroot. De hogere kosten worden in 2017 ten laste van de participatiereserve gebracht. Bij het opstellen van de begroting was de verwachting dat de doorverwijzingen naar de kredietbank lager zouden zijn als inwoners niet langer rechtstreeks naar de kredietbank konden gaan. Daarnaast was de verwachting dat ook voor de schuldenproblematiek meer oplossingen in de eerste lijn gezocht zouden kunnen worden. In de praktijk blijkt deze aanname vooralsnog niet te kloppen.
5. Voor jongeren is er een sluitende aanpak. Jongeren gaan naar school, hebben werk of een passende dagbesteding.	5.1 In regionaal verband terugleiden jongeren zonder startkwalificatie naar school danwel werk 5.2 In lokaal verband terugleiden jongeren zonder startkwalificatie naar school dan wel passend werk			

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
Overige aspecten				
Sociale werkvoorziening				Voor sociale werkvoorziening zie de paragraaf sociaal domein. Op dit onderdeel schatten we nu in dat we een tekort over 2017 zullen hebben van € 275.000. Dit ligt redelijk in de lijn van het ingeschatte tekort bij de start van de WSW-uitvoering in eigen beheer (raadsbesluit nov. 2015). De verwachte meerkosten worden bij de jaarrekening 2017 ten laste van de reserve participatie gebracht.
Uitvoeringskosten participatie				1. Door de formatieve uitbreiding als gevolg van de extra taken in het sociaal domein en voor de bijstandsverlening, zijn het aantal licenties voor de kantoorautomatiseringspakketten Microsoft ook toegenomen. De kosten hiervan bedragen € 40.000 en worden voor € 20.000 (50%) toegerekend aan de pijler Participatie. De overige € 20.000 is toegerekend aan WMO en Jeugd, zie programma 5.1. 2. Daarnaast zijn eveneens voor het sociaal domein en de bijstandsverlening abonnement afgesloten voor de digitale kennisbank om de wetgeving op een goede wijze uit te kunnen voeren. De kosten bedragen € 36.500 per jaar. Ook hiervan wordt 50% t.l.v. de pijler participatie gebracht, zijnde € 18.250. De overige € 18.250 is toegerekend aan WMO en Jeugd, zie programma 5.1. Als dekking van de kosten van de beide onderdelen in totaal € 38.250 wordt voorgesteld de stelpost areaaluitbreiding en groei bijstand in te zetten.

Programma 4.1. Wonen en woon- en werkomgeving				Portefeuillehouder: wethouder W. Wagenmans
				Programmacoördinator: E. Steen
Maatschappelijk doel : Raalte is en blijft een aantrekkelijke woongemeente. Het is goed wonen in de gemeente Raalte voor alle doelgroepen en in alle kernen. De woningvoorraad en de leefomgeving in de gemeente Raalte zijn toekomstbestendig, duurzaam, levensloopbestendig en van blijvende kwaliteit. Inzicht in de huidige en toekomstige woningmarkt is daarbij van belang.				
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
1. Zorgvuldig en passend omgaan met de mogelijkheden die er zijn om nieuwe woningen toe te voegen. Juist omdat in de toekomst de huishoudensgroei stagneert en er nú nog ruimte is om woningen toe te voegen. Die ruimte benutten we zo goed mogelijk. Uitgangspunt is dat nieuwe woningen voldoen aan de vraag van de toekomst: woningen moeten raak zijn.	1.1 Uitvoering woningbouwprogrammering conform uitgangspunten woonvisie 1.2 Toevoegen aantal woningen conform woonafspraken met Provincie 1.3 Elk kwartaal Monitoren huurwoningmarkt en periodiek uitvoeren nieuwe woningmarktanalyse			

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
2. Bij nieuwbouw stellen we de woonwens van onze inwoners centraal. Het percentage gebouwde koopwoningen in (collectief) particulier opdrachtgeverschap is gemiddeld minimaal 65% van de totaal uitgegeven koopwoningen.	2. Stimuleren particulier opdrachtgeverschap bij nieuwbouwprojecten en uitgiftes van kavels			
3. Er voor zorgen dat er in alle kernen voldoende betaalbare huur- en koopwoningen zijn voor de verschillende doelgroepen. De sociale huurwoningvoorraad moet daarom de komende jaren minimaal gelijk blijven. Voor starters moeten er voldoende passende woningen zijn, ook in de kleine kernen.	3 Afspraken hierover zijn vastgelegd in prestatieafspraken met Salland Wonen en huurderbelangenorganisaties. Er is periodiek overleg wonen met Plaatselijk Belang en SallandWonen om vraag en aanbod af te stemmen			

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
4. Realiseren van de huisvestingstaakstelling voor vergunninghouders en tegelijkertijd inzetten op gelijkblijvende slaagkansen voor de verschillende doelgroepen in de huursector.	4. Afspraken over huisvesting vergunninghouders en slagingskansen reguliere huurders zijn vastgelegd in de prestatieafspraken.			
5. De sociale huurwoningvoorraad heeft in 2020 een gemiddelde Energie-Index van 1,3 waarbij 90% van het bezit een Energie-Index heeft van maximaal 1,8. Belangrijk uitgangspunt is dat de huurder er in de woonlasten op vooruit gaat.	5. Duurzaamheidsafspraken zijn vastgelegd in prestatieafspraken			
6. In de periode 2016-2020 hebben 1.561 particuliere woningen een labelsprong gemaakt naar label B. Dit betreft circa 15% van de totale particuliere woningvoorraad.	6.1 Verder gaan met buurtgerichte aanpak betreft energiebesparing			
	6.2 Inzetten op ontwikkeling van een lokaal energieloket			
	6.3 Voeren gesprek met marktpartijen met doel overname rol energieloket binnen 4 jaar			

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
7. Een openbare ruimte die is toegesneden op de veranderende behoeften van de gebruiker en die kan meebewegen met maatschappelijke ontwikkelingen.	7. Stimuleren overheidsparticipatie met project 'Meedoen in de openbare ruimte'			
8. We staan een “inclusief” woonbeleid voor; waaronder we verstaan dat het goed wonen is in Raalte voor alle doelgroepen, dus ook voor de doelgroepen die extra zorg behoeven. Ouderen, mensen met een (lichamelijke of verstandelijke) beperking en psychische problematiek wonen in toenemende mate zelfstandig.	8. Op dit moment wordt het actieplan 'langer zelfstandig wonen' opgesteld en wordt na de zomer vastgesteld door college.			
9. Uitvoering geven aan de gemeentelijke taken met betrekking tot de omgevingsvergunningen en het toezicht en de handhaving hierop.	9. Doorvoeren organisatorische en procesmatige aanpassingen betreft verlening omgevingsvergunningen.			

Programma 4.2 Integraal beheer Openbare ruimte				Portefeuillehouder: Wethouder W. Wagenmans	
				Programmacoördinator: J. de Kruijff	
Maatschappelijk doel : Met inzet van gemeentelijke middelen en het vergroten van de betrokkenheid van inwoners en organisaties binnen onze gemeente, werken wij aan een openbare ruimte die in toenemende mate levensloopbestendig, duurzaam en afgestemd is op het gebruik ervan.					
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financiën		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
1. Het realiseren van een integrale aanpak ten aanzien van het gebruik, de inrichting en het beheer van de openbare ruimte (sturing IVOR).	1.1 Uitvoeren IVOR in samenspraak met inwoners 1.2 Inspelen op initiatieven van bewoners in openbare ruimte, o.a. via project 'Meedoen in de openbare ruimte'				
2. Het realiseren van een openbare ruimte die sober, solide en veilig is (inhoudelijk IVOR).	2.1 Ontwikkelen en uitvoeren (her)inrichtingsplannen openbare ruimte 2.2 Opstellen en actualiseren beheerplannen openbare ruimte conform kwaliteitsniveaus IVOR			2.2. Oranje: vanwege prioritering van werkzaamheden is het tijdig realiseren van alle beheerplannen nog onzeker. Vooralsnog gaan we ervan uit, dat een deel van de beheerplannen eind 2017 gereed is en de rest een start heeft gemaakt.	
3. De inwoners waarderen de openbare ruimte met tenminste een voldoende.	3.1 In stand houden en onderhouden openbare ruimte binnen de middelen en inzet van inwoners en organisatie				
4. Het voorkomen van kapitaalvernietiging in de openbare ruimte door een gerichte inzet van middelen.	4.1 Geven van prioriteit aan onderhoud asfaltwegen boven elementverhardingen				
5. Het verbeteren van het financiële inzicht ten aanzien van de openbare ruimte.	5.1 Opstellen en actualiseren van beheerplannen			Zie 2.2	

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
Overige aspecten				
Onkruidbestrijding op verhardingen				In 2017 is een pilot gestart op basis waarvan er later een meerjarig contract kan worden afgesloten. Het totale bedrag komt € 7.000 hoger uit dan het tijdelijke budget dat is toegekend.
Laag Zuthem				In juni 2016 is de raad op pad geweest in Laag Zuthem. Om een onderzoek te kunnen uitvoeren en voorstel te doen over de verkeersveiligheid in de kern van Laag Zuthem, zijn kosten gemaakt. Voor deze kosten is geen dekking aanwezig. Voorgesteld wordt een voorbereidingskrediet te ramen bij de zomernota van € 10.000.
Zwarteweg				Om een voorstel te kunnen doen t.a.v. verkeersveiligheid op de Zwarteweg in Nieuw Heeten hebben wij enige kosten moeten maken voor het uitvoeren van andere verkeersstellingen en meetwerk. Hiervoor is geen krediet geraamd. Voorgesteld wordt een voorbereidingskrediet te ramen van € 10.000.
Waterschapsbelasting wegen				In 2016 heeft het Waterschap Drents Overijsselse Delta de waterschapsbelasting fors verhoogd. Aan de belasting voor alleen percelen onbebouwd zijn m.i.v. 2016 de percelen onbebouwd wegen toegevoegd. Dit heeft geresulteerd in een overschrijding van € 35.000 betaalde belastingen en rechten. In 2016 is deze overschrijding opgevangen binnen de begroting. Voorgesteld wordt om m.i.v. 2017 deze belastingverhoging structureel in de begroting op te nemen.

Programma 4.3 Milieu en duurzaamheid				Portefeuillehouder: wethouder F. Niens
				Programmacoördinator: M. Luikens
Maatschappelijk doel: In de visie Raalte duurzaam 2050 is de ambitie uitgesproken dat Raalte in 2050 duurzaam is in de breedste betekenis van het woord. Denkend en handelend in kringlopen. De lange termijn doelstellingen in de duurzaamheidsagenda zijn vertaald naar een visiestatement voor het uitvoeringprogramma 2014-2018. Raalte duurzaam door verbinden, bewustzijn, eigen kracht en samenwerking.				
Subdoelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
1. Tenminste 70% van het huishoudelijk afval wordt hergebruikt (landelijke doelstelling per 1 januari 2020 is 75% hergebruik).	1.1 Werken aan een andere manier van kringloopbedrijvigheid.			De nieuwe manier van werken bij het kringloopbedrijf heeft meer tijd nodig dan ingeschat. Er wordt vaker overlegd om voortgang te bereiken. 70 % hergebruik lijkt nog haalbaar.
2. De hoeveelheid restafval per inwoner daalt naar 104 kg.	2.1/3.1 Via inzet communicatiemiddelen hergebruik stimuleren			
3. De afvalinzameling wordt door de burger met minimaal een 7 beoordeeld (bron: 2-jaarlijkse enquête Rova).	2.1/3.1 Via inzet communicatiemiddelen hergebruik stimuleren			
4. De openbare ruimte is zo schoon en opgeruimd dat dit door burgers beoordeeld wordt met minimaal een 3 (op een 5-puntschaal).	4.1 Uitvoeren programma Mooi Schoon Raalte			

Subdoelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
5. Een duurzame samenleving in 2050 voornamelijk door de inzet van bewoners en bedrijfsleven.	5.1 Faciliteren van kennisuitwisseling voor bedrijven/organisaties opdat zij duurzaamheidsdoelstellingen kunnen verwezenlijken			Intensivering van het programma Raalte Duurzaam 2050 is gewenst om gestelde doelen te halen en te versnellen in energietransitie. Daarnaast is integrale aanpak over de thema's nodig. Ook in het kader van de omgevingsvisie en technische ontwikkelingen. Daarom is extra structurele inzet gewenst en wordt een nieuw vijfjarenprogramma opgesteld.
6. Het (zoveel mogelijk) voorkomen van schade en overlast als gevolg van hevige regenval.	6.1 Robuust maken van rioolstelsel door afkoppelen regenwater, realiseren waterberging en actualiseren van kostendekkingsplan dat onderdeel uitmaakt van GRP (gemeentelijk rioleringsplan)			
7. Het in kaart brengen van het energiegebruik en het besparingspotentieel van het gemeentelijk vastgoed.	7.1 Uitvoeren energiescan gemeentelijke gebouwen waarbij gekeken wordt naar energiebesparingsmaatregelen en energieproducerende installaties			
Overige aspecten				
Integrale handhaving				Met ingang van de begroting 2016 is op basis van het rapport Berenschot een bezuiniging opgenomen van € 62.000 voor BOA's niet zijnde parkeertoezicht. Deze bezuiniging is in 2016 in eerste instantie ten onrechte in mindering gebracht op de salarissen. Bij het opmaken van de rekening 2016 is dit eenmalig gecorrigeerd. Bij het opstellen van de staat salarissen voor 2017 zijn de salariskosten juist verwerkt. Echter de handhavingskosten van de BOA zitten nog structureel in de begroting. Dit wordt hierbij aangepast. Voorgesteld wordt de kosten handhaving te laten vervallen wat een structureel voordeel oplevert van € 62.000.

Programma 5.1 Maatschappelijke ondersteuning, begeleiding en jeugdhulp				Portefeuillehouder: wethouder G. Hiemstra	
				Programmacoördinator: E. Hoekstra	
Maatschappelijk doel : Onze ambitie is dat iedereen naar vermogen kan blijven participeren in de samenleving. Voor mensen die daarbij –naast de eigen mogelijkheden en ondersteuning door het eigen sociale netwerk- extra ondersteuning nodig hebben, zorgen wij voor een goed pakket aan laagdrempelige algemene voorzieningen. Dit doen we in samenwerking met de maatschappelijke partners. In situaties waarin ook dit niet voldoende is, organiseren wij gespecialiseerde en individuele voorzieningen die aanvullend zijn op de eigen mogelijkheden van mensen. Wij kiezen daarbij voor een integrale en op het gezin/huishouden gerichte aanpak waarbij ondersteuning op het gebied van zorg, jeugd en werk gecombineerd worden.					
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financien		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
1. Een verschuiving van zwaardere zorg/ondersteuning naar lichtere vormen zorg/ondersteuning realiseren. We willen zorgen dat inwoners (van jong tot oud) zo zelfstandig mogelijk aan de samenleving kunnen deelnemen en hun zelfredzaamheid versterken. Het gaat hierbij om een andere manier van ondersteuning, goede informatievoorziening en het versterken van lichtere vormen van ondersteuning, toegankelijke algemene voorzieningen, ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.	1.1 Inrichten digitaal portaal 1.2 Uitwerken actieplan mantelzorgondersteuning 1.3 Subsidiëren initiatieven die eigen kracht mensen versterken 1.4 Samen met organisaties zorgen voor scholingsprogramma voor vrijwilligers				

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financien	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
2. Voorkomen dat problemen ontstaan of groter worden. Door tijdig signaleren, aanpakken en preventie van problemen die een risico zijn voor de zelfredzaamheid. Zoals problemen in de ontwikkeling van kinderen, problemen op financieel gebied, de lichamelijke en geestelijke gezondheid (onder andere gezonde leefstijl), opvoeding, zelfstandig wonen, dagbesteding of in de relatie, gezin of sociaal netwerk.	2.1 Doorontwikkeling CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin) met WMO en Participatie in één team 2.2 Subsidiëren GGD voor uitvoering integrale Jeugdgezondheidszorg voor 0-19 2.3 Uitvoering lokaal gezondheidsbeleid en programma Raalte Gezond			
3. Senioren en mensen met een geestelijke of lichamelijke beperking kunnen zo lang mogelijk in hun eigen huis en omgeving blijven wonen. Dit is mogelijk door ondersteuning aan huis en een toegankelijk aanbod van algemene voorzieningen binnen de eigen leefomgeving en kernen waar de mensen wonen. Diensten op het gebied van: mobiliteit, praktische ondersteuning, veiligheid en contact.	3.1 Doorontwikkeling project Thuis technologie 3.2 OZO verbindzorg blijven stimuleren 3.3 De Dementieconsulent is bereikbaar voor alle inwoners Gemeente Raalte 3.4 Stimuleren vrijwilligersvervoer Gemeente Raalte 3.5 Een nieuw werkend vervoersysteem voor mensen met een beperking ter vervanging WMO-Regiotaxi 3.6 Stimuleer het ontwikkelen en gebruik van service en (vrijwilligers) hulpdiensten			

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financien	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
4. Bieden van passende ondersteuning. Inwoners (van alle leeftijden) die het niet op eigen kracht redden ontvangen adequate (maatwerk)ondersteuning. Per situatie kijken we welke ondersteuning nodig en passend is. Tijdelijk als het kan, permanent als het nodig is. De ondersteuning is gericht op het versterken van de eigen mogelijkheden van de cliënt en zijn sociale netwerk. De ondersteuning door de 2e lijns-professional wordt hierdoor uiteindelijk minder intensief en/of minder lang.	4.1 Toegankelijk maken van individuele voorzieningen en gespecialiseerde zorg middels GTT (Gemeentelijk ToegangsTeam) 4.2 Professionele ondersteuning middels de subsidie- en inkoopovereenkomsten zijn kortdurend en gericht op verzelfstandiging 4.3 Bijdrage van zorgaanbieders aantonen middels Sociaal jaarverslag			
Overige aspecten				
WMO en Jeugd				Voor de WMO schatten we in dat we een overschot van € 800.000 en voor jeugdzorg een tekort van € 1.000.000 hebben over 2017. Het resultaat WMO en Jeugd over 2017 wordt bij de jaarrekening 2017 verrekend met de reserve Zorg. Voor verdere toelichting WMO en jeugd zie paragraaf sociaal domein.

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financien	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
Terugontvangst BVO				Uit de jaarrekening van de bedrijfsvoeringsorganisatie blijkt nu dat de jeugdzorgkosten 2016 voor Raalte na de verevening lager uitvallen dan waarmee in de gemeentelijke jaarekening 2016 rekening was gehouden. Het voordelige resultaat € 79.641 zal worden betrokken bij het uiteindelijke resultaat Jeugd 2017 en via de reserve zorg worden afgewikkeld bij de gemeentelijke jaarrekening 2017.

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financien	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
Toegerekende algemene kosten (o.a. ICT, licenties)				Er is in 2017 een aantal ontwikkelingen geweest, waardoor er extra algemene kosten zijn toegerekend binnen het Sociaal domein aan de pijlers WMO en Jeugd. Het betreft: • Eenmalige implementatiekosten ten behoeve van nieuwe regieapplicatie WMO en Jeugd (C2GO) voor een bedrag van €171.813. Structureel zijn er lagere licentiekosten tot een bedrag van € 15.000 per jaar vanaf 2018. • Voor de jaren 2017, 2018 en 2019 zijn extra kosten ten behoeve van Digitale Informatievoorziening (DIV) tot respectievelijk € 35.000, € 70.000 en € 35.000 aan de pijlers WMO en Jeugd toegerekend • Vanaf 2017 zijn structureel € 40.000 extra licentiekosten Microsoft, waarvan 50% zijnde € 20.000 aan de pijlers WMO en Jeugd toegerekend. • Er is een abonnement genomen op het digitaal kennissysteem ter verbetering van de uitvoering in het sociaal domein. De kosten van € 36.500 worden voor 50% (€ 18.250) toegerekend aan de pijler WMO en Jeugd. • Vanwege indexering van loonkosten zijn vanaf 2017 structureel € 48.960 en inclusief loonindexatie 2018 oplopend tot een structureel bedrag van € 78.240 vanaf 2018 toegerekend aan de pijlers WMO en Jeugd. Via de integratieuitkering sociaal domein ontvangen we compensatie van loonstijgingen. Zie voor verdere toelichting de paragraaf sociaal domein en bedrijfsvoering. De extra bedrijfsvoeringskosten worden binnen de pijlers WMO en Jeugd budgetneutraal geraamd.

Programma 6.1 Ruimtelijke ordening				Portefeuillehouder: wethouder W. Wagenmans
				Programmacoördinator: E. Steen
Maatschappelijk doel : De negen kernen van de gemeente Raalte vormen de basis waar leefbaarheid en noaberschap centraal staan. Alle kernen krijgen waar mogelijk ontwikkelingsruimte. Niet om te groeien, maar om speelruimte te bieden voor vernieuwing. Hiermee kan worden ingespeeld op opgaven als vergrijzing, eenzaamheid, ontgroening, een op termijn wellicht afnemende bevolkingsomvang en voorzieningen die op veel plaatsen onder druk staan. Door bestemmingsplannen hierop in te richten willen wij deze speelruimte bieden. We spelen in (waar mogelijk proactief) op de veranderende functies in het buitengebied met behoud van de landschappelijke kwaliteit, één van de kernkwaliteiten van Raalte.				
Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
1. De organisatie zowel ambtelijk als bestuurlijk voorbereiden op de Omgevingswet.	1.1 In 2019 klaar zijn voor de Omgevingswet middels intern projectteam			
2. Leefbaar houden van kernen door vernieuwing en herontwikkeling mogelijk te maken van vrijkomende locaties. Toevoeging van ruimtelijke kwaliteit en ruimte bieden voor passende woningbouw- en bedrijventerreinontwikkeling is daarbij vertrekpunt.	2.1 Uitnodigingsplanologie krijgt de ruimte			
3. Actueel houden van onze bestemmingsplannen.	3.1 Actueel houden bestemmingsplannen			
4. Faciliteren en verbinden van initiatieven in de samenleving die bijdragen aan een sociaal en economisch vitaal platteland.	4.1 Uitvoering geven aan bestemmingsplan buitengebied 4.2 Faciliteren, ondersteunen en verbinden initiatieven van en voor de samenleving 4.3 Onderzoeken beleid vrijkomende agrarische bebouwing in relatie tot leegstand agrarische bebouwing			

Doelstellingen	Voortgang	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
5. Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en functionaliteit op en om het MBI-terrein.	5.1 Aanvragen subsidie herinrichting openbaar gebied voor herstructurering MBI-terrein			
Overige aspecten				
Vervallen bijdrage Grondbedrijf in het kader van BBV				Eind 2016 werd bekend dat op grond van de veranderde BBV-voorschriften het Grondbedrijf geen (onverschuldigde) bijdrage mag doen aan de Algemene Dienst van de gemeente. In de begroting 2017 is nog rekening gehouden met een bijdrage vanuit de grondexploitatie naar de producten groen, riolering en wegen van in totaal € 130.127. Per saldo betekent dit een structureel nadeel van € 130.127. Voorgesteld wordt dit nadeel van € 130.127 structureel te ramen.

Programma 6.2 Economie				Portefeuillehouder: wethouder J. van Loevezijn	
				Programmacoördinator: M. Vreugdenhil	
Maatschappelijk doel : Een vitale lokale economie met voldoende werkgelegenheid en spreiding over een zo groot mogelijk aantal sectoren. Dat is de ultieme uitdaging in tijden van economische crisis. Dit doen we door ondernemers zoveel als mogelijk de ruimte te bieden om te ondernemen en waar mogelijk te faciliteren. Intensivering van de economische samenwerking binnen de regio Zwolle biedt nieuwe kansen voor de versterking van onze economie. Een ruimtelijk- economisch vitaal winkelcentrum trekt ondernemers, inwoners en toeristen en versterkt de detailhandel. We willen deze ambities graag samen met ondernemers vormgeven.					
Doelstellingen	Waar meten we ons succes aan af?	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financiën		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
1. We intensiveren deelname aan en maken gebruik van de krachtige regio Zwolle / Kennispoort regio Zwolle. Ook voor verdere versterking van de recreatief-toeristische sector zoeken we samenwerking binnen de regio Zwolle. Dit naast de bestaande samenwerking in Salland.	1.1 Kansen recreatie en toerisme verder uitnutten				
2. We versterken het toerisme en de (verblijfs-)recreatie.	2.1 Uitvoeren promotieactiviteiten (via Salland Marketing)				
3. Samen met ondernemers en vastgoedeigenaren werken we aan een vitaal centrum.	3.1 Uitvoeren hoofdlijnennotitie/centrumvisie Raalte 3.2 Faciliteren van ondernemersfonds				
4. Met het bestemmingsplan Buitengebied spelen we in op de uitbreidingswensen van grotere bedrijven en ruimere hergebruikmogelijkheden voor stoppende bedrijven.					

Doelstellingen	Waar meten we ons succes aan af?	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
5. Met het faciliteren van glasvezel-initiatieven proberen we zoveel mogelijk de economische potentie van het buitengebied te versterken.	5.1 Ondersteunen van het initiatief Salland Glas			
6. Versterken van de lokale economie in onze gemeente waardoor ook de werkgelegenheid een positieve impuls krijgt.	6.1 Uitvoeren werkplan economische zaken regio Zwolle 2016-2020 6.2 Faciliteren initiatieven voortkomend uit het in 2016 gehouden economisch werkatelier 6.3 Ondersteunen van ondernemers via het ondernemersloket			6.2 In de jaarrekening die op 13 juli is vastgesteld, is de stand van zaken beschreven van de werkgroepen die zijn voortgekomen uit het economisch werkatelier. Daarbij is ook aangegeven dat de vliegwielfgroep is opgegaan in een coöperatie in oprichting en wordt melding gemaakt van een eerste ledenbijeenkomst die nog voor de zomer gehouden zou worden. Inmiddels heeft de coöperatie zich, onder de naam Doorpakken Salland, gepresenteerd in een eerste, druk bezochte, bijeenkomst die is gehouden in het Hoftheater op 19 juni 2017.

Programma 6.3 Bereikbaarheid en Mobiliteit				Portefeuillehouder: Wethouder W. Wagenmans	
				Programmacoördinator: H. Lantink	
Maatschappelijk doel : Voor een vitale en leefbare gemeente zijn goede verbindingen essentieel. Niet alleen het lokaal wegennet, inclusief fietsvoorzieningen en parkeren, maar ook het hoofdwegennet moet daarvoor op orde zijn. Daarnaast is een goed functionerend openbaar vervoer van groot belang.					
Doelstellingen	Waar meten we ons succes aan af?	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).	
		Inhoudelijk	Financiën		Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
					Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
					Groen: conform begroting (3)
1. Verbeteren verkeersveiligheid en bereikbaarheid door opwaardering N35.	1.1 Uitwerken maatregelenpakket N35 in samenwerking met belanghebbenden 1.2 Inzetten voor spoedige realisatie toekomstbestendige oplossing knooppunt Raalte.			De gemeenteraad heeft op basis van een quick scan een besluit genomen over de gewenste ligging van de fietsverbinding bij knooppunt Raalte. Met een nadere uitwerking wordt de definitieve ligging technisch uitgewerkt en doorgerekend inclusief aansluitingen op het bestaande wegennet en de mogelijkheden van een extra verbinding voor het fietsverkeer van en naar Heino. Er is een bedrag van € 25.000 nodig voor deze verdere uitwerking (advieskosten en interne en externe projectondersteuningskosten).	
2. Het zoveel mogelijk waarborgen van de mobiliteit van degenen die zijn aangewezen op openbaar vervoer.	2.1 Verkennen van mogelijkheden op vangen van wegvallen openbaar vervoer en regiotaxi				

Doelstellingen	Waar meten we ons succes aan af?	zomernota		Toelichting bij zomernota 2017 (indien kleur niet groen is).
		Inhoudelijk	Financiën	 Rood: afwijkend van begroting (1) (zowel positief als negatief)
				 Oranje: dreigt af te wijken van begroting (2)
				 Groen: conform begroting (3)
3. Een duurzame en veilige verkeerscirculatie in de gemeente Raalte met een goede bereikbaarheid van de (parkeer)voorzieningen.	3.1 Uitvoering geven aan maatregelen verkeersstudie naar bereikbaarheid Raalter Centrum 3.2 Opstellen verkeersplan als actualisatie van het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoerplan in reatie tot Omgevingswet 3.3 Verlenen medewerking aan plaatsing laadpalen 3.4 Verkenning naar realiseren fietssnelweg Zwolle-Raalte wordt voortgezet			3.1 Uitkomsten verkeersonderzoek bereikbaarheid Centrum Raalte zijn vastgesteld. De maatregelen worden uitgewerkt. 3.2 In plaats van het opstellen van een Verkeersplan als actualisatie van het GVVP werken wij aan het opstellen van de 'Agenda Verkeersveiligheid 2017-2020'. Voor de uitvoering daarvan worden bij de begroting 2018 voorstellen gedaan. 3.3 Conform 3.4 Conform

Algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

Portefeuillehouder Wethouder Niens

913.1 Overige financiële middelen

Renteresultaat 2017

Voor 2017 wordt een gering renteresultaat verwacht. Door grondverkoop en hogere reserves en voorzieningen is de financieringsbehoefte afgenomen en dalen de rentelasten. Hier staat tegenover dat er minder inkomsten uit het grondbedrijf zijn, omdat de boekwaarden van het grondbedrijf zijn afgenomen. Dit heeft per saldo een voordeel van € 30.000.

Daarnaast kan het restantsaldo op de stelpost renteschommelingen van € 30.000 bij deze zomernota vrijvallen.

Voorgesteld wordt de lagere rentelasten van € 60.000 te ramen.
--

Ontvangen rente leningen

De gemeente heeft een lening uitstaan bij Vitens. Hierop is de laatste jaren afgelost door Vitens. Door deze aflossingen ontvangt de gemeente minder rente. De begroting is hierop nog niet aangepast. Dit betekent een rentenadeel van € 41.515.

De gemeente neemt deel in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). De SVN leent geld uit en de ontvangen aflossingen revolveren mee in de te verstrekken leningen. Door een misverstand is de rente van deze leningen bij de gemeente als inkomst in de begroting opgenomen. Dit betekent een rentenadeel van € 22.045.

Voorgesteld wordt de rentenadelen van de lening Vitens van € 41.515 en van de SVN van € 22.045 structureel te ramen.
--

Dividend BNG

De BNG Bank kijkt tevreden terug op het jaar 2016. De nettowinst is in 2016 fors gestegen door met name incidentele factoren. De bank heeft haar in 2015 aangescherpte strategie verder ingevuld door zich met nieuwe producten zoals de Energietransitie Financieringsfaciliteit nog sterker te richten op de klant en op verduurzaming van haar balans. € 365 miljoen is beschikbaar voor uitkering van dividend aan aandeelhouders en voor toevoeging aan reserves. Conform beleid wordt 25% van dit bedrag uitgekeerd. Op basis van ons aandelenbezit (25.897 stuks) hebben we recht op € 42.619 dividend, terwijl we € 30.450 geraamd hebben.

Voorgesteld wordt de hogere opbrengst van 12.169 voor dividend BNG te ramen.
--

Dividend Vitens

Vitens heeft de rekening 2016 positief afgesloten, wat leidt tot een dividenduitkering voor Raalte van € 3,36 per aandeel. We ontvangen totaal € 140.100 terwijl we € 100.000 geraamd hebben. De thema's waar Vitens verder aan gaat werken zijn dienstverlening en duurzaamheid.

Voorgesteld wordt de hogere opbrengst dividend van € 40.100 te ramen.

Dividend ROVA

In de begroting 2017 is rekening gehouden met een dividenduitkering ROVA van € 187.000. Het bedrag van € 187.000 is met ingang van de begroting 2017 begroot op het product Treasury. De werkelijke dividenduitkering bedraagt € 397.334. Totaal eenmalig voordeel is € 210.334.

Voorgesteld wordt een eenmalig voordeel van € 210.334 te ramen voor dividend Rova.
--

Afstoten gemeentelijke gebouwen

Ten opzichte van de zomernota 2016 kan het volgende worden vermeld:

De gymzaal Luttenberg is gesloopt en het perceel is openbaar verkocht.

Voor de Joetse is nog geen structurele oplossing gevonden. In de 2e helft 2017 wordt het proces van het afstoten van De Joetse voortgezet.

Café Olde Wetering is verkocht aan de stichting Dorpshuis Lierderholthuis. Alle verantwoordelijkheid voor wat betreft onderhoud en exploitatie ligt in haar handen.

Als gevolg van de wijzing van de BBV-voorschriften zijn gronden Heesweg 57 overgegaan van de grondexploitatie (voormalige NIEGG) naar het project afstoten gemeentelijke gebouwen. De gronden zijn ingezet als Rood voor rood locatie. De opstallen zijn inmiddels gesloopt en gesaneerd en het perceel is in 2016 openbaar verkocht voor € 177.686 excl. btw. De daadwerkelijke levering vindt in 2017 plaats. Deze verkoopopbrengst was nog niet geraamd. Voorgesteld wordt de uitgaven en inkomsten van het project met dit bedrag verhogen.

Perceel en opstallen Johannalaan 39; gestart is met de voorbereiding van de sloop van de bedrijfsgebouwen in verband met beëindiging van de bedrijfsactiviteiten. Voorzien is om de woning te verkopen.

Voorgesteld wordt de uitgaven en inkomsten van het krediet afstoten gemeentelijke gebouwen met € 177.686 te verhogen.

921.1 Algemene uitkeringen

Uitkering uit gemeentefonds

In deze zomernota 2017 worden de mutaties in het gemeentefonds tot en met de meicirculaire 2017 in de jaarschijf 2017 van de gemeentebegroting verwerkt.

De meicirculaire 2016 was de basis voor de begroting 2017-2020. Hierbij was reeds een inschatting gemaakt van de gevolgen van de laatste fase van het groot onderhoud aan het gemeentefonds en de bijstelling van het uitkeringspercentage in verband met de inflatiecorrectie van de rijksuitgaven. Daarover hebben wij u met een informatie-notitie op 15 augustus geïnformeerd. Na de meicirculaire 2016 zijn in 2016 nog de september- en decembircirculaire 2016 verschenen. Over de septembercirculaire 2016 hebben wij u eveneens middels een informatienotitie op 11 oktober 2016 geïnformeerd, terwijl de resultaten van de decembircirculaire 2016 (betrekking hebbend op de uitkering over 2016 en eerdere jaren) in de jaarrekening 2016 zijn verwerkt.

Vanaf het jaar 2015 maakt de integratie-uitkering sociaal domein (Wmo 2015, Jeugd en Participatie) onderdeel uit van de uitkering uit het gemeentefonds. De gemeentefonds-uitkering voor de gemeente Raalte is daarmee met ruim € 15 miljoen gestegen. Ook de mutaties in deze integratie-uitkering worden in de circulaire bekend gemaakt.

De uiteindelijke financiële gevolgen van bovengenoemde circulaire - voor zowel de algemene uitkering als de integratie-uitkering sociaal domein - voor de begroting 2017

worden in deze zomernota 2017 geschetst. De financiële gevolgen voor de jaren na 2017 worden in de begroting(begrotingsperspectief) 2018-2021 opgenomen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de integratie-uitkering sociaal domein en de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Integratie-uitkering sociaal domein

De integratie-uitkering sociaal domein wordt formeel gezien als één uitkering. Vooralsnog zijn de drie onderdelen WMO, Jeugd en Participatie nog als afzonderlijke uitkeringen te onderscheiden. Deze verschillende onderdelen zijn vanaf het jaar 2016 gebaseerd op de objectieve verdeelmaatstaven. Het rijk had het voornemen de uitkering sociaal domein vanaf het jaar 2018 geheel te integreren in de algemene uitkering. Bij de meicirculaire 2017 is bekend geworden dat dit vooralsnog niet aan de orde zal zijn.

In de meerjarenbegroting 2017-2020 is bij de raming van de diverse onderdelen van de integratie-uitkering uitgegaan van de door het Rijk gepresenteerde budgetten bij de meicirculaire 2016. Hierbij is er vanuit gegaan dat de uitgaven in dit kader zich budgettair neutraal tot de inkomsten zouden moeten verhouden.

Nu bij de meicirculaire 2017 is de integratie-uitkering sociaal domein voor het jaar 2017 wat lager (€ 108.614) dan in de primitieve begroting 2017 werd opgenomen. De jaren 2018 en volgende zijn wel wat positiever dan bij de begroting 2017-2020 werd ingeschat. Gezien het budgettair neutrale uitgangspunt voor het sociaal domein heeft dit voor het jaar 2017 geen gevolgen voor het begrotingssaldo.

Voor een nadere analyse en vertaling van de financiële gevolgen die voor het sociaal domein voortvloeien uit de bij de meicirculaire 2017 bekend geworden integratie-uitkering sociaal domein voor de komende jaren, wordt verwezen naar de paragraaf Sociaal Domein.

De Algemene uitkering

De hoogte van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de uitgaven van het Rijk. Middels de normensystematiek (samen trap op, samen trap af) beweegt de omvang van het gemeentefonds met het uitgavenpatroon van het Rijk mee. De jaarlijkse toe- of afname als gevolg van deze systematiek wordt het accres genoemd.

Naast deze accresontwikkelingen bepalen ook diverse andere mutaties (extra of veranderende taken, wijzigingen in de maatstafaantallen en bedragen per eenheid) het uiteindelijke resultaat van de algemene uitkering.

Afrekening algemene uitkering 2016

Over het jaar 2016 is de algemene uitkering € 668.720 hoger dan in de primitieve begroting 2016 werd aangenomen. Bij de jaarrekening 2016 werd hiervan reeds een bedrag van € 556.991 opgenomen. Het resterende bedrag van € 111.728, welke nu bij de meicirculaire 2017 wordt berekend, is onder andere een gevolg van aanpassing van de maatstaven, aanpassing van de WOZ-waarden en ontwikkeling in de uitkeringsfactor tot een bedrag van € 54.135 en de definitieve vaststelling van de uitkering in verband met de Verhoogde Asielinstroom tot een bedrag van € € 57.593. Dit laatste bedrag wordt gereserveerd voor de verwachte uitgaven in 2017 die hiermee verband houden.

Algemene uitkering 2017

Ten opzichte van de in de primitieve begroting 2017 opgenomen algemene uitkering is er een flinke groei in het accres te zien. Deze groei was bij de septembercirculaire 2016 al zichtbaar en is nu bij de meicirculaire 2017 nog hoger. Ook het accres over 2016 is nog wat hoger dan bij de september- en decembercirculaire 2016 was voorzien. Doordat het hogere accres in 2016 wordt afgerekend met de uitkering 2017 draagt dit ook nog eens bij aan de fors hogere uitkering in 2017. Ook de aanpassing van een aantal uitkeringsmaatstaven, de ontwikkeling in de uitkeringsbasis, een verhoging van de decentralisatie-uitkering Wmo-huishoudelijke hulp en een aantal taakmutaties, waaronder de decentralisatie-uitkering armoedebestrijding kinderen hebben een positieve invloed op de uitkering in 2017.

Bij de meicirculaire 2016 werden de gevolgen van de afspraken die gemaakt zijn in het uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom bekend gemaakt. Hierin werd overeengekomen dat de door het rijk bestede middelen aan de verhoogde Asielinstroom – welke hebben geleid tot een hoger accres voor gemeenten in de jaren 2015 en 2016 – worden uitgenomen in 2016 en 2017 en opnieuw via (in een gewijzigd kasritme) een decentralisatie-uitkering aan gemeenten worden toegekend. Hiermee wordt recht gedaan aan het principe dat het geld de statushouder volgt. Dus gemeenten die meer/minder statushouders opvangen ontvangen ook meer/minder uit de decentralisatie-uitkering. Bij de september- de decembercirculaire 2016 en de meicirculaire 2017 zijn de bedragen van de decentralisatie-uitkering bekend gemaakt.

Enkele taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen hebben we gereserveerd en zullen voor de beoogde doelstellingen worden ingezet.

In onderstaand overzicht zijn de gevolgen voor de begroting 2017 in beeld gebracht:

resultaat uitkeringsjaar 2017		2017
raming begroting 2017-2020		€ 29.352.601
raming zomernota 2017 (meicirculaire 2017)		€ 30.609.478
bruto voordelig resultaat		€ 1.256.877
op te nemen (te reserveren) stelposten n.a.v. taakmutaties n.a.v. meicirculaire 2017		
verhoogde stelpost asielinstroom	E	€ 31.012-
verhoogde stelpost huishoudelijke hulp	E	€ 52.050-
stelpost armoedebestrijding kinderen	E	€ 111.899-
stelpost uitvoering bijstand/participatie	E	€ 100.000-
loonontwikkeling bij zomernota 2017	E	€ 50.207-
netto voordelig resultaat	E	€ 911.709
resultaat uitkeringjaar 2016		2016
afrekening uitkeringsjaar 2016	E	€ 111.728
stelpost verhoogde asielinstroom	E	€ 57.593-
netto voordelig resultaat	E	€ 54.135
per saldo t.g.v. exploitatie 2017		€ 965.844

Uit bovenstaand overzicht blijkt dus een positief resultaat voor de begroting 2017 tot een bedrag van € 824.431. Hierbij is dus al rekening gehouden dat een aantal stelposten zijn opgenomen voor extra taken en met extra kosten voor loonontwikkelingen in 2017.

Stelpost verhoogde asielinstroom € 57.593 over 2016 en € 31.012 over 2017

Zoals hierboven al is aangegeven, ontvangen gemeenten op basis van gerealiseerde taakstellingen een decentralisatie uitkering in verband met verhoogde asielinstroom. Op basis van de definitief vastgestelde gerealiseerde taakstelling 2016 vindt nog een betaling van € 57.593 over 2016 plaats. Op basis van de gerealiseerde taakstelling over de eerste 4 maanden van 2017 is de uitkering 2017 bij de meicirculaire 2017 voorlopig vastgesteld op € 31.012. De middelen worden gereserveerd voor de extra kosten die de asielopvang met zich meebrengt.

Hogere decentralisatie-uitkering Wmo 2007 € 52.050

De hogere uitkering is een gevolg van de loon- en prijscompensatie over het jaar 2017. We stellen voor dit toe te voegen aan de budgetten voor dit doel.

Armoedebestrijding kinderen € 111.899

Bij de septembercirculaire was reeds aangekondigd dat het rijk extra middelen beschikbaar zou stellen om gevolgen van de armoede onder kinderen te bestrijden. Wij hebben reeds beleid opgesteld om deze middelen op een effectieve manier in te zetten.

Stelpost areaaluitbreiding en groei bijstand

Bij het berekenen van de algemene uitkering wordt rekening gehouden met de mutaties in de uitkeringsbasis. Met andere woorden daarbij houden we rekening met de mutaties (zowel landelijk als lokaal) in de aantallen inwoners, woonruimten, leerlingaantallen, uitkeringsgerechtigden WOZ-waarden enz. Het lijkt ons evenwichtig om voor de komende jaren een stelpost op te nemen voor de mogelijke hogere uitvoeringskosten als gevolg van areaal-uitbreiding en groei van de bijstandspopulatie. Voor 2017 hebben we hiervoor een bedrag van € 100.000 gereserveerd. In het programma 3.1 hebben wij u voorgesteld een deel hiervan in te zetten voor hogere uitvoeringskosten.

Stelpost loonontwikkeling 2017 € 50.207

In de paragraaf bedrijfsvoering is aangegeven dat voor autonome loonontwikkelingen in 2017 extra middelen benodigd zijn. De middelen worden hiervoor gereserveerd.

922.1 Algemene baten en lasten**Rente Belastingdienst**

Over het jaar 2013 heeft de gemeente een boekenonderzoek gehad. De uitkomst van dit boekenonderzoek is geëxtrapoleerd naar de jaren 2011 en 2012. De naheffingen en teruggaven zijn in 2016 afgewikkeld. Over de naheffingen heeft de gemeente rente moeten betalen terwijl de gemeente over de teruggaven geen rente ontving. Hiertegen is bezwaar gemaakt. Dit bezwaar is voor 2011 toegekend, hetgeen een rentevoordeel genereert van € 111.000. De bezwaarprocedure voor de jaren 2012 en 2013 loopt nog.

Voorgesteld wordt het rentevoordeel boekenonderzoek belastingdienst van € 111.000 te ramen.

Kapbeleid

De raad heeft begin 2016 besloten om in te stemmen met de herziening van het kapbeleid. Ook is besloten om dit besluit te zien als een eerste stap om te komen tot een doorontwikkeling van het groen- en kapbeleid. Gevolg van het besluit is ook dat de voorgenomen bezuiniging van € 17.000 is teruggedraaid in afwachting van nadere voorstellen. Deze extra kosten van € 17.000 worden (evenals in 2016) meegenomen in de zomernota 2017.

Voorgesteld wordt de extra kosten van eenmalig € 17.000 voor 2017 beschikbaar te stellen voor het behandelen van kapaanvragen.

Hogere vordering SVN

Bij de jaarrekeningcontrole over 2016 is geconstateerd dat de gemeente een hogere vordering van € 107.600 op het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN) heeft dan opgenomen op de balans van de gemeente. Deze vordering is waarschijnlijk 15/16 jaar geleden ontstaan bij de verkoop van de aandelen Bouwfonds Nederlandse Gemeenten.

Voorgesteld wordt het voordeel van € 107.600 te ramen.

Verkoop grond/groen(stroken)

In 2017 is grond en zijn enkele groenstroken verkocht die niet zijn begroot. De totale opbrengst bedraagt € 54.000.

Voorgesteld wordt deze eenmalige opbrengst van € 54.000 te ramen.

Opbrengst verkoop maaimachines

De grasmaaiers zijn in 2017 vervangen. De inruilwaarde van de machines bedraagt € 32.500. Daartegenover staat een eenmalige afkoop van onderhoud voor € 21.740.

Voorgesteld wordt deze opbrengst van € 32.500 en de afkoop van € 21.740 te ramen.

932.1 Onroerende-zaakbelastingen

In 2017 is de onroerende zaakbelasting geraamd op € 7.744.396. We verwachten over dit jaar een lagere opbrengst van € 200.000. Bij de berekening van de tarieven eind november is uitgegaan van de waarde in het economische verkeer van de objecten voor zover die op dat moment van opstellen van het voorstel bekend was. Later bleek dat deze inschatting te optimistisch was geweest en dat de totale waarde van het bestand van onroerende zaken, met name voor de niet-woningen, oftewel de bedrijfspanden, achterbleef bij de verwachtingen.

Dit had tot gevolg dat de heffingspercentages, vastgesteld door de raad in december 2016, te laag zijn ingeschat. De geraamde opbrengst kan nog enigszins veranderen in verband met de afhandeling van lopende bezwaarschriften. We stellen voor de ozb opbrengst voor 2017 met € 200.000 te verlagen. De verdeling is als volgt:

Soort	begroot	werkelijk	Verschil	verschil (afgerond)
Woningen:				
OZB eigendom	€ 4.776.040	€ 4.740.640	€ -35.400	€ -35.000
Totaal woningen			€ -35.400	€ -35.000
Niet woningen:				
OZB eigendom	€ 1.807.542	€ 1.699.010	€ -108.532	€ -100.000
OZB gebruik	€ 1.160.814	€ 1.091.710	€ -69.105	€ -65.000
Totaal niet woningen			€ -177.636	€ -165.000
Totaal verschil				€ -200.000

We proberen elk jaar om de totale raming voor de ozb zo goed mogelijk in te schatten. Dit door maandelijkse marktanalyses voor zowel woningen als bedrijfspanden. Het afgelopen jaar was voor met name de bedrijfspanden de markt zeer grillig, voor zowel de waarde van de panden als de leegstand. We verwachten in de toekomst wat meer stabilisatie hierin.

Om structurele dekkingsproblemen te voorkomen, ramen we deze lagere opbrengst voor 2017 eenmalig terug, waarbij rekening wordt gehouden met de gemiste opbrengst per groep belastingplichtigen (woningen en bedrijfspanden).

Voorgesteld wordt de opbrengst onroerende-zaakbelastingen eenmalig met € 200.000 te verlagen.

960.1 Resultaat kostenplaatsen

Stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen

In de begroting worden jaarlijks middelen gereserveerd voor de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen waarvoor een meerjarig schema is opgesteld. Op basis van dit schema wordt beoordeeld of vervanging in het geplande jaar nog actueel dan wel noodzakelijk is. Als in het geplande jaar vervanging niet nodig is, dan vallen die middelen eenmalig vrij en worden deze in het volgende jaar opnieuw in de begroting geraamd. Voor 2017 is voor die kapitaallasten een totaalbudget van € 320.910 geraamd voor voorzieningen op diverse beleidsterreinen.

Van de stelpost kapitaallasten die betrekking heeft op het werkterrein van Beheer & Onderhoud (€ 266.000) valt in 2017 € 139.000 vrij. Dit wordt veroorzaakt doordat er productiemiddelen zijn die in 2017 (of eerder) afgeschreven waren, maar nog prima functioneren. Vervanging is daarom uitgesteld.

Voorgesteld het eenmalige voordeel van € 139.000 te ramen.

Gevolgen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In het kader van de BBV dienen investeringen in de openbare ruimte met ingang van 1 januari 2017 (ook) te worden afgeschreven. Concreet betekent dit dat bestaande investeringen die nu gedekt zijn ten laste van de algemene bestemmingsreserve op afschrijvingsbasis geraamd moeten worden.

Gevolg is een eenmalig voordeel ten gunste van de algemene bestemmingsreserve van € 532.746 en een structureel nadeel (kapitaallasten) van € 38.997.

Voorgesteld wordt het eenmalige voordeel van € 532.746 en het structurele nadeel van € 38.997 te ramen.

Kleine en administratieve wijzigingen in budgetten

Bij deze zomernota zijn nog enkele budgetten met een gering bedrag aangepast aan de werkelijk te verwachten baten en/of lasten. Daarnaast zijn administratieve wijzigingen verwerkt.

Voorgesteld wordt deze wijzigingen, per saldo eenmalig € 16.510 en de nadelen voor 2017 van € 14.172, voor 2018 van € 31.246, en vanaf 2019 van € 33.112 te ramen.

Stand van zaken met betrekking tot de investeringskredieten

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de bijgestelde planning van het totaal van de investeringskredieten bij deze zomernota 2017.

Planning van investeringskredieten 2017					
	2017	2018	2019	2020	totaal
balanssaldo investeringskredieten 1-1-2017	€ 7.382.812				€ 7.382.812
nieuwe kredieten vanuit begroting 2017 incl wijzigingen	€ 22.890.460				€ 22.890.460
	€ 30.273.272	€ -	€ -	€ -	€ 30.273.272
werkelijk uitgegeven 2017 tot 27 juni 2017	€ 5.905.868				€ 5.905.868
	€ 24.367.404	€ -	€ -	€ -	€ 24.367.404
bijstelling planning bij zomernota 2017	€ -3.327.936	€ 2.587.936	€ 279.000	€ 130.000	€ -331.000
nieuwe planning uitvoering investeringen bij zomernota 2017	€ 21.039.468	€ 2.587.936	€ 279.000	€ 130.000	€ 24.036.404

Hiernavolgend zijn enkele voorstellen opgenomen met betrekking tot het wijzigen van lopende kredieten dan wel het beschikbaar stellen van nieuwe kredieten

Krediet bedrijventerrein De Zegge

De afgelopen jaren zijn er diverse verbetermaatregelen op het bedrijventerrein De Zegge uitgevoerd vanuit de projecten Herstructurering De Zegge en Infrastructurele aanpassingen De Zegge VI. Beide projecten zijn inmiddels afgerond. Het gezamenlijke restantkrediet bedraagt ca. € 100.000.

Er zijn diverse aanvullende wensen vanuit ondernemers en gemeente ten aanzien van het verbeteren van infrastructuur en openbare ruimte op De Zegge. Voor een deel van deze gewenste verbetermaatregelen is provinciale subsidie aangevraagd. Het betreft de aanleg van fietssuggestiestroken op de Heesweg (een nog ontbrekend onderdeel in de fietsstructuur) en verbetering van de Kanaaldijk Oostzijde (gedeelte vanaf de brandweerkazerne). Deze aanvraag is door de Provincie als kansrijk beoordeeld. Een definitief besluit hierover wordt verwacht in juli.

Voorgesteld wordt om de restantkredieten van de twee hiervoor genoemde projecten samen te voegen tot één krediet, genaamd "Aanvullende maatregelen De Zegge". Tezamen met de subsidie van de provincie ontstaan er dan mogelijkheden om in samenspraak met de ondernemers aanvullende verbetermaatregelen op De Zegge uit te voeren.

Molenhof

Bij de begroting 2017 is € 250.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de herinrichting 1^e fase Molenhof. Inmiddels zijn de plannen verder uitgewerkt waarbij wij gelijktijdig werk met werk willen maken en uitvoering willen geven aan extra werkzaamheden. Dit betreft rioolwerkzaamheden en het afkoppelen van hemelwater. Hiervoor zijn de werkgrenzen vergroot, hetgeen ook betekent dat een groter gebied opnieuw moet worden ingericht.

De kosten voor de totale uitvoering van deze 1^e fase zijn geraamd op € 670.000 excl. btw. Bij de begroting 2017 zijn reeds kredieten van totaal € 250.000 beschikbaar gesteld. Per saldo wordt een aanvullend krediet gevraagd van € 420.000. Voor een bedrag van

€ 236.000 betreft dit rioleringswerkzaamheden en voor een bedrag van € 184.000 infrastructurele werken.

In het kader van dit project is met betrokken vastgoedeigenaren overeengekomen totaal € 143.000 bij te dragen. Deze bijdrage wordt verhoudingsgewijs in mindering gebracht op de totale investeringen in infra en riolering.

	Begroting 2017	Zomernota 2017	Totaal	%
Bedrag infra	215.000	184.000	399.000	60%
Bedrag riolering	35.000	236.000	271.000	40%
Totaal	250.000	420.000	670.000	100%

Bijdrage van de vastgoedeigenaren van totaal € 143.000 wordt voor 60% (€ 86.000) in mindering gebracht op krediet infrastructurele werken en voor 40% (€ 57.000) op krediet riolering.

Kapitaallast infra over (€ 184.000 - € 86.000) € 98.000 is € 7.350

Kapitaallast riolering (€ 236.000 - € 57.000) € 179.000 is € 10.442

Dekking:

- Lasten infrastructurele werken over € 98.000: de kapitaallasten van totaal € 7.350 worden opgenomen in de zomernota 2017.
- Lasten riolering over € 179.000: de kapitaallasten van € 10.442 worden gedekt door de opbrengst rioolheffing.

Voorgesteld wordt de structurele kapitaallasten van deze investeringen van € 10.442 voor rioleringswerkzaamheden en € 7.350 voor infrastructurele werken te ramen.

Correctie Molenhof zomernota 2016

Bij de zomernota is ten onrechte een krediet van € 135.000 geraamd voor de Molenhof en een grondverkoop voor hetzelfde bedrag.

Bij de begroting 2017 en de zomernota 2017 zijn de juiste kredieten opgenomen.

Voorgesteld wordt het krediet van € 135.000 en de structurele kapitaallasten van € 9.801 en de grondverkoop van € 135.000 terug te ramen.

Bedrijfsvoering

Organisatie: algemeen

Ontwikkelagenda naar Gewaardeerd Partnerschap

De wereld verandert en onze inwoners veranderen. Die weten steeds beter wat ze nodig hebben. Er zijn ook vraagstukken, denk aan duurzaamheid, die niet door één partij – overheid, burgers, ondernemers, instellingen – kunnen worden opgelost. Ondertussen is de maatschappelijke dynamiek groot en onvoorspelbaar. Digitalisering en technologisering grijpen steeds meer in op ons leven en werk. Bovendien hebben we de afgelopen jaren fors moeten bezuinigen omdat de overheid over minder geld kon beschikken.

Onze rol als gemeente verandert daardoor. Wij vertrouwen steeds meer op de kracht van de kern, op de kracht van onze inwoners. In lijn daarmee vertrouwen we ook steeds meer op de kracht van onze medewerkers. Dat zijn steeds meer zelfbewuste medewerkers die werken vanuit de bedoeling, die wendbaar zijn omdat vragen van burgers niet altijd in onze hokjes passen. Dan is het de kunst om wendbaar te zijn vanuit de kern, innovatief te zijn zonder de continuïteit van dienstverlening op het spel te zetten.

De goede voorbeelden stapelen zich op. Zo zijn we met grote betrokkenheid van burgers, ondernemers en medewerkers onze ambitie op dienstverlening aan het herijken. Bij de raad op pad spelen we samen met college en raad sneller in op onderwerpen die onze inwoners bezig houden. In het sociaal domein werken we met onze partners steeds beter samen om onze burgers beter te kunnen ondersteunen. We lopen warm voor de implementatie van de omgevingswet, zodat burgers makkelijker ruimtelijke initiatieven kunnen ontplooiën. Binnenkort start de ruimtecoach die meedenkt wanneer een initiatief niet binnen de regels lijkt te passen. Er komt een versnellingsagenda duurzaamheid om de inzet op een duurzaam Raalte te vergroten. Op allerlei gebieden zijn we actief en voegen waarde toe om een gewaardeerd partner voor onze inwoners, organisaties en ondernemers te zijn.

Dat stelt wel eisen aan de manier waarop wij werken. Het medewerkers onderzoek laat zien dat werkdruk een groot knelpunt is. Dat komt niet alleen door de hoeveelheid werk. Medewerkers hebben behoefte aan meer richting én meer ruimte. Dat vraagt om anders sturen.

Onze inrichting kan beter aansluiten bij de logica van onze inwoners en bij onze werkprocessen. Dan zijn er minder hulpconstructies nodig en kunnen processen beter worden gestroomlijnd.

En we hebben meer ontwikkelkracht nodig. Als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg. Dat is in dit tijdperk van verandering een tegeltjeswijsheid geworden. We omarmen leren en verbeteren als uitgangspunt omdat het nodig is om te blijven aansluiten bij onze inwoners en de wereld daaromheen.

In september wordt u door de gemeentesecretaris geïnformeerd over de dan actuele stand van zaken.

Strategische personeelsplanning (SPP)

De egaliseriereserve SPP werkt zoals die bedoeld is, namelijk voor het opvangen van mobiliteits bevorderende maatregelen en het stimuleren van de organisatieontwikkeling.

Doordat de organisatieontwikkelingen in een stroomversnelling zijn gekomen is de druk op deze egaliseriereserve voor de komende jaren erg hoog. De verwachting is dat de bestaande reserve SPP eind 2017/ begin 2018 een tijdelijk minimum bereikt wanneer vanaf

circa 2020 weer een stijgende lijn zichtbaar is. Ook hierover wordt u door de gemeentesecretaris in september geïnformeerd naar de dan actuele stand van zaken. Wij zijn voornemens u bij de begroting 2018 een voorstel te doen om de reserve SPP voor de periode 2018/2019 aan te vullen. Dit kan in de vorm van voorfinanciering. Vanaf 2020 kan deze voorfinanciering weer terugvloeien.

Daarnaast hebben we als gevolg van vervanging bij ziekte een extra beroep moeten doen op de reserve SPP. Hierdoor is de druk op deze reserve nog groter geworden.

Voorgesteld wordt om een bedrag van € 50.000 vanuit de algemene middelen terug te laten vloeien in de reserve SPP.

Organisatie: documentaire informatievoorziening (DIV)

Bij de begroting 2017 heeft de gemeenteraad extra middelen beschikbaar gesteld om het bouwarchief te digitaliseren en om enkele technische faciliteiten, zoals een documentenrotonde, te realiseren. Op basis van het "KPI verslag gemeente Raalte 2016" heeft de provinciale archiefinspecteur de gemeente Raalte de kleur groen toegekend. In het transitiejaar naar digitaal werken is het gegeven dat we overzicht hebben in alle activiteiten die nog moeten plaats vinden vertrouwenwekkend. Tegelijk moeten we constateren dat er zowel qua kwaliteit als qua capaciteit een knelpunt is om de benodigde activiteiten te realiseren. De documentaire informatievoorziening (DIV) behelst echter meer dan digitale informatie en technische mogelijkheden. De overgang naar digitaal zaakgericht werken is een fundamentele wijziging voor de gemeentelijke DIV functie, overigens evenzo voor de gehele organisatie.

Onafhankelijk advies heeft inzichtelijk gemaakt dat het de komende twee jaar extra inspanningen vanuit DIV vraagt om te komen tot een volledige digitale werkwijze en realisatie en borging van een kwaliteitscyclus. Hiervoor is twee jaar incidentele inzet benodigd van € 140.000 per jaar, verdeeld over drie jaarschijven (0,5:1:0,5).

Ook maakt het advies duidelijk dat de aannames bij de bezuiniging op DIV 'digitaal werken betekent amper archiefwerkzaamheden' niet reëel is. De werkzaamheden zijn drastisch gewijzigd, maar digitaal zaakgericht werken vraagt ook structurele bezetting bij DIV. Het onderhouden analoog werk, vooral uit het sociaal domein, moet worden afgebouwd. Hierom wordt voorgesteld om de geprognosticeerde bezuiniging als niet realiseerbaar te kenmerken. Voor uitgebreidere onderbouwing, zie het collegevoorstel en de raadsinformatienota van 12 juni 2017.

Voorgesteld wordt om een bedrag van € 70.000 in 2017, € 140.000 in 2018 en €70.000 in 2019 bij te ramen ten behoeve van de documentaire informatievoorziening. Hiervan de helft ten laste te brengen van de middelen sociaal domein en de andere helft ten laste van de algemene middelen. Daarnaast wordt voorgesteld om de geprognosticeerde bezuiniging van structureel € 60.000 als niet realiseerbaar te kenmerken en af te boeken.

Organisatie: ondernemersdienstverlening

Na behandeling van de begroting 2017 werden de resultaten van het MKB onderzoek naar de dienstverlening bekend. De dienstverlening van Raalte sprong hierbij onaangenaam in het oog vanwege de lage score. Na een sessie tussen ondernemersverenigingen, college van B&W en ambtelijke top bleek dat een belangrijk element de dienstverlening van de ambtelijke organisatie was. Daarmee werd de ondernemersdienstverlening een belangrijk onderwerp voor de bedrijfsvoering.

Hieropvolgend is een zogenaamde 'taskforce' ingericht met ondernemers en ambtelijke vertegenwoordiging, waaronder twee directieleden van de gemeente Raalte. Zij werken gezamenlijk aan diverse actiepunten, waarvan een aantal over de werking van de

organisatie gaan zoals de accountmanager bedrijven, een trainee ondernemersdienstverlening en een ruimtecoach.

Organisatie: bedrijfsvoering

Als Raalte gewaardeerd netwerkpartner wil worden moet de bedrijfsvoering bestaan uit gewaardeerde ondersteunende systemen, processen en collega's. Dit betekent dat het geheel van de bedrijfsvoering ten dienste moet staan aan de complexe maatschappelijke opgaven waar we als gemeente voor staan.

In de begroting 2017 is toegezegd dat deze ambitie zou worden uitgewerkt in een ontwikkelprogramma bedrijfsvoering. Voortschrijdend inzicht is echter dat deze ambitie op andere wijzen zijn geborgd en een apart ontwikkelprogramma dubbeling zou opleveren. Door implementatie van de organisatie – en teamontwikkelpannen volgens zogenaamde 'A3 systematiek' is er een gestructureerde werkwijze om jaardoelen te stellen en te realiseren. Dit jaar wordt bijvoorbeeld ingezet op procesverbetering en het verbeteren van stuurinformatie op het sociaal domein en ten aanzien van de loonsom. Daarnaast werkt het team waarin de meeste PIOFACH functies plek hebben zelf ook aan doorontwikkeling en worden de momenten van personele mobiliteit benut om de doorontwikkeling te bevorderen. Een derde belangrijk element is dat de governance van de DOWR is geëvalueerd en de resultaten hiervan uitwerking krijgen (zie onderdeel DOWR).

Organisatie: bedrijfsvoering Beheer en Onderhoud

In 2016 is een start gemaakt met de doorontwikkeling van Beheer en Onderhoud. In 2017 is het vooronderzoek afgerond. Daar is aanvullend € 20.000 mee gemoeid. Het rapport levert een tiental actiepunten op. Deze zijn met name gericht op het optimaliseren van mensen en middelen/machines op taken, de efficiency van de bedrijfsvoering en de verbetering van de samenwerking met andere teams. Om die te implementeren is ca. € 60.000 nodig. In totaal derhalve € 80.000. Deze uitgaven kunnen volledig worden opgevangen binnen Beheer en Onderhoud doordat vervanging van productiemiddelen zijn uitgesteld mede door bovengenoemde organisatieontwikkelingen en hierdoor eenmalige kapitaallasten vrijvallen. Zie hiervoor pagina 63 van deze zomernota.

Voorgesteld wordt het budget van € 80.000 te ramen voor doorontwikkeling B&O.

Huisvesting

Toekomstvisie

In de begroting 2017 is toegezegd dat we wilden onderzoeken welke huisvesting ons de komende jaren faciliteert om gewaardeerd partner te zijn voor onze inwoners, ondernemers en professionals. Dit onderzoek is uitgesteld naar 2018 vanwege beperkte personele capaciteit en doordat het meer tijd kostte dan verwacht om inzicht te verwerven in de afschrijvingstermijnen en onderhoudsbudgetten van het huidige gebouw.

Onderzoek toekomstige werkplekconcept

We hebben de in het verleden gedane investeringen voor huisvesting bekeken, in combinatie met het meerjarenonderhoudsplan en vervangingsplannen gemeentehuis. Daaruit is gebleken, dat er voor de investeringen in ver-/nieuwbouw gemeentehuis begin jaren 2000 een afschrijvingstermijn is gehanteerd van 40 jaar, dat er rekening is gehouden met toekomstig onderhoud in het gebouw, met vervanging van ICT aangelegenheden en technische installaties, maar onvoldoende rekening is gehouden met vervanging van inventaris. Er is wel een regulier budget voor aanschaf van een extra kast of vervanging van een kapotte stoel, maar geen financiële ruimte voor vervanging van de inventaris in z'n

geheel. Dit betekent, dat er in de huidige begroting te weinig financiële ruimte is om de komende jaren onze huisvesting en inrichting toekomstbestendig te maken.

We beschikken binnen de exploitatie van huisvesting over een stelpost voor nieuwe werkplekken van structureel € 25.250. Deze stelpost is gevormd uit de middelen sociaal domein door toename van fte, maar nog niet zijn ingezet. We zien dit als een eerste aanzet om te komen tot een budget voor vervanging van de inventaris/ voor nieuw werkplekconcept.

Om inzicht te krijgen in ons toekomstige werkplekconcept wordt de bovengenoemde stelpost in 2017 en 2018 eenmalig ingezet voor onderzoek hiernaar.

In de toekomst zullen we wel meer budget moeten creëren voor vervanging van inventaris. Aangezien dit een onderdeel is van de overhead, wordt dit betrokken bij het onderzoek om meer inzicht te krijgen in en grip te krijgen op de overhead, en hoe we om willen gaan met uitbreiding of bezuinigingen op fte. Bij de begroting 2018 wordt daarop teruggekomen.

Maatregelen in kader van verbetering binnenmilieu

Daarnaast hebben we in 2017 een onderzoek uitgevoerd naar de beleving van het binnenmilieu. Dit naar aanleiding van de uitkomsten van een onderzoek onder de medewerkers. De resultaten uit dit onderzoek maken duidelijk dat veel medewerkers klachten hebben over met name de droge lucht, tocht en steeds fluctuerende temperaturen. De oplossingen zijn verwoord in een 26-tal maatregelen dat varieert van kleine ingrepen tot grote investeringen.

Aan het maatregelenpakket hangt een prijskaartje van € 277.000. We willen de maatregelen gefaseerd invoeren, en wel op de volgende manier:

- Maatregelen, uit te voeren in eigen beheer voor een bedrag van € 109.500, pakken we dit jaar op binnen het regulier onderhoud; de kosten zijn op te vangen binnen de gemeentebrede onderhoudsbudgetten voor huisvesting. Deze maatregelen hebben te maken met het beter monitoren, inregelen en functioneren van de huidige installaties.
- We schaffen nieuwe luchtbevochtigers aan. De relatieve vochtigheid in het gebouw is extreem laag, door het deels ontbreken van een installatie die vocht inbrengt. We stellen voor een krediet te ramen van € 134.000 en de structurele kapitaallasten van € 10.473 te ramen voor de aanschaf en aanbrenging van nieuwe luchtbevochtigingsinstallaties, en deze op te nemen in het beheersplan gemeentehuis. In de huidige budgetten is hier geen dekking voor.
- We ramen, in afwachting van de haalbaarheidsstudie, voorlopig p.m. voor reparatie van de huidige WKO-bron of realisatie van een nieuwe.
- Maatregelen die samenhangen met de toekomstgerichte aanpassing van de huisvesting stellen we uit in afwachting van het nieuwe werkplekconcept. Het gaat om een investering van € 33.500. We gaan hierin te zijner tijd samen optrekken.

We ramen een krediet van € 109.500 voor huisvestingsmaatregelen gericht op het beter monitoren, inregelen en functioneren van de huidige installaties, met als dekking gemeentebrede onderhoudsbudgetten.

Daarnaast ramen we een krediet van € 134.000 voor het aanschaffen van luchtbevochtigers met een structurele kapitaallast van € 10.473, en nemen deze op in het beheersplan gemeentehuis.

Autonome loonontwikkelingen (uitvoering cao gemeenten)

Vanaf 2017 zijn we volgens de cao verplicht om een individueel keuzebudget (IKB) in te voeren. Hiermee is er voor de individuele medewerker meer ruimte om te kiezen binnen de huidige secundaire arbeidsvoorwaarden. Verplicht onderdeel van het IKB is dat twee bovenwettelijke verlofdagen zijn omgezet in geldwaarde (0,8% van de loonsom).

Medewerkers hebben hierbij de mogelijkheid deze dagen terug te kopen. Op basis van ervaringscijfers elders is gebleken dat slechts een kwart van de medewerkers gebruik maakt van deze terugkoop. Zoals ook in de programmabegroting 2017 is vermeld, is in de primitieve begroting nog geen rekening gehouden met de financiële gevolgen welke het IKB met zich mee brengt.

Daarnaast zijn per 1 januari 2017 met name de werkgeverslasten pensioenpremie fors gestegen en de sociale premies met de reguliere stijging. Tenslotte hebben de VNG en de vakbonden FNV, CNV en CMHF op 4 juli 2017 een principeakkoord gesloten over de nieuwe Cao Gemeenten. Deze cao heeft een looptijd van 1 mei 2017 tot en met 31 december 2018. Per 1 augustus 2017 is een salarisstijging voorzien van 1% en per 1 december 2017 stijgt het Individueel Keuzebudget met 0,5%. Daarnaast is per 1 januari 2018 een salarisstijging voorzien van 1,5% en per 1 juli 2018 stijgt het Individueel Keuzebudget met 0,25%.

Het bovenstaande betekent dat voor autonome loonontwikkelingen 2017 bij de zomernota 2017 een bedrag van € 382.943 structureel moet worden bijgeraamd.

De loonontwikkelingen 2018 worden verwerkt in de primitieve begroting 2018.

In de begroting is voor bovenstaande autonome loonontwikkelingen een stelpost beschikbaar van € 298.000. Ook kan voor een evenredig deel, tot een bedrag van € 34.736, dekking gevonden worden binnen het sociaal domein. Via de integratie-uitkering sociaal domein ontvangen we compensatie voor loonstijgingen. Voor het restantbedrag van € 50.207 kan dekking gevonden worden binnen de stelpost loonontwikkeling algemene uitkering.

Zie ook onderstaande tabel voor een totaaloverzicht.

Autonome loonontwikkelingen zomernota 2017			
	Gemeente personeel	DOWR bijdrage looncomponent	Totaal
Autonome loonontwikkelingen (Cao gemeente personeel)	€ 127.200	€ 26.864	
stijging werkgeverslasten	€ 198.450	€ 30.429	
	€ 325.650	€ 57.293	€ 382.943
dekking ten laste van stelpost loonstijgingen			€ 298.000)
dekking ten laste van sociaal domein			€ (34.736)
dekking ten laste van stelpost loonontwikkelingen alg. uitkering			€ (50.207)
saldo			€ -

Voorgesteld wordt om een bedrag van structureel € 382.943 bij te ramen in verband met autonome loonontwikkelingen waarvan tot een bedrag van € 298.000 dekking gevonden kan worden in de stelpost loonstijgingen; tot een bedrag van € 34.736 binnen het sociaal domein en tot een bedrag van € 50.207 binnen de stelpost loonontwikkelingen algemene uitkering gemeentefonds.

Sportbedrijf

Voor de medewerkers van het sportbedrijf is er inmiddels een goed perspectief dat zij kunnen aansluiten bij de Cao Vermo en hun pensioenverzekering bij het ABP kunnen behouden. Daarvoor is wel een vastgesteld Sociaal Plan nodig. Hierover zijn besprekingen met het Georganiseerd Overleg (GO) gaande. Het enige punt is een overgangsregeling voor de Toeslag Onregelmatige Diensten. De inzet en afspraak met het GO is om deze zomer tot duidelijkheid voor het personeel van het sportbedrijf te komen.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelasting voor gemeenten ingevoerd. Binnen de organisatie is onvoldoende kennis aanwezig om deze aangiftes te kunnen verzorgen. Het is noodzakelijk hiervoor een externe adviseur in te schakelen. De kosten worden ingeschat op € 15.000.

Voorgesteld wordt om met ingang van 2017 een structureel budget van € 15.000 te ramen voor externe advisering vennootschapsbelasting. Hiervoor kan dekking gevonden worden binnen de grondexploitatie (complex "algemeen").

DOWR: algemeen

Bij de begroting is melding gemaakt van een evaluatie naar de DOWR samenwerking die in opdracht van de bedrijfsvoeringsraad (BVR) is uitgevoerd. De raad is geïnformeerd over de uitkomsten. De evaluatie is uitgemond in een uitvoeringsprogramma. De drie pijlers van dit uitvoeringsprogramma zijn:

- door ontwikkeling en versteviging van de governance,
- het ontwikkelen van KPI's
- het ontwikkelen van een nieuwe verantwoordingscyclus waardoor zowel transparantie als controle toenemen.

De kosten van dit uitvoeringsprogramma kunnen naar verwachting worden opgevangen binnen de bestaande budgetten van de DOWR percelen.

DOWR: ICT en informatiemanagement

In januari 2017 heeft de DOWR-I de opdracht gekregen om een I-visie te ontwikkelen waarin een meerjarenperspectief voor de I en ICT ontwikkeling van de gemeente wordt geschetst. Op basis van de I-visie worden uitvoeringsplannen opgesteld met daarin een nadere concretisering van de te verwachten kosten. Deze kosten maken dan onderdeel uit van nadere afweging in de reguliere P&C-cyclus bij de begroting. De raad is reeds inhoudelijk betrokken bij dit proces en de concept I-visie is overgedragen aan de raad.

De vorming van de I-visie heeft extra kosten met zich meegebracht van € 46.700 voor Raalte. De kosten van de ontwikkeling van de I-visie kan naar verwachting worden opgevangen binnen de bestaande budgetten van de DOWR percelen.

DOWR: inkoop

Na het rekenkameronderzoek en de evaluatie van het inkoop en aanbestedingsbeleid wordt in het najaar van 2017 het nieuwe beleid aan de raad aangeboden. Hierin krijgen de beleidsrijke doelstellingen een prominente plaats. In mei 2017 is hiertoe een enquête uitgezet onder de ondernemers in de gemeente Raalte en belangenverenigingen en heeft in een interactieve sessie verdieping plaatsgevonden. Het nieuwe beleid zal actief in de organisatie, maar ook met de ondernemers in de gemeente Raalte worden gecommuniceerd.

Hoofdstuk 7: Sociaal domein

1. Inleiding

Vanaf het jaar 2015 hebben gemeenten er een groot aantal taken in het sociaal domein bij gekregen. Het gaat daarbij om een aantal voormalige Awbz-taken, de uitvoering van de Jeugdwet en de Participatiewet/WSW.

De beleidsonderdelen van deze 3 gedecentraliseerde overheidstaken in het sociaal domein zijn opgenomen in de programma's 2.2 Welzijn, 3.1 Arbeidsparticipatie en inkomen en 5.1 Maatschappelijke ondersteuning, begeleiding en Jeugdhulp. De programma's 1.2 Veiligheid & Handhaving en 2.1 Onderwijs hebben raakvlakken met deze paragraaf. De uitvoering van de beleidsvoornemens ligt op schema

In deze paragraaf gaan wij met name in op de financiële stand van zaken. U treft eerst een "overall" stand van zaken 2017 aan van het sociaal domein "breed". Aansluitend zoomen we nader in op de Wmo, Jeugdzorg en Participatie.

Voor het onderdeel WMO verwachten we binnen de begroting te blijven. Voor het onderdeel Jeugd en Participatie verwachten we een overschrijding. Voor 2017 kunnen we de verwachte overschrijdingen opvangen middels beschikking over de reserve Zorg en Participatie. We geven in deze paragraaf alleen de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2017 weer.

De opbouw van deze paragraaf ziet er als volgt uit:

- Stand van zaken sociaal domein breed
- Stand van zaken Wmo
- Stand van zaken Jeugd
- Stand van zaken Participatie

2. Sociaal Domein breed

De budgetten 2017 voor het sociaal domein zijn bij de meicirculaire 2017 gewijzigd als gevolg van loon- en prijscompensatie 2017 en een correctie op uitname herinstromers WLZ bij de WMO. De ontwikkeling van de integratie-uitkering Sociaal domein is in de onderstaande tabel weergegeven.

Ontwikkeling integratie-uitkering Sociaal Domein					
Uitsplitsing sociaal domein meicirculaire 2017	Begroting 2017 (op basis van meircirc. 2016)		Begroting 2017 zomernota (op basis van meircirc. 2017)		Mutatie 2017
Integratie- uitkering WMO	€	4.714.146	€	4.595.242	€ (118.904)
Integratie- uitkering Jeugd	€	6.391.908	€	6.458.534	€ 66.626
Integratie- uitkering Participatie	€	4.745.739	€	4.689.403	€ (56.336)
Totaal	€	15.851.793	€	15.743.179	€ (108.614)

Uit de bovenstaande tabel blijkt, dat we als gevolg van de meicirculaire 2017 €108.614 minder ontvangen van het Rijk ten opzichte van de primitieve begroting 2017. De primitieve begroting 2017 is gebaseerd op de cijfers uit de meicirculaire 2016 en zijn bij de zomernota 2017 bijgesteld naar aanleiding van de cijfers uit de meicirculaire 2017.

Transformatie

De prioriteit in 2017 ligt vooral op de transformatie in alle drie de pijlers en de versterking van het lokale voorveld. Het doel is een integrale aanpak van de klantsituatie door één gezin, één plan, één aanpak.

Hogere algemene kosten

Er zijn in 2017 een aantal ontwikkelingen geweest waardoor er ten opzichte 2016 hogere algemene kosten zijn toegerekend aan de WMO en Jeugd. Dit zijn:

- Nieuwe regieapplicatie WMO en Jeugd (C2GO): eenmalige implementatiekosten (€ 171.813) toegerekend aan de pijlers WMO en Jeugd. Structureel zijn er lagere licentiekosten tot een bedrag van € 15.000 per jaar.
- Extra kosten Digitale Informatievoorziening (DIV): Voor de jaren 2017, 2018 en 2019 worden de extra kosten tot respectievelijk € 35.000, € 70.000 en € 35.000 aan de pijlers WMO en Jeugd toegerekend (zie ook paragraaf bedrijfsvoering).
- Licentiekosten Microsoft: Vanaf 2017 structureel € 40.000, waarvan 50% zijnde € 20.000 aan de pijlers WMO en Jeugd toegerekend. Daarnaast wordt € 20.000 toegerekend aan Uitvoeringskosten Bijstandsverlening (zie ook paragraaf bedrijfsvoering en programma 3.1 en 5.1).
- Abonnementen: Ten behoeve van de uitvoering van de WMO, Jeugd en Participatie is een abonnement genomen op het digitaal kennissysteem. De kosten van € 36.500 worden voor 50% (€ 18.250) toegerekend aan de pijlers WMO en Zorg en 50% (€18.250) aan uitvoeringskosten bijstandsverlening.
- Structurele indexering loonkosten Sociaal Domein: structureel vanaf 2017 € 34.736 en inclusief indexatie loonkosten 2018 oplopend naar een structureel bedrag van € 78.512 vanaf 2018. Via de integratie-uitkering sociaal domein ontvangen we compensatie voor loonstijgingen.

In de tabellen WMO en Jeugd zijn de hogere formatie en algemene kosten weergegeven.

3. Stand van zaken Wmo

Wmo "nieuw"

Raming inkomsten en uitgaven WMO nieuwe taken					
	Begroting 2017 (op basis van meicirc. 2016)		Begroting 2017 zomernota (op basis van meicirc. 2017)		Mutaties 2017
Formatie en algemene kosten	€	551.871	€	691.771	€ 139.900
Algemene voorzieningen	€	595.965	€	595.965	€ -
Individuele voorzieningen	€	4.316.310	€	4.057.507	€ (258.804)
Totaal kosten	€	5.464.146	€	5.345.242	€ (118.904)
Beschikbaar budget WMO	€	4.714.146	€	4.595.242	€ (118.904)
Middelen voormalig HH2	€	750.000	€	750.000	€ -
Resultaat WMO	€	-	€	-	€ -
Opmerking 1: In het beschikbare budget WMO zijn vanaf 2017 aan de integratie-uitkering € 750.000 aan middelen toegevoegd omdat een gedeelte van de Huishoudelijke Hulp (HH2) is overgegaan naar Lichte ondersteuning thuis dat onder WMO nieuwe taken valt. De begrote kosten individuele voorzieningen, waar lichte begeleiding onder valt zijn ook met € 750.000 gestegen.					

In 2017 verwachten we net als in 2016 de "nieuwe" Wmo-taken binnen het bestaande budget uit te voeren. Op basis van de huidige prognose verwachten we een positief resultaat van circa € 800.000. Het geprognosticeerde resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten dan begroot op de begeleiding in natura en de PGB's. Het uiteindelijke resultaat WMO wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de Reserve Zorg.

4. Stand van zaken Jeugd

Raming inkomsten en uitgaven Jeugd					
	Begroting 2017 (op basis van meicirc. 2016)		Begroting 2017 zomernota (op basis van meicirc. 2017)		Mutaties 2017
formatie en algemene kosten	€	489.675	€	629.575	€ 139.900
algemene voorzieningen lokaal deel	€	395.866	€	395.866	€ -
voorzieningen regionaal deel	€	5.506.367	€	5.433.093	€ (73.274)
Totaal	€	6.391.908	€	6.458.534	€ 66.626
beschikbaar budget Jeugd	€	6.391.908	€	6.458.534	€ 66.626
Resultaat Jeugd	€	-	€	-	€ -

Van het totale Rijksbudget 2017 is 85% bestemd voor onder andere de regionaal ingekochte 2^e lijns jeugdhulp. De overige 15% is bestemd voor lokale inzet en kosten. Vanaf 2017 is er geen verevening meer tussen gemeenten. Dit betekent dat gemeenten zelf financiële verantwoordelijkheid dragen ten aanzien van de kosten van de Jeugdwet. Op basis van de werkelijke kosten 2016 en de cijfers uit de 1^e rapportage van de BVO over 2017 is de prognose dat er van een tekort op de Jeugdzorg van circa € 1.000.000 moet worden uitgegaan. Dit komt met name doordat we niet meer profiteren van de verevening en hogere geschatte kosten op de regionale jeugdzorg. Het uiteindelijke resultaat Jeugd wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de Reserve Zorg.

5. Stand van zaken Participatie

Raming inkomsten en uitgaven Participatie					
	Begroting 2017 (obv meicirc 2016)		Begroting 2017 zomernota (obv meicirc 2017)		Mutaties 2017
formatie en algemene kosten	€	313.117	€	313.117	€ -
participatie / re-integratie uitgaven	€	262.312	€	262.312	€ -
Uitgaven wet sociale werkvoorziening	€	4.486.086	€	4.429.750	€ (56.336)
Totale kosten	€	5.061.515	€	5.005.179	€ (56.336)
Beschikbaar budget Participatie	€	4.745.739	€	4.689.403	€ (56.336)
Aanvullend uitvoeringsvergoedingen Algemene uitkering	€	315.776	€	315.776	€ -
Resultaat Participatie	€	-	€	-	€ -

Opmerking 1: In het beschikbare budget participatie zijn naast de decentralisatie uitkering ook de structurele uitvoeringsvergoeding (€ 315.776) via de algemene uitkering en de reeds beschikbare algemene middelen voor integratie meegenomen.

Wet sociale werkvoorziening

Ten opzichte van het raadsbesluit in maart 2015 en de start van de stichting Raalte werk per 1-1-2016 zijn er een aantal veranderingen doorgevoerd. De medewerkers die in dienst zijn gebleven bij de NV WEZO hebben we versneld opgenomen en bemiddeld naar een detachingsplaats. Dat heeft positief uitgewerkt voor het resultaat WSW. Op dit moment zijn er nog 10 medewerkers bij de Wezo in dienst.

Door meer gebruik te maken van groepsdetacheringen, in plaats van beschutte werkplekken, ontstaat een positief effect op het resultaat van de stichting. Desondanks wordt, zoals reeds is aangekondigd, het negatief resultaat op de WSW ingeschat op € 275.000. Dit wordt ook veroorzaakt door een lagere rijksbijdrage dan vooraf werd ingeschat.

Participatie / re-integratie uitgaven

De re-integratie van de uitkeringsgerechtigden vindt grotendeels in eigen beheer plaats. De uitgaven zijn de afgelopen jaren ruimschoots binnen de begroting uitgevoerd. Ook voor 2017 schatten we in dat de beschikbare middelen (€ 262.312) voldoende zijn.

Uitkeringsverstrekking bijstand

Het uitkeringsbestand loopt het eerste kwartaal iets op onder andere door het realiseren van de huisvestingstaakstelling van statushouders. Deze taakstelling is het eerste half jaar 43 en het tweede half jaar 50. Ondanks deze toename, is de verwachting dat de uitvoering binnen de budgettaire kaders plaatsvindt.

Daarnaast wordt de gebundelde rijksuitkering participatiewet voor de uitvoering van de bijstandsverlening met ingang van 2016 op meer objectieve maatstaven berekend. De rijksbijdrage is in 2017 mede hierdoor opnieuw hoger dan in 2016. Ook de bijstandsuitgaven zijn in de eerste 4 maanden van 2017 aanzienlijk hoger dan geraamd. Dit wordt mede veroorzaakt door de stijging van het aantal bijstandsgerechtigden in de tweede helft van 2016 en begin 2017 als gevolg van de genoemde hogere huisvestingstaakstelling van statushouders. De verwachting is dat de rijksbijdrage nog net toereikend is om de participatiewet budgetneutraal te kunnen uitvoeren. Mogelijk vindt er nog een aanpassing van het macro budget plaats, omdat landelijk het aantal bijstandsgerechtigden stijgen.

Ontwikkeling reserves sociaal domein

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de ontwikkelingen in de beide reserves zoals die op basis van de eerste maanden van het jaar 2017 worden voorzien.

Reserve Zorg			
		-	
Saldo per 01-01-2017		-	€ 4.531.207
	Storting	Onttrekking	
Prognose resultaat WMO nieuw taken	€ 800.000		
Prognose resultaat Jeugd algemene voorzieningen	€ 77.918		
Prognose resultaat Jeugd maatwerkvoorzieningen		€ 1.000.000	
Prognose resultaat WMO oud maatwerk kosten	€ 5.933		
	€ 883.851	€ 1.000.000	
			€ 4.415.058
Overige claims*			
Transformatiebudget jeugd en Wmo		€ 500.000	
Eenmalige inhuur 2017 en 2018 t.b.v. begeleiding en projectleiding transformatieproces WMO/Jeugd.		€ 360.000	
Extra kosten i.v.m. herindicatie WMO HH2 naar lichte begeleiding		€ 26.624	
Financiering gebiedscoördinator (buitengebied 2017-2021)		€ 84.200	
Hogere zorgkosten bijstand		€ 100.000	
Totaal claims		€ 1.070.824	-
Saldo na verrekening claims			€ 3.344.234

*Boekhoudkundig worden de claims eenmalig ten laste van de reserve zorg onttrokken en beschikbaar gesteld aan de benoemde doeleinden.

Reserve participatie			
Saldo per 01-01-2017			€ 961.429
	Storting	Onttrekking	
Prognose resultaat bijstandsverlening (PW)	€ 64.513		-
Prognose Resultaat bijstandsverlening (BBZ)		€ 46.000	-
Prognose resultaat bijzondere Bijstand			-
Prognose resultaat WSW		€ 275.000	-
Prognose resultaat schulddienstverlening		€ 60.000	-
	€ 64.513	€ 381.000	-
			€ 644.942
			-
Claims			-
Claim implementatiekrediet WSW		€ 112.571	
Claim Gebiedscoördinator (buitengebied 2017-2021)		€ 84.200	
		€ 196.771	
Saldo incl. verrekening claims			€ 448.171

Resume

Bij de overheveling van taken voor het sociaal domein is besloten, dat de taken budgetneutraal worden uitgevoerd. Dit betekent dat jaarlijks de voor- en nadelen worden verevend via de reserves Zorg en de reserve Participatie.

Voor 2017 is de huidige prognose een positief resultaat van circa € 800.000 op de WMO en een negatief resultaat van circa € 1.000.000 op de Jeugdzorg. Er zijn voldoende middelen in de Reserve Zorg om dit resultaat op te vangen. Voor Participatie is er een verwacht tekort van circa € 300.000, die opgevangen wordt uit de Reserve Participatie.

Hoofdstuk 8: Stand van zaken bouwgrondexploitatie

De voortgang van de ruimtelijke plannen binnen de gemeente Raalte is in de bijlage (Projectenrapportage Gebiedsontwikkeling 2017) van deze zomernota weergegeven. Conform de Nota Grondbeleid en de vernieuwde BBV voorschriften dienen de grondexploitaties van de lopende plannen jaarlijks herzien te worden. Deze geactualiseerde grondexploitaties zijn eveneens in de projectenrapportage opgenomen.

De Projectenrapportage Gebiedsontwikkeling 2017 maakt onderdeel uit van de zomernota 2017 en wordt derhalve gelijktijdig vastgesteld.

Algemeen

Woningbouw

De komende jaren staan kwantitatief voldoende nieuwbouwprojecten op de planning om aan de woningvraag te kunnen voldoen. We willen echter ook ruimte blijven bieden voor nieuwe kansrijke en kwalitatief goede nieuwbouwprojecten en maatwerk bieden in de kernen.

Bedrijvenmarkt

Het is belangrijk voor de gemeente om uitgifbare bedrijventerrein op voorraad te hebben om zodoende de dynamiek binnen het bedrijfsleven te kunnen accommoderen. In Raalte concentreert dit aanbod zich op de locatie De Zegge VII. Hier is circa 21 ha. bedrijventerrein beschikbaar. Ook in 2017 zien we in de bedrijvenmarkt de belangstelling voor een kavel toenemen. Er worden momenteel verschillende acquisitiesprekken gevoerd met geïnteresseerde bedrijven. Dit heeft in tegenstelling tot de aantrekkende woningmarkt zich nog niet omgezet in verkopen maar stemt ons positief voor de toekomst.

Parameters

Bij het herzien van de grondexploitaties (GREX) is rekening gehouden met de volgende parameters:

Parameters GREX	2016	2017	2018 e.v
rentepercentage nieuwe investeringen	1,44%	1,30%	1,45%
rentepercentage boekwaarde	1,44%	1,30%	1,45%
kostenstijging	1,50%	1,50%	1,50%
opbrengstenstijging woningbouw	0,00%	0,00%	0,00%
opbrengstenstijging bedrijven	0,00%	0,00%	0,00%

De parameters 2018 e.v. komen uit de vastgestelde 'Begrotingsrichtlijnen 2018 – 2021'.

Onderhanden werken / Bouwgrond in exploitatie

De gemeente Raalte kent 14 actieve grondexploitaties. Conform de Nota Grondbeleid en de BBV-voorschriften moeten deze jaarlijks geactualiseerd worden.

De gezamenlijke herziene grexen laten een positief exploitatieresultaat zien op eindwaarde van ruim € 1,2 mln.

Dit resultaat is als volgt te verdelen:

	Jaarrekening 2016		Proj.rapportage 2017		verschil	
	CW 1-1-2017	eindwaarde	CW 1-1-2017	eindwaarde	CW 1-1-2017	eindwaarde
pos. expl.resultaat	6.331.328	7.237.287	6.903.262	7.751.776	571.934	514.489
neg. expl.resultaat	-4.298.253	-5.757.678	-4.885.030	-6.527.586	-586.777	-769.908
Netto resultaat	2.033.075	1.479.609	2.018.232	1.224.190	-14.843	-255.419

Het overzicht laat zien dat het totaal van de complexen met een negatief exploitatieresultaat (op contante waarde) is toegenomen met € 586.777. Dit betekent dat de voorziening verwachte verliezen met hetzelfde bedrag aangevuld moet worden (ten laste van de algemene reserve grondexploitaties).

De toename van het totaal negatief exploitatieresultaat wordt met name veroorzaakt door:

- een stijging van het rentepercentage per 1-1-2018 met 0,15%;
- vergroting van de vestigingsmogelijkheden binnen het complex Sallandse Poort. De vraag naar kantorenkavels is nihil, daarom is gekeken naar een bredere bestemming (onder andere voor vestiging paramedische ondernemingen). Door de noodzakelijk herverkaveling is het aantal m2 uit te geven bouwgrond echter minder geworden. Daarnaast zal de openbare parkeervoorziening aangepast moeten worden;

Voor een nadere toelichting per complex wordt verwezen naar de Projectenrapportage gebiedsontwikkeling 2017, die als bijlage is toegevoegd.

Kavelverkoop woningbouw

We zien dat de woningmarkt in Raalte aantrekt, zowel op de bestaande markt als bij de nieuwbouwprojecten. In het nieuwbouwsegment is er duidelijk sprake van een grote belangstelling naar vrije kavels, waarop naar eigen idee, binnen de bestemmingsplanregels, een woning gerealiseerd kan worden.

In het volgende overzicht is de stand van zaken (medio juni 2017) van de verkoop van woningbouwkavels weergegeven.

In de kolom begroting 2017 is de verwachte kavelverkoop vermeld die opgenomen is in de oorspronkelijk grondexploitaties. Conform de geactualiseerde grexen zijn in de kolom 'projectenrapportage 2017' de aangepaste verkoopprognoses opgenomen.

Naam complex	begr. 2017	proj. rapp. 2017	werkelijk 2017 (tot 15-6)	optie
Onderhanden werk woningbouw				
16- Franciscushof / Noordrand	2	2	1	3
16- Franciscushof / Singel	2	9	9	2
47- Salland II fase 1	8	6	6	2
47- Salland II fase 2	0	21	21	10
69- Oerland / Pereland Broekland	1	0	0	0
74- Borgwijk Luttenberg	8	5	3	7
76- Wörmink Mariënheem	2	3	1	5
78- de Veldegge Heeten	4	2	0	2
79- 't Broeck Broekland	4	3	2	3
84- de Kleine Hagen Laag Zuthem	1	1	0	2
88- Lierderholthuis	1	3	3	0
92- Burgemeesterkwartier	40	37	37	0
Totaal woningbouw	73	92	83	36

Toelichting

- De doorgevoerde herverkaveling in 2016 in het deelgebied de Singel (Franciscushof) heeft geleid tot de verkoop van een 9-tal kavels.
- In Salland II fase 2 zijn eind 2016 21 kavels in de verkoop gegaan. Alle kavels zijn inmiddels verkocht. In mei van dit jaar zijn wederom 10 kavels aangeboden. Allen zijn in optie.
- Binnen het plan Borgwijk Luttenberg zijn alle kavels in verkoop. De 5 kavels in de laatste uitgifteronde (mei 2017) zijn allen in optie genomen.
- In mei 2017 zijn ook de laatste kavels in Mariënheem in uitgifte gegaan. 4 kavels voor de realisatie van een tweekapper en één kavel voor een vrijstaande woning zijn inmiddels in optie.
- In Lierderholthuis is bouwgrond verkocht voor rijenbouw (3 woningen).

Naast de eigen actieve grondexploitaties zijn in 2017 ook diverse particuliere plannen in uitvoering en/of in ontwikkeling, onder andere:

- locatie Slotman Heino (10 woningen)
- locatie Hutten Nw. Heeten (10 woningen)
- locatie voormalige TNT (20 appartementen)
- locatie voormalige Mariaschool Heino (5 woningen)
- locatie Mariaoord Luttenberg (19 wooneenheden).

NIEGG (Nog niet In Exploitatie Genomen Gronden)

Met ingang van 1-1-2016 is de term NIEGG afgeschaft en moeten de gronden die hieronder vielen verantwoord worden binnen de MVA (materiële vaste activa) onder de noemer 'terreinen en gronden'. Deze gronden vallen hierdoor onder de algemene dienst.

Alleen m.b.t. voormalige NIEGG gronden welke op korte termijn leiden tot BIE (bouwgrond in exploitatie) mogen de voorbereidingskosten geactiveerd worden voor een periode van 5 jaar. Hierna moeten de kosten geleid hebben tot een actieve grondexploitatie, dan wel moeten ze afgeboekt worden.

Gronden die mogelijk binnen 5 jaar leiden tot een nieuwe BIE zijn:

- Locatie voormalige Hartkampschool;
- Locatie voormalige Gouden Emmer (onderdeel van de integrale studie naar toekomstige woningbouwmogelijkheden in Heino).

Voormalige Hartkampschool Raalte

Door het opgaan in de brede school Raalte is de onderwijsfunctie van de Hartkampschool vervallen. De school en gymzaal zijn inmiddels gesloopt (gymzaal in 2016) en het perceel is opgenomen in de grondexploitatie. De boekwaarde van de Hartkampschool (inclusief boekwaarde en sloopkosten gymzaal) is per 1-1-2017 € 475.580.

Salland Wonen heeft inmiddels aangegeven belangstelling te hebben voor deze locatie voor de realisatie van levensloopbestendige woningen in de huursector. In de woonvisie hebben we geconstateerd dat er vraag is naar levensloopbestendig wonen in de huursector. Er zijn op dit moment geen locaties beschikbaar waar dit gerealiseerd kan worden. De Hartkamplocatie is hiervoor wel geschikt. Omdat bij deze categorie een gereduceerde grondprijs van toepassing is zal, mede gelet op de relatief hoge boekwaarde, rekening gehouden moeten worden met een negatief exploitatieresultaat.

Overige opstallen in eigendom

Locatie Heesweg 57

Bij de aankoop van gronden ten behoeve van de Zegge VII zijn destijds in een package deal de opstallen en het perceel Heesweg 57 in gemeentelijk eigendom gekomen. Deze zijn opgenomen binnen de NIEGG gronden. Binnen de nieuwe regelgeving is dit niet meer mogelijk waardoor deze locatie overgeheveld is naar het project afstoten gemeentelijke gebouwen. De locatie is aangemerkt voor de toepassing van Rood voor Rood. De sloop en sanering is afgerond en de bouwkaal is inmiddels (openbaar) verkocht. Bij het opstellen van de jaarrekening zal de financiële afronding plaats vinden. Het verschil tussen lasten (inclusief boekwaarde) en opbrengsten zal verrekend worden met de algemene reserve grondexploitatie.

Perceel / opstallen Johannalaan 39

In het verleden zijn de gronden en opstallen Johannalaan 39 te Heeten verworven voor toekomstige woningbouw. Ten tijde van de crisis is gebleken dat woningbehoefte in Heeten veranderd is. Op basis hiervan is een deel van de verworven gronden afgewaardeerd naar agrarische waarde. Een perceel grenzend aan de provinciale weg wordt beschikbaar gesteld voor de realisatie van een zonnepanelenpark.

De bedrijfsvoering van het agrarisch bedrijf kon op basis van voortgezet gebruik gecontinueerd worden. Inmiddels is deze beëindigd en is gestart met de sloop van de opstallen. De woning valt hierbuiten. De voormalige eigenaar heeft aangegeven deze te willen terugkopen.

Beide genoemde locaties maken onderdeel uit van het project afstoten gemeentelijke gebouwen.

Risico's

Voor de in exploitatie zijnde complexen geldt onderstaande risicokaart.

nr.	omschrijving	GREX	risico	Toelichting
Woningbouw				
16	Franciscushof			hoge boekwaarde, lange looptijd
46	Sallandse Poort			negatief exploitatieresultaat
47	Salland II fase 1			
	Salland II fase 2			
	Salland II fase 3			
69	Oerland / Pereland Broekland			
74	Borgwijk Luttenberg			
76	de Wörmink Mariënheem			
78	de Veldegge Heeten			
79	t Broeck Broekland			
84	Kleine Hagen Laag Zuthem			negatief exploitatieresultaat
88	Lierderholthuis			negatief exploitatieresultaat
89	Kiezebos III Heino *			risico bij ontwikkelaar
92	Burgemeesterkwartier			
bedrijven				
72	de Zegge VI **			risico bij ontwikkelaar
77	de Zegge VII			negatief expl.resultaat, hoge boekwaarde en lange looptijd
* Kiezebos III wordt ontwikkeld door Salland Wonen				
** de Zegge VI wordt ontwikkeld door een projectontwikkelaar				

Exploitatieresultaat

Een viertal exploitaties (Sallandse Poort, de Zegge VII, de Kleine Hagen Laag Zuthem en Lierderholthuis) sluit met een negatief resultaat. Conform de BBV-voorschriften is hiervoor een voorziening getroffen. Omdat het exploitatieresultaat negatief is, zal een tegenvaller direct financiële gevolgen hebben. Er zal dan een extra storting in de voorziening te verwachten verliezen doorgevoerd moeten worden. Deze komt dan ten laste van de algemene reserve grondexploitatie.

In de toelichting van de afzonderlijke complexen in de Projectenrapportage is bij de uitwerking van de risico's en kansen, het financieel effect op het eindresultaat berekend wanneer er sprake zou zijn van een wijziging in de parameters.

Naast de gevoeligheid met betrekking tot de parameters hebben verdere vertraging (tijd), een veranderende afzet (lagere opbrengsten) en de aanbestedingsmarkt (kostenstijging), gevolgen voor het eindresultaat. Deze scenario's zijn eveneens doorberekend.

Risico's in verband met programmeringsafspraken

De gemaakte afspraken in het kader van de provinciale woningbouwprogrammering zijn voortdurend een aandachtspunt. Doordat binnen die programmering sprake is van een plafond, kan dit betekenen dat de ontwikkeling van nieuwe initiatieven slechts plaats kan vinden indien gelijktijdig wordt gesneden in reeds bestaande plannen. Dit levert een risico op voor bestaande woningbouwcomplexen en dit risico spitst zich toe op het complex Franciscushof.

Begin 2017 zijn onder regie van de provincie op regionaal niveau afspraken gemaakt m.b.t. de bedrijventerreinenprogrammering. Deze gemaakte afspraken kunnen voor de Zegge VII een extra risico zijn. Mocht de verkoop van bedrijfskavels de komende jaren achterblijven bij de prognoses dan zal op basis van die programmeringsafspraken een deel van het bedrijventerrein herbestemd moeten worden. De betreffende gronden zullen in dat geval afgewaardeerd moeten worden.

Risico's overige terreinen

In het in de projectenrapportage opgenomen overzicht van Overige Terreinen zijn de niet benodigde, gronden gewaardeerd op de agrarische waarde. Het risico van bijvoorbeeld afwaarderen is hierdoor niet meer aanwezig. Gronden die niet meer nodig zijn om in portefeuille te houden, worden verkocht.

Het risico binnen de overige gronden moet met name gezocht worden in de nog te ontwikkelen voormalige schoollocaties.

Reserves grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie kent per 1-1-2017 een stand van € 3,7 mln..

In de Nota Grondbeleid is bepaald dat de ondergrens voor de algemene reserve grondexploitatie minimaal € 1 mln. en maximaal € 5 mln. moet zijn.

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties 2017 is de volgende meerjarenprognose van de algemene reserve grondexploitatie opgemaakt:

	jaarrek. 2016	2017	2018	2019	2020
Stand per 1-1	1.190.025	3.734.084	4.501.772	4.105.494	3.993.368
Stortingen	2.817.004	1.626.549	1.016.222	525.374	645.947
Ottrekkingen	272.945	858.860	1.412.500	637.500	637.500
Stand per 31-12	3.734.084	4.501.772	4.105.494	3.993.368	4.001.815

In de jaarrekening 2016 is de grondexploitatie van complex Salland II opgesplitst in 3 afzonderlijke grexten. Hierdoor was het mogelijk om in een eerder stadium een tussentijdse winstneming door te voeren. In 2017 hopen we binnen de complexen Salland II fase 1 en Borgwijk Luttenberg een tussentijdse winstneming door te voeren van in totaal € 1,5 mln..

Accountmanager bedrijven

Wij stellen voor om in ieder geval voor een periode van drie jaar een accountmanager bedrijven in dienst te nemen. Enerzijds om de dienstverlening aan de ondernemers, gevestigd op de bedrijventerreinen te verbeteren, maar anderzijds ook om de kansen voor de gemeente beter in beeld te krijgen en te benutten in relatie tot de vestiging van (nieuwe) bedrijven op die bedrijventerreinen. Wij gaan er van uit dat dit zal leiden tot een grotere afzet van bedrijfskavels. Gelet hierop vinden wij het reëel om de kosten van de inzet van de accountmanager bedrijven ten laste te brengen van de grondexploitatie. De dekking van de kosten wordt gevonden door te beschikken over de algemene reserve grondexploitatie. Uitgaande van een uurtarief inclusief overhead zijn de kosten vooralsnog voor 2017 berekend op € 22.917 en voor de jaren 2018 t/m 2020 op € 137.500 p/jr.

Voorgesteld wordt om een bedrag van € 22.917 voor 2017 en voor de jaren 2018 t/m 2020 € 137.500 te ramen voor een accountmanager bedrijven en dit ten laste brengen van de algemene reserve grondexploitatie.

Kiezebos III

In overleg met de bewoners is een aantal civieltechnische aanpassingen in het plan Kiezebos III doorgevoerd. De extra kosten daarvan (circa € 35.000) zijn/worden vooralsnog verantwoord binnen het complex Kiezebos III. De dekking voor deze extra kosten wordt gevonden door bij het opstellen van de jaarrekening te beschikken over de algemene reserve grondexploitatie.

Na actualisatie van de grexen blijkt een extra storting (€ 586.777) vanuit de algemene reserve grondexploitatie in de voorziening te verwachte verliezen noodzakelijk om de verwachte exploitatietekorten op te kunnen vangen.

De voorziening is als volgt opgebouwd:

complex	Jaarrek. 2016	proj.rapp. 2017	mutatie
46 Sallandse Poort	357.147	596.795	239.648
77 de Zegge VII	3.418.147	3.775.148	357.001
84 Kl. Hagen Laag Zuthem	207.437	209.392	1.955
88- Lierderholthuis	303.715	303.695	-20
92 Burgemeesterkwartier	11.807	0	-11.807
totaal	4.298.253	4.885.030	586.777

De algemene reserve grondexploitatie maakt onderdeel uit van het totale weerstandsvermogen.

Bovenwijkse voorzieningen

Het is vanaf 2016 niet meer toegestaan om toevoegingen vanuit de complexen grondexploitatie te doen aan de reserve bovenwijkse voorzieningen.

Dit betekent dat de reserve niet meer vanuit de diverse grondexploitaties gevoed wordt. Het niet meer mogen storten vanuit de grondexploitaties heeft een voordelig effect op het exploitatieresultaat van de betreffende complexen en op den duur (bij afsluiting van de complexen) voor de algemene reserve grondexploitatie.

Om de reserve bovenwijkse voorzieningen van voldoende omvang te laten zijn om het meerjareninvesteringsplan te kunnen uitvoeren, wordt jaarlijks een bedrag gelijk aan de voorziene totale stortingen vanuit de complexen, gestort in de reserve ten laste van de algemene reserve grondexploitatie. Op dit moment fluctueert de jaarlijkse storting in de reserve bovenwijkse voorzieningen.

Voor een beter financieel inzicht wordt voorgesteld de storting te bepalen op een jaarlijks gelijkblijvend bedrag van € 150.000. Effectuering vindt plaats bij de rekening 2017.

Complexen grondexploitatie

De afzonderlijke complexen worden in de Projectenrapportage gebiedsontwikkeling 2017 nader toegelicht.

Hoofdstuk 9: Financiële overzichten

In dit hoofdstuk worden de volgende financiële overzichten gepresenteerd:

het totaaloverzicht financiële gevolgen zomernota, uitgesplitst in:

- autonome ontwikkelingen / extra middelen
- uitgaven / inkomsten ten laste of ten gunste van een reserve
- bedrijfsvoering
- kredieten
- per programma het totaalbedrag van de aanpassingen en de nieuwe prognose voor de begroting 2017.

WAT HEEFT HET ONS (TOT NU TOE) GEKOST?							
Progr.	Beleids- prod.	Ontstaan door:	V/N	2017	2018	2019	2020
ONDERDEEL AUTONOME ONTWIKKELINGEN / EXTRA BUDGETTEN EXPLOITATIE							
1.1	002.3	Aanpassingen website	N	€ 7.000			
1.1	006.1	Externe advieskosten rekenkamer	N	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
1.1	006.1	Externe advieskosten raad	N	€ 10.000			
1.2	120.2	Eenmalig voordeel exploitatieresultaat Veiligheidsregio	V	€ -43.051			
2.1	431.1	Vergoeding aan de Horizon	N	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000
			N	€ 66.000			
2.1	480.2	Verhogen budget onderwijsachterstandenbeleid	N	€ 28.025	€ 28.025	€ 28.025	€ 28.025
		Extra 3F gelden (taalniveau)	V	€ -28.025	€ -28.025	€ -28.025	€ -28.025
2.3	530.2	<i>Verzelfstandiging Sporthal Hoogerheijne</i>					
		Noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden	N	€ 201.500			
		t.l.v. onderhoudsreserve voor sportaccommodaties	V	€ -201.500			
		Compensatie horecainkomsten	N	€ 40.000			
		Frictiekosten	N	€ 122.000			
3.1	620.3	Verhogen budget schulddienstverlening	N	€ 60.000			
		Dekking t.l.v. reserve Participatie	V	€ -60.000			
3.1	614	Uitkering compensatie extra zorgkosten 2016	N	€ 100.000			
		Dekking t.l.v. reserve Zorg	V	€ -100.000			
3.1/5.1	950.1	Licentiekosten microsoft kantoorautomatisering dowr-i	N	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
9.0	922.1	Dekking stelpost areaaluitbreiding en groeibijstand	V	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000
9.0	922.1	Dekking stelpost sociaal Domein	V	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000
3.1/5.1	950.1	Abonnementen digitale kennisbank	N	€ 36.500	€ 36.500	€ 36.500	€ 36.500
9.0	922.1	Stelpost areaaluitbreiding en groeibijstand	V	€ -18.250	€ -18.250	€ -18.250	€ -18.250
9.0	922.1	Stelpost Sociaal Domein	V	€ -18.250	€ -18.250	€ -18.250	€ -18.250
4.2	210.1	Belastingverhoging Waterschap	N	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
4.2	210.1	Verhogen budget onkruidbestrijding wegen	N	€ 7.000			
4.3	723.2	Vervallen handhavingskosten BOA	V	€ -62.000	€ -62.000	€ -62.000	€ -62.000

Progr.	Beleids- prod.	Ontstaan door:	V/N	2017	2018	2019	2020
9.0	950.1	Implementatiekosten regie-applicatie C2go	N	€ 171.813	€ -	€ -	€ -
9.0	922.1	Stelpost sociaal Domein	V	€ -171.813	€ -	€ -	€ -
9.0	950.1	Lagere licenties kosten regie-applicatie	V	€ -	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000
9.0	922.1	Stelpost sociaal Domein	N	€ -	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
6.1	830.3	Vervallen bijdrage grondexploitatie	N	€ 130.127	€ 130.127	€ 130.127	€ 130.127
9.0	913.1	Renteresultaat 2017	V	€ -30.000			
9.0	913.1	Vrijvallen stelpost renteschommelingen	V	€ -30.000			
9.0	913.1	Lagere renteopbrengst lening Vitens	N	€ 41.515	€ 41.515	€ 41.515	€ 41.515
9.0	913.1	Rente SVN	N	€ 22.045	€ 22.045	€ 22.045	€ 22.045
9.0	913.1	Hogere opbrengst dividend BNG	V	€ -12.169			
9.0	913.1	Hogere opbrengst dividend Vitens	V	€ -40.100			
9.0	913.1	Hogere opbrengst dividend Rova	V	€ -210.334			
9.0	921.1	Hogere algemene uitkering meicirculaire	V	€ -1.256.877	€ -2.380.813	€ -2.663.672	€ -2.566.531
		Verhoogde stelpost decentrale prov. Taken	N	€ -	€ 16.030	€ 16.030	€ 16.030
		Verhoogde stelpost asielinstroom	N	€ 31.012	€ -	€ -	€ -
		Verhoogde stelpost huishoudelijke hulp	N	€ 52.050	€ 81.719	€ 81.719	€ 82.510
		Stelpost Armoedebestrijding kinderen	N	€ 111.899	€ 114.900	€ 114.900	€ 114.900
		Stelpost VNG structurele taken	N	€ -	€ 42.445	€ 47.518	€ 47.518
		Stelpost VNG betalingen eenm. En tijd. Taken	N	€ -	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
		Stelpost GDI	N	€ -	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
		Stelpost gezond in de stad	N	€ -	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000
		Stelpost uitvoering bijstand/participatie	N	€ 100.000	€ 100.000	€ 150.000	€ 200.000
		Stelpost prijsstijgingen	N	€ -	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000
		Loonontwikkeling bij zomernota 2017	N	€ 50.207	€ 50.207	€ 50.207	€ 50.207
		Loonontwikkeling begroting 2018	N	€ -	€ 493.860	€ 493.860	€ 493.860
		Hogere algemene uitkeringsjaar 2016	V	€ -111.728			
		Stelpost verhoogde asielinstroom 2016	N	€ 57.593			
9.0	922.1	Rente boekenonderzoek belastingdienst	V	€ -111.000			

Progr.	Beleids- prod.	Ontstaan door:	V/N	2017	2018	2019	2020
9.0	922.1	Behandelen kapaanvragen	N	€ 17.000			
9.0	922.1	Hogere vordering op SVN	V	€ -107.600			
9.0	922.1	Opbrengst verkoop grond/groenstroken	V	€ -54.000			
9.0	922.1	Opbrengst verkoop maaimachines	V	€ -32.500			
9.0	922.1	Eenmalige afkoop onderhoud maaimachines	N	€ 21.740			
9.0	932.1	Lagere opbrengst onroerende-zaakbelastingen	N	€ 200.000			
Div	Div	BBV wijziging kapitaallasten investeringen openbare ruimte	V	€ -532.746			
			N	€ -	€ 38.997	€ 38.997	€ 38.997
Div	Div	Voordeel kapitaallasten door uitstel van vervangingsinvesteringen B&O	V	€ -139.000			
Div	Div	Eenmalige kleine en administratieve wijzigingen	N	€ 16.510			
Div	Div	Structurele kleine en administratieve wijzigingen	N	€ 14.172	€ 31.246	€ 33.112	€ 33.112
TOT. AUTONOME ONTWIK./EXTRA BUDGETTEN				V € -1.604.235	€ -880.722	€ -1.106.642	€ -958.710

ONDERDEEL TLV RESERVES				2017	2018	2019	2020
9.0	960.1	Storting in reserve onderhoud onderwijsgebouwen	N	€ 54.881			
2.1	421.1	Vervangen schoorsteen Carmel College Salland	N	€ 10.000			
2.1	421.1	Asbestsanering Bernadetteschool	N	€ 44.881			
2.1	421.1	t.l.v. reserve onderhoud onderwijsgebouwen	V	€ -54.881			
6.1	830.3	Inzet accountmanager bedrijven	N	€ 22.917	€ 137.500	€ 137.500	€ 137.500
6.1	830.3	t.l.v. reserve grondexploitatie	V	€ -22.917	€ -137.500	€ -137.500	€ -137.500
Div	Div	Voordeel kapitaallasten door vervallen onderwijsvervangingsinvesteringen	V	€ -43.686	€ -43.686	€ -43.686	€ -43.686
9.0	2.1	Storting in de reserve onderhoud onderwijsgebouwen	N	€ 43.686	€ 43.686	€ 43.686	€ 43.686
TOTAAL TLV RESERVES				N € 54.881	€ -	€ -	€ -

AUTONOME ONTWIKKELINGEN/BEDRIJFSVOERING				2017	2018	2019	2020
9.0	950.1	Tijdelijke uitbreiding formatie DIV	N	€ 70.000	€ 140.000	€ 70.000	
9.0	922.1	T.l.v. middelen sociaal domein	V	€ -35.000	€ -70.000	€ -35.000	
9.0	960.1	Bijdrage aan de reserve SPP	N	€ 50.000			
9.0	950.1	Externe advisering vennootschapsbelasting	N	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
6.1	830.3	Dekking t.l.v. grondexploitatie	V	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000
9.0	950.1	Autonome loonontwikkelingen	N	€ 382.943	€ 382.943	€ 382.943	€ 382.943
9.0	950.1	Dekking tlv stelpost loonstijging	V	€ -298.000	€ -298.000	€ -298.000	€ -298.000

Progr.	Beleids- prod.	Ontstaan door:	V/N	2017	2018	2019	2020
9.0	922.1	Dekking tlv stelpost domein	V	€ -34.736	€ -34.736	€ -34.736	€ -34.736
9.0	921.1	Dekking tlv stelpost loonontwikkeling alg. uitkering	V	€ -50.207	€ -50.207	€ -50.207	€ -50.207
9.0	950.1	Doorontwikkeling B&O	N	€ 80.000			
		TOT AUTONOME ONTWIKK/BEDRIJFSVOERING	N	€ 165.000	€ 70.000	€ 35.000	€ -

ONDERDEEL BEZUINIGINGEN				2017	2018	2019	2020
Div	Div	Resultaat op bezuinigingen	N	€ 297.582	€ 203.350	€ 72.000	€ 71.000
		TOT BEZUINIGINGEN	N	€ 297.582	€ 203.350	€ 72.000	€ 71.000

ONDERDEEL KREDIETEN				2017	2018	2019	2020
1.1	002.4	Afstoten gem. gebouwen gronden Heesweg 57	N	€ 177.686			
1.1	002.4	Afstoten gem. gebouwen gronden Heesweg 57	V	€ -177.686			
4.2	210.1	Vorbereidingskrediet Laag Zuthem	N	€ 10.000			
4.2	210.1	Vorbereidingskrediet Zwarteweg	N	€ 10.000			
9.0	950.1	Maatregelen verbeteren binnenmilieu gemeentehuis	N	€ 109.500			
		t.l.v. onderhoudsreserve gem. gebouwen	V	€ -109.500			
9.0	950.1	Aanschaf nieuwe luchtbevochtigers	N	€ 10.473	€ 10.473	€ 10.473	€ 10.473
6.1	810.1	Molenhof rioleringswerkzaamheden	N	€ 10.442	€ 10.442	€ 10.442	€ 10.442
			V	€ -10.442	€ -10.442	€ -10.442	€ -10.442
		Molenhof infrastructurele werken	N	€ 7.350	€ 7.350	€ 7.350	€ 7.350
6.1	810.1	Correctie grondverkoop Molenhof	N	€ 135.000			
		Correctie investering Molenhof	V		€ -9.801	€ -9.801	€ -9.801
6.3	210.1	Nadere uitwerking fietsverbinding Knooppunt Raalte	N	€ 25.000			
		TOTAAL KREDIETEN	N	€ 197.823	€ 8.022	€ 8.022	€ 8.022

		TOTALE GEVOLGEN ZOMERNOTA	V	€ -888.949	€ -599.350	€ -991.620	€ -879.688
--	--	----------------------------------	---	------------	------------	------------	------------

WAT HEEFT HET ONS (TOT NU TOE) GEKOST?

AANPASSINGEN PER PROGRAMMA TOTAAL

Nr	Programma	2017	2018	2019	2020
1.1	Bestuur en dienstverlening	€ 22.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
1.2	Veiligheid en Handhaving	€ 43.051-	€ -	€ -	€ -
2.1	Onderwijs	€ 77.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000
2.2	Welzijn	€ -	€ -	€ -	€ -
2.3	Sport	€ 162.000	€ -	€ -	€ -
3.1	Arbeidsparticipatie en inkomen	€ -	€ -	€ -	€ -
4.1	Wonen, woon- en werkomgeving	€ -	€ -	€ -	€ -
4.2	Integraal Beheer Openbare Ruimte	€ 62.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
4.3	Milieu- en duurzaamheid	€ 62.000-	€ 62.000-	€ 62.000-	€ 62.000-
5.1	Maatsch ond, begeleiding en jeugdhulp	€ -	€ -	€ -	€ -
6.1	Ruimtelijke ordening	€ 257.477	€ 112.676	€ 112.676	€ 112.676
6.2	Economie	€ -	€ -	€ -	€ -
6.3	Bereikbaarheid en mobiliteit	€ 25.000	€ -	€ -	€ -
9.0	Financiën	€ 1.002.207-	€ 930.933-	€ 1.193.719-	€ 1.080.787-
0	Diverse programma's	€ 387.168-	€ 229.907	€ 100.423	€ 99.423
	Totaal	€ 888.949-	€ 599.350-	€ 991.620-	€ 879.688-

BEGROTING 2017 NA WIJZIGINGEN ZOMERNOTA

Nr	Programma	Lasten 2017	Baten 2017	Saldo begr 2017	Prognose lasten 2017	Prognose baten 2017	Prognose saldo 2017	Verschil saldo begr - saldo prognose 2017
1.1	Bestuur en dienstverlening	€ 3.875.697	€ 1.436.899	€ 2.438.799	€ 4.075.383	€ 1.614.585	€ 2.460.799	€ 22.000
1.2	Veiligheid en Handhaving	€ 2.913.749	€ 251.418	€ 2.662.331	€ 2.913.749	€ 294.469	€ 2.619.280	€ 43.051-
2.1	Onderwijs	€ 4.753.977	€ 390.462	€ 4.363.515	€ 4.913.883	€ 473.368	€ 4.440.515	€ 77.000
2.2	Welzijn	€ 1.885.745	€ 473.540	€ 1.412.205	€ 1.885.745	€ 473.540	€ 1.412.205	€ -
2.3	Sport	€ 5.230.534	€ 2.101.181	€ 3.129.353	€ 5.594.034	€ 2.302.681	€ 3.291.353	€ 162.000
3.1	Arbeidsparticipatie en inkomen	€ 12.993.766	€ 5.779.071	€ 7.214.695	€ 13.153.766	€ 5.939.071	€ 7.214.695	€ -
4.1	Wonen, woon- en werkomgeving	€ 2.155.216	€ 1.224.399	€ 930.817	€ 2.155.216	€ 1.224.399	€ 930.817	€ -
4.2	Integraal Beheer Openbare Ruimte	€ 13.355.740	€ 6.206.441	€ 7.149.299	€ 13.417.740	€ 6.206.441	€ 7.211.299	€ 62.000
4.3	Milieu- en duurzaamheid	€ 5.913.293	€ 7.098.116	€ 1.184.823-	€ 5.851.293	€ 7.098.116	€ 1.246.823-	€ 62.000-
5.1	Maatsch ond, begeleiding en jeugdhulp	€ 20.738.356	€ 2.021.676	€ 18.716.680	€ 20.738.356	€ 2.021.676	€ 18.716.680	€ -
6.1	Ruimtelijke ordening	€ 8.333.484	€ 7.624.686	€ 708.798	€ 8.478.878	€ 7.512.603	€ 966.275	€ 257.477
6.2	Economie	€ 855.360	€ 91.705	€ 763.655	€ 855.360	€ 91.705	€ 763.655	€ -
6.3	Bereikbaarheid en mobiliteit	€ 13.485	€ -	€ 13.485	€ 38.485	€ -	€ 38.485	€ 25.000
9.0	Financiën	€ 12.158.928	€ 60.477.737	€ 48.318.809-	€ 12.938.969	€ 62.259.985	€ 49.321.016-	€ 1.002.207-
	Diverse programma's			€ -	€ 387.168-	€ -	€ 387.168-	€ 387.168-
	Totaal	€ 95.177.331	€ 95.177.331	€ -	€ 96.623.690	€ 97.512.639	€ 888.949-	€ 888.949-

Bijlagen:

- overzicht algemene bestemmingsreserve
- overzicht mutaties in reserves in 2017 bevoegdheid van de raad
- overzicht beschikbaar stellen krediet bevoegdheid van de raad
- overzicht onvoorzien structureel en eenmalig
- overzicht bezuinigingen
- de raad op pad

Algemene bestemmingsreserve 2017

stand per 01 januari 2017	€ 7.715.037
rekeningsresultaat 2016	€ 2.916.331
	€ 10.631.368
claims via raadsbesluit rekening 2016 in 2017:	
* lijst eenmalige kredieten naar 2017	€ -481.537
* eenmalige uitgaven 2016 naar 2017	€ -129.720
* stelposten algemene uitkering naar 2017	€ -330.607
* structurele posten eenmalig naar 2017	€ -155.177
	€ -1.097.041
Overbrengen kd van 2016 naar 2017 al tlv alg best res	€ -1.664.569
Krediet Ganzeboomlaan extra tlv ABR	€ -164.777
	€ -2.926.387
Nieuwe stand 1-1-2017	€ 7.704.981
dekking begroting 2017	€ -2.834.104
3e begr wijz amendement muzieklessen 4 x € 5.000	€ -5.000
4e begr wijz groen, samen doen!	€ -21.000
dekking begroting 2018	€ -488.830
3e begr wijz 2017 amendement muzieklessen	€ -5.000
dekking begroting 2019	€ -235.194
3e begr wijz 2017 amendement muzieklessen	€ -5.000
dekking begroting 2020	€ 201.821
3e begr wijz 2017 amendement muzieklessen	€ -5.000
stand per 11-05-2017	€ 4.307.674

Mutaties in reserves in 2017 bevoegdheid van de raad			
Bwn Omschrijving	WBS	Beschikking over reserve:	Bedrag
Uitname uit reserves			
div. mutaties SPP	div.	Strategische PersoneelsPlanning	€ 818.190
110 Herinrichting Bouwhuisplein Broekland	M6210101	reserve kracht van salland	€ 25.000
147 Asielinstroom 2017	M6611101	reserve participatie	€ 40.000
116 Inhuur teammanager LWO	M6950541	reserve participatie	€ 53.000
105 Projecten Leader	M6810201	reserve kracht van salland	€ 88.349
151 Uitbreiding fietsenstalling	M6723103	reserve klimaatbeleid	€ 14.453
152 Skatebaan Mariënheem	M6670103	algemene bestemmingsreserve	€ 10.000
153 Agri & Food innovatiecluster Zwolle	M6310101	reserve kracht van salland	€ 20.000
154 Contactpersoon buitengebied Raalte	M6310101	reserve kracht van salland	€ 15.275
154 Contactpersoon buitengebied Raalte	M6310101	reserve participatie	€ 84.200
154 Contactpersoon buitengebied Raalte	M6310101	reserve zorg	€ 84.200
nnb lokaal op maat	M8704728	reserve klimaatbeleid	€ 90.000
			€ 1.342.667
Storting in reserves			
129 mutaties SPP	div.	Strategische PersoneelsPlanning	€ 291.216
			€ 291.216

Beschikbaar stellen krediet bevoegdheid van de raad			
Bwn Omschrijving	WBS	Dekking	Bedrag
110 Herinrichten bouwhuisplein Broekland	M8810503	res kracht van Salland / bijdr provincie	€ 85.000
151 Uitbreiding fietsenstalling	M8704724	reserve klimaatbeleid	€ 14.453
154 Contactpersoon buitengebied Raalte	M83	res kracht van Salland / res participatie en reserve zorg t/m 2021	€ 183.675
nnb Toevoegen middelen krediet lokaal op maat	M8704728	Subsidie Prov. Ov. € 90.000 Reserve klimaatbeleid € 90.000	€ 180.000
			€ 463.128

Stand onvoorzien / eenmalig 2017		
Onvoorzien structureel		
0 Prim. begroting 2017	€	50.000
Resteert d.d. 11-05-2017		€ 50.000
Eenmalige middelen		
0 Prim. begroting 2017	€	50.000
7 Heuvelweg aanpassing	€	10.000-
Resteert d.d. 11-05-2017		€ 40.000

Nog te realiseren bezuinigingsmaatregelen											Leeg	taakstelling nog niet gestart	
											⊗	1 = taakstelling niet gerealiseerd	
											⚠	2 = dreigt af te wijken van de taakstelling	
											✅	3 = gerealiseerd conform of meer dan taakstelling	
Nr	Programma	Zoekrichting: zie rapportage Berenschot "Minder ambtenaren minder taken, minder taken minder ambtenaren"	2017 Bedrag	2018 Bedrag	2019 Bedrag	2020 Bedrag	2017 Fte	2018 Fte	2019 Fte	2020 Fte	Toelichting op de bezuinigingsmaatregelen	Wat is de actuele stand van zaken realisatie	Stoplicht zomer- nota 2017
Nog te realiseren bezuinigingsmaatregelen Berenschot voor de jaren 2017-2018													
1d	Financien	Verhogen OZB tarief	€ -	€ 210.000	€ 210.000	€ 210.000					Lastenstijging is slechts aan de orde als de leefbaarheid en verantwoordelijkheid bij verdere sanering wordt aangetast, in het bijzonder in het sociaal domein. Als er mogelijkheden worden gezien om elders in de begroting op onderdelen extra inkomsten te genereren of andere extra bezuinigingen door te voeren kan dit tot minder verhoging van de OZB leiden. Een en ander is ook mede afhankelijk of economisch herstel doorzet in de komende jaren. 1% OZB verhoging genereert € 70.000 OZB opbrengst.	OZB verhoging 2017 is doorgevoerd in de programmabegroting 2017. Taakstelling 2018 wordt opnieuw beoordeeld bij de integrale afweging begroting 2018 en volgende jaren.	
4	n.v.t.	FTE taakstelling op taakveld groen en Ruimtelijke Ontwikkeling ongedaan maken als gevolg van hogere (bestuurlijke) ambities op deze taakvelden	€ 25.132	€ 25.132	€ 25.132	€ 25.132	0,31	0,31	0,31	0,31		De taakstelling op het taakveld groen en ruimtelijke ontwikkeling is niet realiseerbaar als gevolg van hogere (bestuurlijke) ambities op deze taakvelden. Denk daarbij aan "groen samen doen". Voor 2017 als niet realiseerbaar aanmerken en vanaf 2018 als knellende bezuiniging heroverwegen bij de integrale afweging van de programmabegroting 2018 en volgende jaren.	⊗
		Bij (verwachte) afwijking van oorspronkelijke taakstelling: minder gerealiseerd (- bedrag t.o.v. taakstelling)	€ -25.132				-0,31						
11	n.v.t.	Overheadkosten verlagen onderdeel management	€ 130.350	€ 130.350	€ 130.350	€ 130.350	1,3	1,3	1,3	1,3		De taakstelling op management is later in de tijd én organisch te realiseren (vanaf 2019). Dat wil zeggen zonder frictiekosten door deze te koppelen aan herbezinning inrichting/sturing organisatie. Bovendien is bedrag per fte te hoog in oorspronkelijke taakstelling opgenomen. Vanaf 2019 wordt dus in feite een hogere bezuiniging gerealiseerd dan in de oorspronkelijke taakstelling was voorzien.	⊗
		Bij (verwachte) afwijking van oorspronkelijke taakstelling: minder gerealiseerd (- bedrag t.o.v. taakstelling)	€ -130.350	€ -130.350			-1,3	-1,3					
11		Overhead kosten verlagen onderdeel DIV	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	1,0	1,0	1,0	1,0		De geprognosticeerde bezuinigingen op Documentaire informatie voorziening moeten als niet haalbaar worden aangemerkt. De digitale werkwijze vraagt blijvend om een voorziening die de kwaliteit van de gearchiveerde informatie borgt. Zie voor nadere toelichting ook de bedrijfsvoeringsparagraaf.	⊗
		Bij (verwachte) afwijking van oorspronkelijke taakstelling: minder gerealiseerd (- bedrag t.o.v. taakstelling)	€ -60.000	€ -60.000	€ -60.000	€ -60.000	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0			
16	Economie	Afschaffen werkzaamheden rondom openlucht recreatie	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000		0,23	0,23	0,23	Recreatie en toerisme zijn belangrijke dragers voor de (locale) economie daarom willen we liever niet op dit taakonderdeel bezuinigen. Mocht de economische situatie in 2018 niet zijn verbeterd dan zien wij ons genooddacht om dan een taaktelling van € 50.000 op dit taakveld door te voeren. Hierbij ook de mogelijkheden onderzoeken van verder-gaande samenwerking met Olst-Wijhe, danwel op Sallands niveau.	Zoals ook bij de totstandkoming van deze maatregel is aangegeven, is het gelet op het economisch belang van de sector recreatie en toerisme (R&T) niet wenselijk op dit onderdeel te bezuinigen. Dit staat haaks op de ambitie zoals neergelegd in het nieuwe beleidsplan R&T, dat juist uitgaat van een extra investering in deze sector. Bij de begroting 2018 wordt voorgesteld deze taakstelling te laten vervallen.	
20	Onderwijs	Verlagen van de kosten van leerlingenvervoer.	€ -	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000					Mocht het in 2018 noodzakelijk zijn dat verdere bezuinigingen noodzakelijk zijn dan verordening leerlingenvervoer aanpassen vanwege Wet Passend Onderwijs/ophoging kilometergrens en het inzetten van andere vervoermiddelen. Dit kan vanaf 2018 een extra besparing van € 29.000 opleveren.		
26	Welzijn	Schrappen van het Carillon. Voor 2015 geschrapt bij de begrotingsbehandeling van 6 november 2014.	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000					Deze bezuiniging is ingevuld tot een bedrag van € 9.500.	De bespelingen van het carillon zijn per 1.1.2017 overgenomen door de Stichting Vrienden van de Beiaard. Hiermee is de bezuiniging groot € 10.790 gehaald. Het restant, € 3.210, betreft de instandhoudingskosten. Die worden betaald vanuit het beheerproduct cultuurnota.	✅

Nr	Programma	Zoekrichting: zie rapportage Berenschot "Minder ambtenaren minder taken, minder taken minder ambtenaren"	2017 Bedrag	2018 Bedrag	2019 Bedrag	2020 Bedrag	2017 Fte	2018 Fte	2019 Fte	2020 Fte	Toelichting op de bezuinigingsmaatregelen	Wat is de actuele stand van zaken realisatie	Stoplicht zomer- nota 2017
28	Financien	Verhogen forensenbelasting (overige recreatieve voorzieningen).	€ -	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000					Voor 2018 is een verhoging van de woonforensenbelasting van 4% voorzien. Hiermee wordt een extra inkomst van € 4.000 gerealiseerd en is de met uw raad afgesproken meeropbrengst van € 20.000 over de periode van 2015-2018 gerealiseerd.	Met de voorgenomen verhoging van 4% voor het jaar 2018 wordt de totale taakstelling gerealiseerd.	
35	Maat. Ond., begel. en jeugdhulp	Verlagen kosten voor openbare gezondheidszorg	€ 9.250	€ 9.250	€ 9.250	€ 9.250							✓
36b	Integr. Beh. openbare ruimte	Verlagen kosten voor onderhoud wegen binnen en buiten de bebouwde kom.	€ 12.100	€ 12.100	€ 12.100	€ 12.100					M.i.v. 2017.	Op basis van de inspectiemetingen wegenonderhoud 2016 zijn aanvullende middelen nodig voor het wegenonderhoud. Deze taakstelling conflicteert met de resultaten welke uit de inspectiemetingen 2016 blijken. Daarom deze taakstelling voor het jaar 2017 als niet realiseerbaar aanmerken en vanaf 2018 als knellende bezuiniging heroverwegen bij de integrale afweging van de programmabegroting 2018 en volgende jaren.	✗
		<i>Bij (verwachte) afwijking van oorspronkelijke taakstelling: minder gerealiseerd (- bedrag t.o.v. taakstelling)</i>	€ -12.100										
44	Sport	Verlagen kosten zwemaccommodaties (Tijenraan en Tippe)	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000							✓
44a	Sport	Sporthal/spelzaal Hoogerheyne verenigingen. Raadsbesluit begrotingsbehandeling 2015 van 6 november 2014.	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000						Bij raadsbesluit van 13 juli 2017 is besloten tot overdracht van de Sporthal en spelzaal Hoogerheyne. Hiermee wordt de bezuinigingsambitie van € 70.000 structureel de eerste 10 jaar niet helemaal gehaald (€ 57.000 in 2018 jaarlijks met € 1.000 oplopend naar € 66.000 in 2027). Voor nadere toelichting zie ook programma 2.3 sport.	⚠
		<i>Bij (verwachte) afwijking van oorspronkelijke taakstelling: minder gerealiseerd (- bedrag t.o.v. taakstelling)</i>	€ -70.000	€ -13.000	€ -12.000	€ -11.000							
46b	Sport	Onderhoud sportvelden naar lager niveau bij overcapaciteit	€ 7.000	€ 15.500	€ 15.500	€ 15.500					Raadsbesluit begrotingsbehandeling 2015 van 6 november 2014. Bedrag m.i.v. 2017 ingeboekt.		✓
48	Welzijn	Verlagen kosten accommodaties sociaal cultureel werk, buitengebruik gestelde gebouwen	€ 2.100	€ 2.100	€ 2.100	€ 2.100	0,035	0,035	0,035	0,035			✓
52	Integr. Beh. openbare ruimte	Verlagen kosten verkeerseducatie	€ -	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000		0,05	0,05	0,05	Trachten voor de eigen uitgaven, inkomsten te genereren zodat de taak toch kan blijven bestaan.	Verkeer en verkeersveiligheid vergen een steeds intensievere aandacht. Voor het 4e kwartaal staat de agenda verkeersveiligheid op de lange termijn agenda van uw raad. Deze ontwikkelingen conflicteren met de oorspronkelijke taakstelling op verkeerseducatie. Daarom deze taakstelling vanaf 2018 als knellende bezuiniging aanmerken en heroverwegen bij de integrale afweging van de programmabegroting 2018 en volgende jaren.	
Nog te realiseren bezuinigingsmaatregelen Berenschot			€ 339.932	€ 659.432	€ 659.432	€ 659.432	2,65	2,93	2,93	2,93			
Meer (+)/minder (-) gerealiseerd bij zomernota 2017			€ -297.582	€ -203.350	€ -72.000	€ -71.000	-2,61	-2,30	-1,00	-1,00			
Verwachte realisatie bij zomernota 2017			€ 42.350	€ 140.850	€ 272.200	€ 273.200	0,035	0,035	1,335	1,335			
Meenemen als knellende bezuinigingen bij integrale afweging begroting 2018			€ -	€ 315.232	€ 315.232	€ 315.232	0,00	0,59	0,59	0,59			

Nr	Programma	<u>Zoekrichting: zie rapportage Berenschot "Minder ambtenaren minder taken, minder taken minder ambtenaren"</u>	2017 Bedrag	2018 Bedrag	2019 Bedrag	2020 Bedrag	2017 Fte	2018 Fte	2019 Fte	2020 Fte	Toelichting op de bezuinigingsmaatregelen	Wat is de actuele stand van zaken realisatie	Stoplicht zomer- nota 2017
Nog te realiseren overige bezuinigingsmaatregelen voor de jaren 2017 - 2018													
oud	Kostenplaats	Nr. 82 bezuiniging 2010-2014 arbeidsvoorwaarden personeel	€ 25.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	0,42	0,83	0,83	0,83		Taakstelling kan volledig gerealiseerd worden ten laste van de bestaande formatie en voor een klein deel € 2.940 in 2017 oplopend tot € 4.070 vanaf 2018) door aanwending van een deel van de flexibele schil op het taakveld ruimtelijke ordening in te leveren (M6810101/4343603)	✓
	n.v.t.	Taakstelling overhead verzelfstandiging sportbedrijf	€ 16.200	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	0,27	0,55	0,55	0,55	Conform raadsvoorstel verzelfstandiging sportbedrijf.		✓
Nog te realiseren overige bezuinigingsmaatregelen			€ 41.200	€ 83.000	€ 83.000	€ 83.000	0,69	1,38	1,38	1,38			
Verwachte realisatie bij zomernota 2017			€ 41.200	€ 83.000	€ 83.000	€ 83.000	0,69	1,38	1,38	1,38			

Bijlage: stand van zaken de Raad op Pad

Inleiding

Naar aanleiding van een initiatiefvoorstel van de raadswerkgroep overheidsparticipatie en bestuurlijke vernieuwing zijn bezoeken gebracht aan alle kernen en themabijeenkomsten georganiseerd. Tijdens de avonden konden inwoners een idee presenteren of “pitchen”. Na de pitches werd er uiteen gegaan in groepen om door de raadsleden informatieve vragen te stellen over het initiatief. Aan het eind van de avond werden de pitches geprioriteerd aan de hand van stickers. Na de avond bereidde het college een raadsvoorstel voor met daarin een eerste reactie op de pitches en een voorstel voor het vervolg. Aan het eind van de maand werd dit raadsvoorstel ter besluitvorming voorgelegd.

De Raad op Pad

De gemeenteraad heeft de volgende kernen aangedaan:

- Luttenberg (9 februari 2016)
- Broekland (12 april 2016)
- Laag Zuthem (14 juni 2016)
- Mariënheem (13 september 2016)
- Raalte (26 oktober 2016)
- Heeten (14 februari 2017)
- Lierderholthuis (14 maart 2017)
- Heino (4 april 2017)
- Nieuw Heeten (16 mei 2017)

Hierna is de stand van zaken van de pitches per 1 juni 2017 weergegeven. De pitches waar de gemeenteraad kennis van heeft genomen, zijn niet in dit overzicht opgenomen, omdat hier geen verdere monitoring noodzakelijk is.

Stand van zaken "De raad op Pad"

			realisatie	budget	Legenda
					 Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					 Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					 Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
Luttenberg					
1	Dorpscoöperatie	Pitcher stelt één grote dorpsonderneming voor met eigen regie voor en door de inwoners, niet vrijblijvend maar via een coöperatie.			De dorpscoöperatie is door de pitchers verder uitgewerkt en besproken met de gemeente. Zes thema's vormen een agenda waarin acties in Luttenberg de komende jaren aan elkaar worden gekoppeld. Het gaat dan vooral om verbindingen maken, vrijwilligers stimuleren en ervaringen uitwisselen om daardoor een meerwaarde te creëren. De uiteindelijke activiteiten zullen door de partijen zelf opgepakt worden.
2	Dorpsplein	De pitcher ziet graag de Parallelweg, Butzelaarstraat en kerkplein omgevormd tot één mooi groot dorpsplein.			De pitcher heeft in overleg met Plaatselijk Belang en de gemeente afgesproken om het concept Dorpsplein als einddoel te zien en te nemen. Dit betekent dat er nu geen integraal herontwerp komt, maar wel bij nieuwe aanpassingen rekening gehouden wordt met het toewerken naar dit ontwerp.
3	Verkeersveiligheid Heuvelweg	Ter verbetering van de verkeersveiligheid wordt voorgesteld een rijsnelheid van max. 30 km/u op de Heuvelweg in te voeren en de komgrens in Luttenberg te wijzigen.			Het college heeft 30 mei 2017 besloten een maximum snelheid van 30 km/u in te stellen en de raad op 13 juli 2017 voorgesteld de komgrens te wijzigen.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
4	Kleinschalige mestverwerking	De betreffende ondernemers willen een mestverwerking opzetten en vragen van de gemeente een faciliterende rol.			De betreffende ondernemers die mestverwerking willen opzetten, zijn in gesprek gegaan met bedrijven van mestverwerkingssystemen. Dit heeft geresulteerd in een aanvraag voor provinciale subsidie voor een haalbaarheidsstudie naar diverse varianten op het mestverwerkingssysteem. Deze aanvraag is gehonoreerd. Ondertussen gaan de drie ondernemers die de aanschaf van de installatie overwegen, verder met de voorbereiding voor lozingsvergunning bij het waterschap, gesprekken met investeerders en inpassing in de milieuvergunning. Eventueel volgt het vergunningentraject.
5	Verbetering Holteveensweg	De pitcher vraagt de Holteveensweg te repareren.			De reparatie Holteveensweg is in juni 2016 opgepakt. Bewoners en het team Beheer & Onderhoud zijn samen aan de slag gegaan met de werkzaamheden en hebben afspraken gemaakt over het onderhoud. De 30km-borden zijn op 12 april 2017 geplaatst.
Thema-avond Heeten					
6	Groen- en kapbeleid	Op 15 maart 2016 heeft de raad gesproken over het kap- en groenbeleid ter voorbereiding op een kaderstellende discussie in de gemeenteraad. In totaal hebben 9 personen hun visie gegeven met een pitch op het actualiseren van het beleid.			Op 26 januari 2017 heeft de raad het beleidsplan Groen, samen doen! vastgesteld. De uitvoering van het plan loopt.
Broekland					
7	Bouwhuisplein	Door de pitchers uit Broekland is een plan voor een dorpsplein opgesteld.			De werkgroep is begonnen met het vernieuwen van het Bouwhuisplein. Zaterdag 17 juni is het plein door vrijwilligers opgeruimd. Naar verwachting vindt de realisatie in twee maanden plaats.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
8	Bedrijventerrein	De ondernemersvereniging Broekland pleit voor het vergroten van het bedrijventerrein en vraagt de gemeente klaar te staan om groei en starten van ondernemers in Broekland mogelijk te maken.			Tijdens een regulier overleg tussen de portefeuillehouder en de ondernemersverenigingen op 28 juni worden de gemaakte afspraken bedrijventerreinenprogrammering West Overijssel en de consequenties daarvan voor onze gemeente nader toegelicht. In onze gemeente is er voor de komende tien jaar meer aanbod dan vraag naar bedrijventerreinen. Om vraag en aanbod op uiterlijk 1 juli 2020 in balans te brengen, is afgesproken uiterlijk op 1 januari 2018 een Plan van Aanpak vast te stellen hoe deze balans wordt bereikt. Voor bestaande bedrijven met een wens tot uitbreiding wordt gezocht naar maatwerkoplossingen.
9	Zwerfafval	Er is aandacht gevraagd voor het vuilnis langs wegen en gevraagd of de gemeente in een planning kan aangeven wanneer sloten en bermen worden gemaaid.			De gemeente communiceert actief wanneer het klepelen plaatsvindt in het weekblad voor Salland en op social media.
Laag Zuthem					
10	Verkeersveiligheid Laag Zuthem	Tijdens deze avond zijn 6 pitches gehouden over het verbeteren van de verkeersveiligheid in Laag Zuthem.			In maart 2017 is er een bijeenkomst georganiseerd in Laag Zuthem over de opgestelde conceptvisie. Aanwezigen konden plannen bekijken, vragen stellen en verbeterpunten aangeven. De reacties en verbeterpunten zijn verwerkt. Naar verwachting ontvangt de raad in 2017 een voorstel.
11	Aanpassen plein Trefpunt	Het verbeteren van de uitstraling van het Trefpunt door het creëren van een mooi plein er voor zodat het een ontmoetingsplek wordt voor de inwoners.			Er is onderzocht of er subsidiemogelijkheden bestaan voor de aanpassing en of er sprake is van een BTW-voordeel t.a.v. de verbouwing van het Trefpunt. De opdracht tot realisatie van het plein is gegeven.
12	Gesprek over Rood voor rood regeling	Verzoek om een gesprek met de gemeente over toepassing van de regeling Rood voor rood.			De gemeente is bezig met het voorbereiden van een wijziging op het bestemmingsplan Buitengebied. In overleg met de initiatiefnemer wordt de wijziging van het bestemmingsplan Buitengebied voorbereid.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
13	Kringloop Stichting Timulazu	Het creëren van een vaste locatie voor de kringloopwinkel van de Stichting Timulazu. De wens is om bij de kringloopwinkel gebruik te maken van de mogelijkheden die de Participatiewet biedt.			Timulazu heeft op 1 juli aan de Canadastraat in Heino zijn tweede vestiging geopend.
Mariënheem					
14	Stichting 't As-spel	De Stichting wil de gebruikers van de bovenzaal een beter sportklimaat bieden door een nieuwe sportvloer en twee kleine kleedruimten te realiseren.			Op 2 maart 2017 heeft de raad besloten de financiering beschikbaar te stellen.
15	Skatebaan Mariënheem	Er wordt gevraagd om de realisatie van een skatebaan in Mariënheem. Initiatiefnemers zorgen daarbij zelf voor de financiële middelen, echter het vinden van een goede locatie is nog een lastige.			Op 9 mei 2017 heeft het college besloten een eenmalige subsidie van € 15.000 te verlenen aan PB Mariënheem voor het realiseren van een verplaatsbare skatebaan op de parkeerplaats van sporthal 't As-Spel.
16	N35 Keizersveldweg	Er wordt aandacht gevraagd voor het plan van Rijkswaterstaat om de afslag N35 Keizersveldweg af te sluiten. Aangegeven wordt dat dit zorgt voor ongewenste verkeersstromen, bedrijven niet meer bereikbaar zijn en dat dit ten koste gaat van de doorstroming.			Naar aanleiding van de inbreng is besloten weliswaar de aansluiting Keizersveldweg op de N35 af te sluiten, maar dit te compenseren door de aanleg van een nieuwe weg tussen de Keizersveldweg en het direct oostelijk gelegen kruispunt. Hiermee worden ongewenste verkeersstromen teniet gedaan. Deze informatie is gedeeld op een informatieavond van Rijkswaterstaat en de gemeente op 28 maart 2017.

			realisatie	budget	Legenda
					 Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					 Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					 Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
17	Oplossing rondom de N35	N35, twee pitches zijn gepresenteerd rondom de oplossing van de N35. Het gaat daarbij om de worsteling van Plaatselijk Belang om een keuze te maken voor het plan voor een traverse of het verleggen van de weg om het dorp heen. Er wordt gepleit voor de oplossing van een rondweg om Mariënheem.			Plaatselijk Belang heeft gepleit richting Rijkswaterstaat, de provincie en de gemeente voor de realisatie van een zogenaamde traversevariant, bestaande uit twee traveren aan weerszijden van Mariënheem ter plaatse van de komgrens. Het ministerie en de provincie zijn niet bereid de benodigde extra middelen (circa 4 miljoen) vrij te maken. De gemeente oriënteert zich op mogelijkheden om financiële middelen vrij te maken voor de realisatie van een kruispunt aan de westzijde van de komgrens. Met de realisatie van dit extra kruispunt wordt ten dele tegemoet gekomen aan de belangen van Plaatselijk Belang / direct belanghebbenden.
18	Veiligheid Hellendoornseweg	Er wordt aandacht gevraagd voor de onderhoudstoestand van de Hellendoornseweg. De combinatie van de vele fietsers en het vracht- en landbouwverkeer leidt tot onveilige situaties.			In de eerste helft van 2016 is er een algehele periodieke inspectie uitgevoerd van wegen en overige verhardingen. Uit de inspectie zijn voor de Hellendoornseweg twee onderhoudsmaatregelen gekomen. In 2017 worden gedeelten van het wegvak tussen de Krammersweg en Knikkenweg herstraat. Tussen 2023 – 2025 worden diverse weggedeelten buiten de bebouwde kom herstraat.
Raalte					
19	Leegstand centrum aanpakken met behulp van werkzoekenden	De pitcher wil de leegstand van het centrum aanpakken met hulp van werkzoekenden.			Na bespreking van de pitch in de werkgroep revitalisering centrum Raalte heeft de centrummanager contact gehad met de pitcher. De pitcher komt wellicht nog met een uitwerking van haar ideeën. De actie ligt bij de pitcher.
20	Fairtradegemeente	Voorgesteld wordt om van de gemeente Raalte een fairtrade gemeente te maken.			De werkgroep is inmiddels gevormd en voortvarend te werk gegaan. Momenteel wordt nagegaan in hoeverre de instellingen en bedrijven in Raalte reeds voldoen aan de eisen. Raalte staat inmiddels als 'actief' aangegeven op de website fairtradegemeenten.nl.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
21	Vluchtelingenbeleid en kansen voor statushouders	Deelnemers aan de Avondschool willen graag participeren in de samenleving en zijn op zoek naar goede taal- en werkervaringsplaatsen.			Op 22 maart 2017 is een brede bijeenkomst georganiseerd om bij de statushouders op te halen wat goed gaat en wat beter had gekund bij hun vestiging en integratie in Raalte. Vervolgens is op 19 april een brede bijeenkomst gehouden waar we de pitchers voor hebben uitgenodigd, alle partijen die met statushouders werken, de verbindingsgroep AZC en de statushouders zelf. Daar is input gevraagd voor mogelijke oplossingen. Deze informatie is nu uitgewerkt in een concreet actieplan. Het actieplan is in juli ter besluitvorming aangeboden aan het college en ter informatie aan de raad in het 3 ^e kwartaal.
22	Muziek Netwerk Salland	Muziek Netwerk Salland vraagt aandacht voor actieve muziekbeoefening en financiering om hun activiteiten te kunnen voortzetten.			De raad heeft bij de programmabegroting 2017 besloten de financiële bijdrage voor het Muziek Netwerk Salland (over de jaren 2017-2020) te wijzigen in € 15.000 met dien verstande dat hiervan € 10.000 aangewend dient te worden voor het binnenschoolse programma en € 5.000 voor toeleiding naar muziekverenigingen.
23	Laaghangende takken Oude Zwolsestraat	Verzorging van bermen en laaghangende takken Oude Zwolsestraat			De pitch is als melding binnen het team Beheer en Onderhoud opgepakt en afgerond.
24	Oorlogsmuseum	Gezocht wordt naar een goede ruimte van minimaal 220 m2 om een oorlogsmuseum in Raalte te starten.			De gemeente heeft de pitcher in contact gebracht met de cultuurmakelaar en een gesprek georganiseerd om te bezien of dit initiatief haalbaar is. De pitcher heeft aangegeven geen interesse te hebben in een combinatie met de IJssellinie. Vervolgens is de pitcher geadviseerd in contact te treden met de eigenaar van de bunker (KPN) aan de Westdorpstraat in Raalte.
Heeten					

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
25	Maximale snelheid in de kern Heeten	De pitcher is van mening dat er te hard wordt gereden in de kern en vraagt zich af wat het dorp kan doen om de snelheid te verlagen. Hij denkt hierbij in eerste instantie aan wegversmallingen zoals ze zijn aangebracht aan de Raalterweg in Wijhe.			De gemeente werkt op dit moment aan de Verkeersagenda Verkeersveiligheid 2017-2020. In deze agenda worden zowel objectieve (geregistreerde ongevallen, snelheidsoverschrijdingen) als subjectieve onveiligheidsgegevens (klachten) geanalyseerd, maatregelen bedacht en geprioriteerd. De pitch wordt bij de analyse meegenomen.
26	Verduurzaming zwembad	De Stichting Zwembad Heeten wil het zwembad graag verduurzamen en energieneutraal maken om zodoende ook de komende 50 jaar toekomstig bestendig te zijn.			Het Leaderproject Zwembad Heeten is door RVO goedgekeurd en de zwembadstichting krijgt een eenmalige bijdrage via Leader. Voor dat project ontvangt De Oase € 95.000. Daarvan betaalt de Europese Unie de helft, en de provincie Overijssel en de gemeente Raalte elk een kwart. De stichting moet zelf nog een deel bij elkaar zien te krijgen. Dat doen zij onder andere via crowdfunding.
27	Heeten Sport	De pitch ontvouwt de plannen van de recent opgerichte Stichting Heeten Sport. Het doel is het realiseren en zo mogelijk exploiteren van een multifunctioneel sport- en bewegingspark in Heeten, dat toegankelijk is voor een brede doelgroep, zowel in als buiten verenigingsverband.			De gemeente is in gesprek met pitcher over de Stichting Heeten Sport. Afsproken is dat een aanvraag om een kleine startsubsidie kan worden ingediend als de stichting is opgericht. De Stichting Heeten Sport heeft een aanvraag voor een startsubsidie gedaan, maar nog onvoldoende onderbouwd. Nu het kunstgrasveld klaar is, wil Heeten starten met de aanleg van de beachvelden. Formeel is daar nog geen verzoek voor ingediend.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
28	Generatiepark Stevenskamp	Bij het generatiepark Stevenskamp gaat het om de realisatie van een multifunctioneel generatiepark op de locatie Stevenskamp met een geconcentreerde bebouwing voor zowel jong als oud en voor mensen met en zonder zorgvraag.			Een eerste verkennend gesprek heeft plaatsgevonden tussen de gemeente, stichting Heeten woont en de zorggroep Raalte. De eerste schetsideeën waren fors van omvang, namelijk veel verschillende zorgdoelgroepen en reguliere woningbouw. Bestuurlijk is de zorg uitgesproken voor het bestaand (leegstaand/zorg) vastgoed in Heeten en overprogrammering aan woningen en intramurale zorggroepen, hetgeen niet aansluit bij een inclusieve samenleving. De stichting is geadviseerd te onderzoeken of een kleinere variant inclusief behoud van zorgplaatsen voor zorggroep Raalte mogelijk is.
29	Behoud intensieve zorg	Pitcher stelt de Katholieke Bond van Ouderen (KBO) in Heeten aan de aanwezigen in de zaal voor. De bond kent 500 leden die gaat voor het levensvatbaar houden van het dorp. De bond maakt zich zorgen of de Stevenskamp nog levensvatbaar is en wenst dat de Woonzorg locatie Stevenskamp behouden blijft. Intensieve zorg moet geboden worden en er moet goed, veilig en betaalbaar wonen zijn voor iedereen.			Zie Generatiepark Stevenskamp
30	Uitbreiding bedrijventerrein Heeten	De voorzitter van de ondernemersvereniging Heeten pleit voor een uitbreiding van het bedrijventerrein in Heeten.			Tijdens een regulier overleg tussen de portefeuillehouder en de ondernemersverenigingen op 28 juni zijn de gemaakte afspraken bedrijventerreinenprogrammering West Overijssel en de consequenties daarvan voor onze gemeente nader toegelicht. In onze gemeente is er voor de komende tien jaar meer aanbod dan vraag naar bedrijventerreinen. Om vraag en aanbod op uiterlijk 1 juli 2020 in balans te brengen, is afgesproken uiterlijk op 1 januari 2018 een Plan van Aanpak vast te stellen hoe deze balans wordt bereikt. Voor bestaande bedrijven met een wens tot uitbreiding wordt gezocht naar maatwerkoplossingen.

			realisatie	budget	Legenda
					 Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					 Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					 Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
31	Behoud buslijn 4	De pitcher pleit voor het behoud van buslijn 4, maar dan in afgeslankte vorm.			De provincie heeft besloten buslijn 4 met ingang van de nieuwe dienstregeling vanaf 10 december 2017 te laten vervallen. De werkgroep in Heeten is een aantal keren bij elkaar gekomen en tegelijkertijd werd er vanuit Olst ook gewerkt aan het opzetten van een buurtbus tussen Olst en Raalte. De initiatieven zijn aan elkaar gekoppeld en op dit moment zijn er vergevorderde plannen om één buurtbusvereniging op te richten met twee buurtbuslijnen. Eén tussen Heeten – Deventer, de ander tussen Olst – Heeten – Raalte. Op 21 juni jl. heeft er een informatiebijeenkomst plaatsgevonden voor de inwoners van Heeten. Daarnaast is men van start gegaan met het werven van vrijwilligers.
32	Zonnepark Heeten	De pitcher (energiecoöperatie Endona) geeft een presentatie van de stand van zaken van het initiatief om te komen tot een zonnepark in Heeten.			Vooralsnog is de gemeente vooral betrokken geweest bij het planologisch mogelijk maken van het energiepark. Met het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning voor het park is dat deel van het proces afgerond. Het college is met de initiatiefnemer van het energiepark Heeten in gesprek over de financiering van het energiepark en de vraag wat de gemeente daarin kan betekenen.
33	IJsbaan Heeten	De pitcher zoekt naar een nieuwe plek voor de ijsbaan in Heeten.			In Heeten zijn er diverse ontwikkelingen op sportgebied. De Stichting Heeten Sport wil de samenwerking verbeteren en een herinrichting van het sportpark realiseren. De ijsbaan maakt hier onderdeel van uit.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
34	Onderhoud basisschool	Een lid van de medezeggenschapsraad basisschool wil graag de onderhoudstoestand van het schoolgebouw onder de aandacht brengen.			In het onderzoek naar de gevolgen van krimp van het aantal leerlingen in Salland is de St. Bernadetteschool benoemd als één van de scholen waar vervolgactie nodig is om de school toekomstbestendig te maken. Met name de al bestaande forse leegstand in deze school vraagt om een oplossing. Op dit moment is de gemeente met de schoolbesturen in gesprek om dit vervolg te organiseren.
35	Heeten Woont	Heeten Woont presenteert de stand van zaken van activiteiten en projecten op het snijvlak van wonen, welzijn en zorg.			Het college heeft zijn waardering uitgesproken voor de activiteiten die Heeten Woont ontplooit. Het college is echter zeer terughoudend met het toevoegen van nieuwe woningbouwprojecten. Voor Heeten geldt het principe “nieuw voor oud”. Dit betekent dat op het moment dat er capaciteit wordt toegevoegd er elders capaciteit moet worden geschrapt. Dat is ook besproken met Heeten Woont en Plaatselijk Belang.
Lierderholthuis					
36	Duurzame postcoderoos	Pitcher stelt voor een duurzame postcoderoos van zonnepanelen op te zetten in Lierderholthuis.			De pitcher is in contact gebracht met de Initiatieven Makelaar via Natuur & Milieu Overijssel en uitgenodigd voor het Salland Café in het najaar dat specifiek gaat over de verschillende initiatieven van postcoderozen, energiecoöperaties en samenwerking in Salland. De pitcher heeft momenteel weinig tijd om hier verder aan te werken. Zodra meer bekend is over het programma van het Salland Café wordt de pitcher daarvoor uitgenodigd.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
37	Verkeersveiligheid Lierderholthuis	Pitcher is van mening dat er te hard wordt gereden op de Lierderholthuisweg.			De pitch is opgepakt als een reguliere melding over verkeerssituaties. Daarbij wordt gekeken naar een aanpak om de verkeersveiligheid voor spelende en overstekende kinderen te verbeteren. Het gebruik als sluiproute wordt naar verwachting voor een belangrijk deel in 2018 opgelost met de aanleg van een verbrede N35 tussen Wijthmen en Zwolle. De verwachting is dat hierdoor de verkeersdruk op de Lierderholthuisweg zal afnemen.
38	Verkeersveiligheid Nieuwe Wetering	Pitcher vraagt aandacht voor de verkeerssituatie van de Nieuwe Wetering.			De pitch is opgepakt als een reguliere verkeersmelding. In het verleden is toegezegd om een verhoogd plateau aan te leggen zodra de Nieuwe Wetering voor grootschalig wegonderhoud in aanmerking komt. Daarnaast wordt gekeken met de betrokkenen of er ook kleinschalige maatregelen kunnen worden getroffen in de tussenliggende periode.
39	Bewegen en ontmoeten	Pitcher ziet namens Plaatselijk Belang graag een beweeg- en ontmoetingsplek in Lierderholthuis voor jong en oud.			Het college vindt het belangrijk te onderzoeken wat de precieze behoefte vanuit de initiatiefnemer en Plaatselijk Belang is om te voorkomen dat er uiteindelijk niet of nauwelijks van de voorziening gebruik gemaakt wordt. Daartoe is initiatief genomen, echter de voorzitter van Plaatselijk Belang is na een tijdje uit de running te zijn geweest, pas weer in functie. Half juni wordt het gesprek opgepakt; de gemeente zal gesprekspartner zijn.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
40	Aandacht voor mantelzorg	Door twee inwoners wordt aandacht gevraagd voor de hoeveelheid organisaties waar zij als mantelzorgers mee te maken hebben en de belasting die zij als mantelzorgers ervaren.			Op 26 juni 2017 hebben de pitchers een gesprek gehad met de werkgroep sociaal domein. Besproken is onder andere dat het wenselijk is één aanspreekpunt bij de gemeente te hebben voor vragen over de WMO, mantelzorg e.d.. Verder zijn er situaties geschetst waarmee mantelzorgers te maken hebben. De beleidsmedewerker van de gemeente zal over het besprokene contact zoeken met de coordinator toegangsconsulenten WMO. Verder is de afspraak gemaakt dat de pitchers benaderd worden om mee te denken bij bijeenkomsten over mantelzorg.
41	Fiets- en wandelpad Lierderholthuisweg	Pitcher stelt een fiets- en wandelpad langs de Lierderholthuisweg voor, omdat het nu gevaarlijk is voor fietsers en wandelaars.			Op 29 mei en 13 juni zijn gesprekken gevoerd met pitcher en Plaatselijk Belang en de situatie ter plekke bekeken. Met het realiseren van een vrijliggend wandelpad in de bermstrook langs de Lierderholthuisweg zou aan de wens voldaan worden. Er zijn gezamenlijke twijfels over de technische en financiële haalbaarheid en een alternatief plan lijkt niet voorhanden. In juli zal intern verkend worden hoe we nu de juiste vervolgstappen kunnen zetten, waarbij wensen, verwachtingen en haalbaarheid belangrijke items zijn.
42	Tennismuur	De pitcher ergert zich aan de hoeveelheid hondenpoep op een stukje grond aan de Lierderholthuisweg; volgens hem kan dit stukje een betere bestemming krijgen door met vrijwilligers een tennismuur op de plek te bouwen.			De pitcher is verzocht de tennismuur en het inrichten van de omgeving in een ontwerp nader uit te werken. Daarbij zal met name gekeken moeten worden naar het toekomstig gebruik van de omgeving, de Lierderholthuisweg die er langs loopt en de overige wensen die er mogelijk zijn. De actie ligt bij de pitcher.
Heino					

			realisatie	budget	Legenda
					 Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					 Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					 Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
43	Hondenspeelweide	De pitcher vraagt ruimte voor een hondenspeelweide met als doel honden te laten spelen op een veilige plek.			In een overleg met de pitcher zijn een aantal mogelijke locaties besproken. Meest kansrijk lijkt op dit moment een combinatie met het bospark van het Wooldhuis. Dit wordt door pitcher in eerste instantie verder onderzocht door contact op te nemen met het Wooldhuis. Als dit kansrijk blijkt, wordt gekeken wat de gemeente hier verder in kan betekenen.
44	Discobus	De uitbaatster van het Dorpshuus vraagt om het verplaatsen van de vertrek- en aankomst locatie van de discobus op zaterdagavond. Volgens haar zorgt met name de terugkomst van de jongeren voor overlast.			De pitcher is aangeboden een nader gesprek over het onderwerp te voeren met gemeente en eventueel politie om knelpunten te bespreken. Tot op heden is geen gebruik gemaakt van dit aanbod. De politie blijft aandacht houden voor de locatie in de zaterdagnacht.
45	Bospark Wooldhuis	De pitcher presenteert de ideeën met betrekking tot het bospark achter het Wooldhuis.			Inmiddels ligt er een projectplan voor de aanpak van het Bospark. Er is bij de gemeente een aanvraag voor subsidie ingediend. Op 13 juni volgt er met de provincie een gesprek voor subsidie voor het Bospark. Het Wooldhuis heeft de planvorming voorlopig tot 1 januari 2018 aangehouden.
46	Verkeersveiligheid Heino	Pitcher gaat in zijn presentatie in op de verkeersveiligheid in Heino en draagt een aantal punten aan die wat hem betreft verbetering behoeven.			De pitch is opgepakt als reguliere verkeersmelding. De verkeers(veiligheids)adviseur van de politie adviseert negatief over herhalingsborden voor snelheden, afstandsborden tussen voertuigen en fietsers en het aanwijzen van de parallelweg N35 als bestemmingsverkeer.

			realisatie	budget	Legenda
					 Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					 Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					 Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
47	Vlaminckhorst	De eigenaar van de Vlaminckhorst wil graag de Vlaminckhorstweg, die het landgoed precies doormidden snijdt, laten aansluiten bij het landschapsplan van het landgoed.			De gemeente is bekend met de planvorming van het landgoed en is voorstander om het gebied te versterken en de cultuurhistorische waarde van het landgoed te behouden. Het autoluw maken van de weg is in de eerdere gesprekken daarbij niet aan de orde geweest. De pitch vereist een afweging van diverse belangen, te weten een afweging tussen de verkeersfunctie die de weg heeft en de cultuurhistorische en landschappelijke waarde ervan. Ambtelijk wordt geïnventariseerd wie hierbij betrokken zijn, waarna contact wordt opgenomen met de eigenaar.
48	Papiercontainers	De pitcher vraagt om de terugkeer van de papiercontainer aan de weg.			De raad heeft op 20 april 2017 besloten geen wijziging in de wijze van afvalinzameling te doen.
49	Bomen Korenbloem	De pitcher vraagt aandacht voor de blad- en worteloverlast van drie hoge bomen op de hoek van de Korenbloem.			De gemeente is bezig met een inventarisatie welke boom op de verkeerde plaats staat. Een van de voorbeelden wordt vaak de Korenbloem genoemd, maar ook de Bendijksweg is acuut. Deze en andere situaties worden meegenomen in een integraal beheerplan voor bomen.
50	Fietspad Heino-Laaag Zuthem	De pitcher stelt voor een fietspad aan de andere kant van de Wetering te realiseren.			Het college onderzoekt op dit moment de mogelijkheden om de fietsroute naar Zwolle vanuit Raalte via Heino en Laag Zuthem te verbeteren. Daarbij wordt gestreefd om de route langs de Wetering te verbeteren door het fietspad over de Bredenhorst te verbreden en de route door Laag Zuthem langs het kanaal te laten lopen. Pitcher zal over het onderzoek en de vervolgprocedure worden geïnformeerd.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
51	Verkeerssnelheid van Heino naar Lemelerveld	Pitcher is van mening dat er te hard wordt gereden op de weg van Lemelerveld naar Heino en hinder ondervindt van vrachtverkeer.			De pitch is als reguliere verkeersmelding opgepakt. De bij ons bekende gegevens over de rijsnelheid zijn gedeeld met de politie met het verzoek handhavend op te treden. De politie heeft te kennen gegeven hier niet handhavend op te treden. Met pitcher wordt afstemming gezocht om alternatieve routes door te spreken.
52	Ouderenzorg	Pitcher breekt een lans voor ouderenzorg, waaronder het project Kracht voor Raalte.			Vanuit de KR8 van Raalte wordt er door gemeente en diverse (vrijwilligers)organisaties gewerkt aan het actieplan zelfstandig thuis wonen met aandacht voor kwetsbare doelgroepen, waaronder ouderen. Op dit moment zijn we in een vergevorderd stadium met dit actieplan. Eén van de actiepunten in dit plan is om per kern een passende methode te kiezen om oudere inwoners periodiek te bezoeken waarbij er onder andere aandacht is voor eenzaamheid. Aansluiten bij bestaande initiatieven en krachten bundelen vinden wij in dit kader wenselijk.
53	Behouden groen naast sporthal locatie voormalige Gouden Emmer	Pitcher vraagt als omwonende en betrokkene bij de nieuwbouw van de lagere scholen, aandacht voor het behouden van het groen naast de sporthal op de locatie van de voormalige Gouden Emmer.			De Gouden Emmer is één van de locaties in Heino welke geschikt is voor woningbouw. Of woningbouw op deze locatie ook wenselijk is en zo ja in welke mate en met welke invulling, is onderdeel van een op te starten locatiestudie in samenwerking met Plaatselijk Belang. In deze studie zullen alle woningbouwlocaties en mogelijkheden in Heino in beeld worden gebracht zodat er een gedegen afweging kan worden gemaakt. Zoals afgesproken gaan wij ook met inwoners in gesprek voordat er besluiten genomen worden. Pitcher zal uitgenodigd worden aan te sluiten bij deze gesprekken.

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
54	Cultureel centrum de Maalderij	De stichting Coöperatie, Theater & Muziek Podium Heino en Stichting Live Music Heino vraagt aandacht voor het cultureel centrum de Maalderij.			Medio juni heeft een overleg plaatsgevonden tussen twee vertegenwoordigers van de cooperatie en het college. Daarbij is afgesproken dat de gemeente nagaat wat de plannen van de eigenaar (Salland Wonen) met het gebouw zijn en hoever zij willen gaan met het toekomstbestendiger maken van het gebouw: welke investering is nodig om het gebouw voor de toekomst veilig te stellen en wat zijn dan de verwachte mindere kosten, bijvoorbeeld voor energie e.d.. Aan de hand van dat overzicht zal de gemeente zelf nagaan wat zij daarin kan betekenen. Ook zal gekeken worden in hoeverre er in de nieuwe nota cultuur subsidiemogelijkheden voor de Maalderij mogelijk zijn.
55	Aanbesteding dagbesteding	De stichting voorzieningen voor verstandelijk en meervoudig gehandicapten in Zwolle wil graag meedoen met de aanbesteding van de dagbesteding in 2018.			De stichting kan, ondanks dat zij geen directe contractpartij zijn wel zorg leveren en declareren. Dit kan via een onderaannemersconstructie via één van de gecontracteerde partijen of via het leveren middels een Persoonsgebonden Budget (PGB). Geadviseerd is om de landelijke aanbestedingswebsites en de gemeentelijke pagina in de gaten te houden met betrekking tot aanstaande aanbestedingen waarvoor zij in aanmerking wensen te komen.
56	Boom Speltakker 3 en 5	De pitcher vraagt aandacht voor de grote boom tussen de Speltakker 3 en 5. Volgens hem vormt de boom tussen hem en de buurman een groot gevaar en is het tijd om deze te kappen.			De boom op deze locatie betreft een particuliere boom. Een medewerker van het team Beheer en Onderhoud is naar aanleiding van de pitch ter plekke geweest om de boom te inspecteren. Daarbij zijn er geen gebreken geconstateerd, maar is wel geadviseerd om de kroon iets uit te lichten en in te nemen. De eigenaar van de boom gaat dit met de buurman bespreken.
Nieuw Heeten					

			realisatie	budget	Legenda
					Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
57	Monumentenbeleid en asbesthoudende leien op kerkgebouwen	De pitcher, namens de parochie Heilig Kruis, locatie St. Joseph vraagt financiële ondersteuning voor het vervangen van de asbesthoudende leien op de kerkgebouwen in de gemeente.			Op 19 juni heeft de pitcher namens de parochie Heilig Kruis gemeld dat drie van haar kerkdaken, asbestleien hebben. Na de zomer stelt de gemeente een plan van aanpak verwijderen asbestdaken op. Hierin is maatschappelijk vastgoed één van de aandachtsgebieden.
58	Reconstructie Zwarteweg	De pitcher gaat in op de reconstructie van de Zwarteweg en vraagt voor het weggedeelte voor de MFA de Belte prioriteit in de planning, omdat er op dit stuk erg hard wordt gereden.			De gemeente is bezig met het ontwikkelen van een visie voor de Zwarteweg zowel binnen als buiten de kom. Met de aanleiding om de verkeersveiligheid te verbeteren, ligt wat het college betreft de prioriteit ter hoogte van de MFA. Voorgesteld zal worden om deze maatregel(en) als eerste uit te voeren. Wat betreft het verkeersluwer maken van de weg zijn de maatregelen er op gericht om de weg onaantrekkelijker te maken voor doorgaand (sluip) verkeer.
59	Verhogen vangnet het vennetje	Pitcher spreekt namens een elf jarige jongen, die graag een hoger vangnet geplaatst ziet worden rondom het voetbalveldje bij het vennetje.			Na telefonisch contact met de pitcher blijkt dat het gaat om het speelveld aan de Beukvenne. De gemeente is in gesprek met de initiatiefnemer.
60	Woningbouw Nieuw Heeten	Pitcher vraagt aandacht voor de stand van zaken van woningbouw in Nieuw Heeten. De pitcher is tevreden over de recente aanpassingen in het plan Hutten, maar hoopt ook dat de rest van het plan Hutten wordt aangepast, waardoor er meer ingespeeld kan worden op de behoefte van de vraag nu.			Het college wil uitermate zorgvuldig en passend omgaan met de mogelijkheden die er zijn voor nieuwe woningen. Uitgangspunt daarbij is het behouden en versterken van de woonkwaliteit van de kernen in onze gemeente en aansluiten bij de lokale behoefte in de kernen. Door periodiek woningmarktonderzoek, overleg met marktpartijen en overleggen met Plaatselijk Belang wordt telkens de woningmarkt gemonitord en erop ingespeeld.

			realisatie	budget	Legenda
					 Rood: ontwikkeling wijkt af van pitch
					 Oranje: ontwikkeling dreigt af te wijken van pitch
					 Groen: ontwikkeling loopt conform pitch
Nr	Pitch	Inhoud			Stand van zaken
61	Woningbouw senioren	Pitcher raakt ook het thema woningbouw aan, maar dan vanuit de doelgroep senioren. Volgens de pitcher kan Nieuw Heeten niet zonder jongeren, maar ook niet zonder ouderen.			Ook hier geldt dat de vraag leidend is, het woningbouwprogramma volgend. De gemeente is periodiek in overleg met de plaatselijk belangen over de woningbouw in de kernen. Hier komen alle doelgroepen aan bod. Voor nieuwbouw geldt levensloopbestendigheid als uitgangspunt. Zowel voor de koopsector maar met name ook in de huursector.

